

ଝଡ଼ିଆଳ-କୃଷ୍ଣମ

(ଶତ୍ରୁ ହର)

ଗୀତି ଚଂଚୁଡ଼ା

ପ୍ରମାଦନା :-

ନୀଳଚଳହର ସିଂହ ଦେବ

ଅଭୟ ଚରଣ ଚଳନ

ପ୍ରକାଶକ :- ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି, ଖଡ଼ିଆଳ ।

ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରଣ :- ୧୯୮୩ - ୫୦୦ ଖଣ୍ଡ

ମୂଲ୍ୟ :- ଟ. ୧୦/- (ଦଶ ଟଙ୍କା)

ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ଥାନ :- ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ,
ଖଡ଼ିଆଳ

ମୁଦ୍ରଣ :- ଖଡ଼ିଆଳ ପ୍ରିଂଟିଙ୍ଗ୍ ପ୍ରେସ, ଖଡ଼ିଆଳ
ଡି: କଳାହାଣ୍ଡି - ୭୬୭୧୦୭

-: ଶୁଭେଚ୍ଛା -:

ଖଡ଼ିଆଳର ସାହିତ୍ୟ ପେଟକମାନେ ମା ପଦ୍ମସୁନାଙ୍କ ପୁରଣ ପୟକ ୧୭୯୪ ମସିହାଠାରୁ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନରୂପେ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେବା କରି ଆସୁଛନ୍ତି । ଏହାର ଅନେକ ପ୍ରମାଣ ମିଳେ ।

ଖଡ଼ିଆଳ ମା ବ୍ରହ୍ମପୁରୀଙ୍କର ଯେ ଗୋଟିଏ ପୀଠସ୍ଥଳୀ, ଏହା ନିଃସଂ-
ଜ୍ଞୋତରେ ବୋଲଯାଇ ପାରେ । ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ଦାସ, ରଜା ବ୍ରଜରାଜ ସିଂହ
ଓ ରଜା ବୀରବ୍ରହ୍ମନ ଦେବ ଉତ୍କଳରେ ଉଚ୍ଚକୋଟିର ସାହିତ୍ୟିକ ରୂପେ ଆଜି
ପରିଚିତ । ଏମାନଙ୍କ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ କୃତୀ କାବ୍ୟମାନ ରହିଥିବାରୁ ଏ
ଛୁଦ୍ର ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟସ୍ତଦେଶରୁ ଆସି ଓଡ଼ିଶା ସହିତ ମିଶ୍ରିତ ହୋଇ ପାରିବି,
ଏଥିରେ ଡିଲେମାଟିକ୍ ସନ୍ଦେହର ଅବକାଶ ନାହିଁ ।

ଲଳ ଶିବନାୟକ ଦେବ, ଶ୍ରୀ ବୀରବର ସିଂହ ନିନା ଓ ଶ୍ରୀ ମନୋ-
ହର ମେହେରଙ୍କ ସାହିତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ଧରଣର, କିନ୍ତୁ ସେ ଗୁଡ଼ିକ ଓଡ଼ିଶାର
ଲୋକ ଲୋଚନକୁ ପ୍ରସ୍ତର ଅସରରୁ ଆସି ପାରି ନାହିଁ ।

ସ୍ୱର୍ଗତ ଶ୍ରୀ ରୁଦ୍ରମାଧବ ଦେବ ତଣ୍ଡେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅନୁବାଦକ ଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ
ଧରଣର ସମାଲୋଚକ ହିସାବରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶ୍ରୀ ପ୍ରୟାଗଦତ୍ତ ଯୋଷୀ ଓ
ଶ୍ରୀ ମୋହିତ ମୋହନ ମହାପାତ୍ର ପଥେଷ୍ଟ ସୁନାମ ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି । ଶ୍ରୀ
ପ୍ରୟାଗଦତ୍ତ ଯୋଷୀ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ଋଷାର ଗବେଷଣା ମଧ୍ୟ ଅଭିନିବେଶ ସହ
କରୁଛନ୍ତି ଓ ଅନେକ ନୂତନ ଚ୍ୟା ଆବିଷ୍କାର କରି ପାରିଛନ୍ତି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟର ସୁଲେଖକମାନେ ହେଲେ ଶ୍ରୀ ଗଦାଧର ମିଶ୍ର
(କୋମନା), ଶ୍ରୀ କୈଳାସ ଚନ୍ଦ୍ର ଦଶସେନା (ନେହେନା), ଶ୍ରୀ ବରଦୀଶ
ପ୍ରସାଦ ଯୋଷୀ (କରଙ୍ଗାମାଳ), ଦୀନବନ୍ଧୁ ପଟ୍ଟନାୟକ (ସୁଦୋପଲ) ପ୍ରଭୃତି ।

ପୂର୍ବ ଲେଖକମାନେ ମଧ୍ୟ ଇତି ମଧ୍ୟରେ ବହୁତ ଉତ୍ସାହ ସହିତ
ବାଣୀ ପାଧନାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଶାଘ୍ରତ ତଥା ଗୌରବର
ବିଷୟ ।

ଆଜି ଶତବାର୍ଷିକୀ ଉତ୍ସବର ଶୁଭ ଦିବସେ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି ଉପରେ
ମା ବୀଶାପାଣିଙ୍କ ଫୁଲ ଚନ୍ଦନ ବର୍ଷିତ ହୋଇ ଉତ୍ତରେତ୍ତର ସୁନାମ ଅର୍ଜନ
କରୁ, ଏହାହିଁ ତାଙ୍କଠାରେ ମୋର ଆନ୍ତରିକ ନିବେଦନ ।

ଶୁଭେଚ୍ଛୁକ

କବି ସୌରଭ ଅନୁପ ସିଂହ ଦେବ,

ଖଡ଼ିଆଳ ।

ଖଡ଼ିଆଳ କୁସୁମ ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ (ବୀରବର ରଚନାବଳୀ) ଓ ଖଡ଼ିଆଳ କୁସୁମ ୨ୟ ଭାଗ (ଗୀତ ମଞ୍ଜୁଷା) ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି ଦ୍ଵାରା ୧୯୫୫ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ ।

ଖଡ଼ିଆଳ କୁସୁମ ୧ମ ଭାଗରେ ସ୍ଵର୍ଗତ କବି ବୀରବର ସିଂହ ନିନାଙ୍କ ସମସ୍ତ ରଚନା ସ୍ଥାନ ପାଇଛି ଓ ଖଡ଼ିଆଳ କୁସୁମ ୨ୟ ଭାଗରେ ଗଦା ରତ୍ନ ସିଂହ ଦେବଙ୍କଠାରୁ ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଯାଏ ମୋଟ ୨୩ ଡ଼ାକ ଲେଖକଙ୍କ କବିତା ସଂଯୋଜିତ ହୋଇଛି । ଏ ସବୁ ଗ୍ରାସ ୧୯୫୦ ମସିହା ପୂର୍ବରୁ ଲିଖିତ କବିତା ।

୧୯୪୨ ମସିହାରୁ ୧୯୮୨ ମସିହା ଯାଏ ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ବହୁଳ ଅଧ୍ୟବେଶନ ଓ ଅବସରରେ ପଠିତ କବିତା ଗୁଡ଼ିକ ସଂଗୃହୀତ ହୋଇ ଗଢ଼ିତ ରହିଥିଲା । କବିତା ଗୁଡ଼ିକର ଶୈଳୀ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏ ପୁସ୍ତକକୁ ଦୁଇଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ୧୯୪୨ ରୁ ୧୯୬୭ ମଧ୍ୟରେ ଲିଖିତ କବିତା ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ – “ପୂର୍ବାଢ଼” ଓ ୧୯୬୮ରୁ ଲିଖିତ ଅବଶିଷ୍ଟ କବିତାକୁ ଦ୍ଵିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ‘ଉତ୍ତରାଢ଼’ ରୂପେ ଗଢ଼ି କରାଯାଇଛି । ପାଠକ ପାଠିକାମାନଙ୍କ ସୁବିଧା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଲେଖକମାନଙ୍କ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟ ପରିଶିଷ୍ଟରେ ସମ୍ମିଳିତ । ଏ ପୁସ୍ତକର କଟିପୟ ଲେଖକ ବହୁ ବର୍ଷ ହେଲେ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇ ଅନ୍ୟତ୍ର ରାଜି ଯାଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ ପରିଚୟ ଦେବା ସମ୍ଭବପର ହେଲା ନାହିଁ ।

ସ୍ଵର୍ଗତ ଶିବ ନାରାୟଣ ଦେବଙ୍କ ବିରଚିତ ‘ପୁରଳ ଭଗିନୀ’ ଯାହା କି ୧୯୫୬ ମସିହାରେ ରଚିତ ହୋଇଥିଲା । ସାହିତ୍ୟିକ ମୂଲ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ‘ପୁରଳ ଭଗିନୀ’ ଗୋଟିଏ ଅନୁପମ ରଚନା । ତେଣୁ ଏ ପୁସ୍ତକରେ ସଂଯୋଜିତ କରାଯାଇଛି ।

ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଯୋଗ୍ୟ ଯେ ଶ୍ରୀ ଶିବ ନାରାୟଣ ଦେବ କବିବର ରାଧାନାଥ ରାୟଙ୍କ ସମସାମୟିକ ଥିଲେ । ଶେ ୧୯୦୭ ଖ୍ରୀ: ଅ:ରେ ପ୍ରଥମ

ଥର ପାଇଁ ରାଧାନାଥ ଗୁଡ଼ାବଳୀ (ଭୂମିକା ଲେଖି) ପ୍ରକାଶନ କରିଥିଲେ ।

ପୁନଶ୍ଚ ଗଜା ବ୍ରଜରାଜଙ୍କ ସମସାମୟିକ (୧୮୪୧ – ୧୯୦୭) ଅନ୍ୟ ଜଣେ କବି ଶୋଭାପୂର୍ଣ୍ଣ ବାରିକଙ୍କ ଲିଖିତ ରାଧାଉତିଶା ତାଙ୍କ ପୌତ୍ରଙ୍କ ଠାରୁ ଆମର ହସ୍ତଗତ ହେଲା । ପ୍ରାଚୀନ ଶୈଳରେ ଲିଖିତ ଏହି ଚଉତିଶାର କିୟଦଂଶ ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ସଂଯୋଜିତ ହୋଇଛି ।

ଆମେ କବର ନିଜସ୍ବରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ଅନୁଚିତ ମନେ କରି ମୂଳ ଚିତ୍ରା ଗୁଡ଼ିକ ଅବିକୃତ ରୂପରେ ସଂପାଦନ କରିଅଛୁଁ । ପୁସ୍ତକର କଳେବର ବୃଦ୍ଧି ଆଶଙ୍କା କରି ଅନେକ ଲେଖକଙ୍କ ଲେଖା ଏ ପୁସ୍ତକରେ ସ୍ଥାନ ଦେଇ ନ ପାରିବାରୁ ଆମେ ଦୁଃଖିତ ।

ଏହି ପୁସ୍ତକର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ଲିପିକାର ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରମେଶ୍ବର ପାକୁର ଓ ଶ୍ରୀ ମୀନ କେତନ ବାରିକ ସହଯୋଗ କରିଥିବାରୁ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରୁଛୁଁ ।

୧୮୮୩ ମସିହାରେ ଗଜା ବ୍ରଜରାଜ ସିଂହ ଦେବଙ୍କ ଦ୍ବାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଖଡ଼ଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ପବିତ୍ର ଶତବାର୍ଷିକୀ ସମାବେଶ ସୁଅବସରରେ ଏହି “ଖଡ଼ଆଳ କୁସୁମ ସାଧୁଭଗ ଗୀତି ରଞ୍ଜନା” ଇଶ୍ବରଙ୍କ ଦୟାରୁ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିବାରୁ ଆମେ ଆନନ୍ଦିତ ।

ପରିଶେଷରେ ଖଡ଼ଆଳ ଛାପାଖାନାର ପ୍ରୋପ୍ରାଇଟର ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରଲଲ ଦାସ ନିଜେ ପରିଶ୍ରମ କରି ଯଥା ସମୟରେ ଏହି ପୁସ୍ତକର ମୁଦ୍ରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପନ କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଆମେ କୃତଜ୍ଞ ।

ତା ୧୭ । ୧୦ । ୮୩

ବିନୀତ

ବିଷୟ : ଦଶମୀ

ଖଡ଼ଆଳ

ଶ୍ରୀ ନୀଳଲେହନ ସିଂହ ଦେଓ

ଶ୍ରୀ ଅଭୟ ଚରଣ ଚଲ୍ଲନ

★ ସୂଚୀପତ୍ର ★

କ୍ର. ନଂ:	ବିଷୟ	କବିଙ୍କ ନାମ	ପୃଷ୍ଠା
୧	ସ୍ବପନସାଥୀ	ଶ୍ରୀମତୀ ନଳିନୀ କୁମାରୀ (ଗୋଲପ)	୧
୨	ମାତୃଭୂମି	ଶ୍ରୀ ହିଁ ବିକ୍ରମ ମୁଖ୍ୟ	୪
୩	ସ୍ବପ୍ନ	ଶ୍ରୀ ଜହନରାମ ପଟ୍ଟେଲ	୭
୪	ମାତୃଭୂମି	ଶ୍ରୀ ଦାମୋଦର ମହାପାତ୍ର	୧୦
୫	ସ୍ବପ୍ନ	ସ୍ବ: ମନୋହର ମେହେର	୧୫
୬	ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ଜଗତ	ଶ୍ରୀ ପ୍ରୟାଗଦତ୍ତ ଯୋଷୀ	୧୬
୭	ପ୍ରତୀପ	ଶ୍ରୀ ଅବ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ପତି	୧୮
୮	ଉତ୍ତରାତ	ଶ୍ରୀମତୀ ପ୍ରତ୍ୟାକ୍ଷିନୀ ବେହେରା	୨୦
୯	ପ୍ରସନ୍ନପଦ୍ମିନୀ	ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ବନାଥ ମିଶ୍ର	୨୨
୧୦	ବର୍ତ୍ତମାନ	ଶ୍ରୀ ହରିକେଶ ପଟ୍ଟନାୟକ	୨୪
୧୧	ରାଧା ଚଉତିଶା	ସ୍ବ: ଶୋଭାଚନ୍ଦ୍ର ବାରିକ	୨୬
୧୨	ସ୍ବପ୍ନ	ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ନାୟକ	୨୯
୧୩	ଶୁଭେଚ୍ଛା ଜାପନ	ଶ୍ରୀ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଠାକୁର	୩୪
୧୪	ସ୍ବପ୍ନ	ଶ୍ରୀ ସଲେମନ ଛତ୍ରୀୟା	୩୫
୧୫	ପ୍ରତୀପ	ଶ୍ରୀ ଶିଶିର କୁମାର ଗୋସ୍ବାମୀ	୩୮
୧୬	ସ୍ବପ୍ନ	ସ୍ବ: ଉମାକାନ୍ତ ମୁଖ୍ୟ	୩୯
୧୭	ଉତ୍ତରାତ	ଶ୍ରୀ କୁମୁଦ ବନ୍ଧୁ ଯୋଷୀ	୪୦
୧୮	ବର୍ତ୍ତମାନ	ଶ୍ରୀ ଉପେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ପଣ୍ଡା	୪୨
୧୯	ପ୍ରତୀପ	ସ୍ବ: କାମରୂପ ଶର୍ମା	୪୪
୨୦	ମାତୃଭୂମି	ଶ୍ରୀ ଶରନ୍ କୁମାରୀ ଦେବୀ	୪୫
୨୧	ପ୍ରସନ୍ନ ପଦ୍ମିନୀ	ଶ୍ରୀ ଦେବାନନ୍ଦ ସେନାପତି	୪୬
୨୨	ଉତ୍ତରାତ	ଶ୍ରୀ ପରମ ବ୍ରହ୍ମ ପଣ୍ଡା	୪୯
୨୩	ସ୍ବପ୍ନ ସୁଦର୍ଶୀ	ଶ୍ରୀ ସଦାନନ୍ଦ ତ୍ରିପାଠୀ	୫୨

କ୍ର: ନ:	ବିଷୟ	କବିଙ୍କ ନାମ	ପୃଷ୍ଠା
୧୪	ମାତୃଭୂମି	ଶ୍ରୀ ଅଭିନବ ଚନ୍ଦ୍ର ପାଢ଼ୀ	୪୪
୨୪	ରତ୍ନରତ୍ନ	ଶ୍ରୀ ଉଦୟ କର ସେଠ	୪୫
୨୬	ରୁଦ୍ରମାଧବ ଦେବଙ୍କ ପ୍ରୟାଗ ଉପଲକ୍ଷେ :-		
		ଶ୍ରୀ କୈଳାଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଦଣ୍ଡସେନା	୪୭
୨୭	ସ୍ୱପ୍ନ ସୁନ୍ଦରୀ	ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ୱନାଥ ପାଲକରାୟ	୬୦
୨୮	ପବିତ୍ରତ୍ୱ ନିଶୀଳ ଚରଣ ସ୍ୱ: ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ଦଣ୍ଡସେନା		୬୨
୨୯	କୀର୍ତ୍ତନ ପ୍ରବାହ	ସ୍ୱ: ଆନନ୍ଦ ମୋହନ ବାରିକ	୬୫
୩୦	ପ୍ରଦୀପ	ଯଳିତା	୬୮
୩୧	ପ୍ରଦୀପ	ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ	୭୨
୩୨	ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ	ଶ୍ରୀ ହରି ପ୍ରସାଦ ହୋତା	୭୩
୩୩	ସ୍ୱପ୍ନ	ଶ୍ରୀକାନ୍ତ ଧଳ	୭୫
୩୪	ପୁରାଣ ଭବିନୀ	ଶ୍ରୀ ଶିବ ନାରାୟଣ ଦେବ	୭୮

(ଉତ୍ତରାଂଶ)

୩୫	ଅମର କବି	ଡ: ହରେକୃଷ୍ଣ ମେହେର	୯୯
୩୬	ମିଳନର ଛନ୍ଦ	ଶ୍ରୀ ଉତ୍ତରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ	୧୦୦
୩୭	ଘୋଷଣା	ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣ ଦାସ	୧୦୨
୩୮	ହରି ଶଙ୍କର ଚଣାଣ	ଶ୍ରୀ ପରମ ଚନ୍ଦ୍ର ଖମାରୀ	୧୦୫
୩୯	ଅବନୀ ଭଜନ (୧)	ଶ୍ରୀ ଗମକୃଷ୍ଣ ନିଆଲ	୧୦୭
	ଅବନୀ ଭଜନ (୨)		
୪୦	ବପୁବଳୀ ରେଖାନ୍ତ ଆର	ଶ୍ରୀ କିଶୋର ଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର	୧୦୯
୪୧	ଅନୁକ୍ରମ	ଶ୍ରୀ ରମେଶ ଫକୀର (କୋମଳା)	୧୧୧

କ୍ର. ନଃ	ବିଷୟ	କବିଙ୍କ ନାମ	ପୃଷ୍ଠା
୪୨	ଅର୍ଚ୍ଚନା	ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡି ଚରଣ ବିଶି	୧୧୧
୪୩	ପ୍ରିୟା	ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ବିଶି	୧୧୪
୪୪	ଜୀବନର ମୂଳ	ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ନିଆଳ	୧୧୫
୪୫	ସ୍ତବ୍ଧଶିଳା	ଶ୍ରୀ ପଦ୍ମଲେଖନ ପାଢ଼ୀ	୧୧୮
୪୬	ଏକକ ବୃକ୍ଷେ ଶତପଥୀ	ଶ୍ରୀ ଅଭୟ ଚରଣ ଚଲନ	୧୨୦
୪୭	ଅନ୍ତମ ବିଦାୟ	ଜଗନ୍ନାଥ ମହାନ୍ତ	୧୨୨
୪୮	କେଶବ କହେ	ବାବୁଲଲ ଅଗ୍ରୱାଲ	୧୨୩
୪୯	ମୂଳ ଲବିତ୍ରାସ	ଶ୍ରୀ ଚଳନ୍ତ ମହାନ୍ତ	୧୨୪
୫୦	ମୋ ଜୀବନର ଏକ ଅଧ୍ୟାୟ —	ଶ୍ରୀ ସୁଧାକର ମହାନ୍ତ	୧୨୬
୫୧	ମୃତ୍ୟୁ ପଥର ନିର୍ଦ୍ଦୀକ ଯାତ୍ରୀ : —	ଡଃ. କେ. ଦୀନବନ୍ଧୁ ପଟ୍ଟନାୟକ	୧୨୭
୫୨	ଶତଥାଳ ଦରବାର	ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର	୧୨୮
୫୩	ପ୍ରଣତି ତଥାଏ	ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀ ପଞ୍ଚାନନ ମିଶ୍ର	୧୩୦
୫୪	ମେହେର କବିଙ୍କ ସ୍ତବ୍ଧଶିଳା : —	ଶ୍ରୀ ଯୋଗେଶ୍ଵର ଠାକୁର	୧୩୨
୫୫	ପାହାଡ଼ ତୁମେ ହାରିଗଲ ମୁଁ ଜିତିଲି —	ଶ୍ରୀ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ସିଂହ ଦେଓ	୧୩୩
୫୬	ମନର ପ୍ରତି ସାନ୍ତ୍ବନା	ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ଭରସା ମେହେର	୧୩୪
୫୭	ଜଗନ୍ନାଥ ଜଣାଣ	ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ ସିଂହ ଠାକୁର	୧୩୫
୫୮	ବାପାଙ୍କୁ	ଶ୍ରୀ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କୁମାର ସାମନ୍ତରାୟ	୧୩୬
୫୯	ପ୍ରତିଲିପି ଜୀବନର	ଶ୍ରୀ ମହେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ମିଶ୍ର	୧୩୮

କ୍ର: ନଂ	ବିଷୟ	କବିଙ୍କ ନାମ	ପୃଷ୍ଠା
୬୦	ଆତ୍ମ ନୈରବୀ	ଶ୍ରୀ ରାମ ପ୍ରସାଦ ବଶି	୧୪୧
୬୧	କାଗରଣ	ଶ୍ରୀ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଦଣ୍ଡସେନା	୧୪୨
୬୨	ସ୍ଥଳ ପଦ୍ମ	ଶ୍ରୀ ପୁରଜିତ ସିଂହ ମହାରଥା	୧୪୪
୬୩	ଉଷା	ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁଲଲ ରଘବ	୧୪୫
୬୪	ମାଟି ମୁଣ୍ଡା ଓ ପେଣ୍ଠ	ଶ୍ରୀ ନୀଳ ଲେହିତ ସିଂହ ଦେବ	୧୪୬
୬୫	କବ୍ଜ ଭୂମି	ଶ୍ରୀ ମୋହିତ ମୋହନ ମହାପାତ୍ର	୧୪୮
୬୬	ଅଥବା ସନ୍ଧ୍ୟାସ	ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଦାଶ	୧୪୯
୬୭	ବଞ୍ଚି ବାବ ଏକ ତୃଷ୍ଣା	ଶ୍ରୀ ଶ୍ୟାମ ସୁନ୍ଦର ମହାରଣା	୧୫୨
୬୮	ଶୁଭଶିଷ	ସ୍ୱ: ଯୋମେଶ୍ୱର ପାଣିଗ୍ରାହୀ	୧୫୩
୬୯	ଝରଫୁଲ	ଶ୍ରୀ ଉମେଶ କନ୍ତ ଦତ୍ତ	୧୫୪

ଶତୀଆଳ-କ୍ଷୁଦ୍ର

ଗୀତି-ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀ

ତୃତୀୟ ଭାଗ

(ପୂର୍ବାର୍ଦ୍ଧ)

ସ୍ବପନ ସାଧୁ

ଲେଖିକା- ଶ୍ରୀମତୀ ନଳିନୀ କୁମାରୀ (ଗୋଲପ)

ଗଭୀର ଚରଣା ଘୋର ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ
ଧରଣ୍ୟ କଂପିତରେ ମନ୍ଦ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ । ୧ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଦିଗେ ଭରପୁର ଘୋର ଘନ ଘଟା
ତା ମଧ୍ୟେ ଚପଳା ବିଂଶେ ଆଲୋକର ଉଟା । ୨ ।

ଅଦୂରେ ତାଳଇ ଭେକ ଗମ୍ଭୀର ନିସ୍ବନେ
ପ୍ରକୃତି ରଣାଳି ଧର କମାଞ୍ଚ ନର୍ତ୍ତନେ । ୩ ।

ସୁସ୍ବ ସର୍ବେ ପୁରତାସୀ ଗଭୀର ନିଦ୍ରାରେ
ଜାଗିରହେ ଆଜି କେହି ପ୍ରେମିକ ବାହାରେ । ୪ ।

ଦୁରୁଗମ ଘୋର ଏହି ନିଶୀଥ ଗଭୀରେ
ସ୍ବପନ ସାଧିକୁ ଦେଖେ ସ୍ବପନ ବିଶେରେ । ୫ ।

ବହୁ ଦୂରୁ ଆସି ବଂଧୁ ବସି ମୋ ପାଶରେ
କହିଲେ ସେନେନ୍ଦ୍ର ଶିଳ ମଧୁର ଶରୀରେ । ୬ ।

“କେତେ ଦୂରୁ ଯଶି ! ତୋତେ ଦେଖିନାହିଁ ମୁହିଁ
ଏ ଦୀର୍ଘ ବିରହେ ମନ ହୁଏ ମମ ଦହି । ୭ ।

କଳାପନା କୁଞ୍ଜେ ରଖି ତୋର ପ୍ରତିଛବି
ଅନ୍ଧରା ବତାଏ ମୁଁ ଆକୁଳ ପୁରବ । ୮ ।

ଅତୀତ ସ୍ମୃତିକୁ ରୁଚି ରଖି ମରମରେ
ଦିନରତି କଟାଏ ମୁଁ ବ୍ୟଥା ନିରାଶରେ । ୯ ।

କିପରି ତୋ ହୃଦ ହେଲୁ ଏଡ଼ିକି କଠିନ
 କୋମଳ ହୃଦୟା ମୋତେ ଭୁଲିଲୁ କେସନ । ୧୦ ।
 ସେନେହ ସୋହାଗ ଦାନେ କରି ମୋତେ ଧନୀ
 ପାଶୋଶିଲୁ କିପରି ଅର୍ଥ ! ଅଭିମାନିନୀ” । ୧୧ ।
 ଶୁଣି ଏ ମିନତି ଭର କରୁଣ ବଚନ
 ହୃଦେ ମୋର ଭବିରଲ ବ୍ୟଥା ଯେ ଅସୀମ । ୧୨ ।
 ଅତୀତର ସ୍ମୃତି ଆସି ନୟନ ପଲକେ
 ଦେଖାଇଲ ପ୍ରତିବନ୍ଧୁ ମୁକୁର ଫଳକେ । ୧୩ ।

(କହନ୍ତି) “କୀବନେ ଭୁଲି ପାରେ କି ତର ସ୍ନେହ ରଖ
 ଭନ ଭନ ଉଷ୍ମ ପଛେ ସମାଜ ଦାରୁଣ । ୧୪ ।
 ଅତୀତ କଠୋର ଏହି ନିଷ୍ଠୁର ସମାଜ
 ଦେଖେନି ପ୍ରଣୟି ପ୍ରଣୟିନୀ ମନୋରାଜ୍ୟ । ୧୫ ।
 ତୁମେ ଥିଲ ବହୁ ଦୂରେ ମୁହିଁ ଥିଲ ଦୂରେ
 ଏକତ୍ରୀତ କରଇଲ କିଏ ଏ ମଝିରେ । ୧୬ ।
 ଭେଟା ଭେଟି ହେଲେ କିପାଁ ଦୁଇଦିନ ଲଗି
 ଯାହାର ବ୍ୟଥା ରହିଲ ଚେ ଦିନ ଲଗି । ୧୭ ।
 ପ୍ରିୟତମ ଦେଲ ଯେତେ ଅଯାଚିତ ଦାନ
 ମୋହପାରୁ ପାଇଅଛୁ କେଉଁ ପ୍ରତିଦାନ ? । ୧୮ ।
 କଲ ମୋତେ ଯେତେ ଦୂପେ ସ୍ନେହ ରୁଣେ ରଖା
 କିନ୍ତୁ ସୁଖିବ ତାହା ପାରୁ ନାହିଁ ଜାଣି । ୧୯ ।
 ମନେ ପଡେ ଦିନେ ତୁମେ ଆସି ଲୁଚ ଲୁଚ
 ଦେଇଥିଲ ମୋ ମୁଖରୁ ସ୍ନେହ ବିନ୍ଦୁ ପୋଛି । ୨୦ ।

ଅତୀତ ବିଧୁତ କେତେ କେତେ ସୁତି ଗାଥା
ଯାହାର ସ୍ତରଣେ ପ୍ରାଣେ ଲଗେ ରୁଚୁ ବାଥା । ୨୧ ।

ଅନ୍ତରର ଅନ୍ତକାରେ ଏଇ ଚବ ଦାନ
ଚର ଦିନ ଆଲେକିବ ହୋଇଣ ଅଷ୍ଟୁଣ୍ଠ” । ୨୨ ।

ଶୁଣି ଏ ବଚନ ମୋର ହୋଇଣ ହରଷ
ଧରିଲେ ମୋ କର ଆସି ଲଗିଲ ପରଷ । ୨୩ ।

ସାଦରେ ଆଲିଙ୍ଗି ମୋତେ ବସାଇଣ କୋଳେ
ଉଷ୍ମ ରୁମ୍ଭନର ରେଖା ଆଙ୍ଗିଲେ କପୋଳେ । ୨୪ ।

ସିନ୍ଦୁରି ଉଠିଲି ମୁଁ ଏ କୁହୁକ ମନ୍ତରେ
ଚମକ ଲଗିଲ ମୋର ଅନ୍ତରେ ଅନ୍ତରେ । ୨୫ ।

ପ୍ରିୟ କର ଧରି ମୁହିଁ ଆବେଗ ଅଧୀରେ
କହିଲି ମୟକ ରଖି ତାଙ୍କ ବକ୍ଷ ପରେ । ୨୬ ।

“ଅଯୋଗ୍ୟରେ ଦେଲ କିମ୍ବା ଏହି ଅଧିକାର
ତରତ କହିବ ନାହିଁ ମୋର ଅଧିକାର । ୨୭ ।

କେତେ ହେଲେ ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ ମୁହିଁ ଅଭିସାର
ନୟନ ଦେଖା ମାତ୍ରକ ଆନନ୍ଦ ମୋହର” । ୨୮ ।

ଗଢ଼ୀର ନିଦ୍ରା ଅଳସ ପରେ ସ୍ବପ୍ନ ଭୁଲି
ଦେଖେ ମୁଁ ରହିଛି ଏକା ପର୍ଯ୍ୟାଙ୍କରେ ଖାଲି । ୨୯ ।

ପ୍ରିୟ ମୋର ବଚାହିତ ସୁଦୂର ବଦେଶୀ
ମୋ କଥା କି ଉତ୍ତୁଧରେ ଏତେ ଦୂରେ ବସି । ୩୦ ।

ସ୍ବପ୍ନ କି ଆସିବ ବାସ୍ତବ ରୂପ ଧରି
ଆଶା ଏକା ଦୟାଳୁ ଆଶ୍ଵାସନା-ବାସି । ୩୧ ।

ଆଜି ମୁଁ ସେଇ ଆଶରେ ଗଭୀର ନିଶାରେ
କଳପନା ପୁରି ରତେ ତୀବ୍ର ଉଷାରେ । ୩୭ ।
ବଂଧୁ ଦର୍ଶନ କାମନା ମୋହନ ଆଶାରେ
ବଂଚ ରଞ୍ଜିତ ଦୁଃସ୍ୱର ଏ ମରୁ ସଂସାରେ । ୩୮ ।
୧୯୪୭ ଅଧିବେଶନରେ ପଠିତ, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପୁରସ୍କାର ପ୍ରାପ୍ତ

ମାତୃଭୂମି

ଲେଖକ-ଡଃ ବିଜୟ ମୁଖା

ଦିବନି ମୁଁ ଦିବନି ଛାଡ଼ ମୋର ଜନନୀ
ଅଶ୍ରାଯାର ଶ୍ରୀଚରଣ ତଳେ
ଅଭୟ ବରଦାୟୀ ଅଗମ୍ୟ ପୃଷ୍ଟବାୟୀ
ନିତି ଯାଇ ଅଙ୍ଗେ ମୁହିଁ ଖେଳେ ।
ବାଲୁଚ ଆଜିଯାଏ ଘାର ଦେଖେ ମୁଁ ଥାଏ
ଲଉଣ ଅଶେଷ ଆଶିଷ
ଧନ ସଂପଦମାନ ଅସଞ୍ଜ କର୍ମ ଜ୍ଞାନ
ମନ ମୋର ଭଲ୍ଲାସ ହରଷ ।
ସୋହାଗ ଭେଗ ଭର୍ୟା ଅଲୌକିକ ସନ୍ତୋଗ
ରେକୁଛି ଜନନୀ ପ୍ରସାଦେ
ରହିଛି ମହାନଦେ ମାତା ବାୟାଙ୍କୁ ତୁଦେ
ମେଣ୍ଟାଇ ତ ଷା ପ୍ରେମ ନୀରଦେ ।

ଜନନୀ କଟି ଦେଶେ ଝର ଝର ଶବଦେ
 ନିର୍ଝର ଝରଣାଟି ଝରଇ
 ନେଳଅ ପାଣିଧାର ଆହାକି ପୁଷ୍ପମଳ
 ମୁକୁତା ଚହିଁ କିବା ରଜଇ ।
 ତା ଉଚ୍ଚ ଲଲାମରେ ନବ କୁଙ୍କୁମରାରେ
 ପାତଳ ଦୀପ୍ତ ରବି ରଜଇ
 ବାରୁଣୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ଗୋଧୂଳି ଲଗନରେ
 ଫରୁଆ ମେଘ ଫରୁ ବଞ୍ଚଇ ।
 ଗନ୍ଧ ଝେର ସମୀରେ ଦୋଳଇ ଧରେ ଧରେ
 ସୁମନ କରି ଅନୁରଗ
 ଶିଆଳ ବଣେ ଶେଳେ ନାଟି କି ତାଳେ ତାଳେ
 ସୁମନ-ଚର-ଆଳୀବୃକ୍ତ ।
 ଜନନୀ କୋଳେ ଶେଳେ ନିଶି ରଖି କପାଳେ
 ତରଳ ତାର ହାସମୟୀ
 ଉଚ୍ଚ ନୀଳ ଦୁକୁଳେ ପ୍ରଶାନ୍ତ କି ଉଦାରେ
 ଦିଶଇ ସର୍ବ ଶୋଭମୟୀ ।
 ଯେବେ ଚନ୍ଦ୍ର ବରାସେ କି କମନୀୟ ଦିଶେ
 ପ୍ରଶାନ୍ତ ଧବଳ ଚନ୍ଦ୍ରକା
 କର୍ପୁର ମୋତିହାର ବିଷି କି ନିଶାକର
 ତାଳୁଅଛୁ ମୁଖ-କଣିକା ।
 ଏସନ ମାତୁରୁମି ପୁଣ୍ୟ ପବିତ୍ରଭୂମି
 ସରଗାଦପି ଗରୀୟସୀ
 କେଉଁ ଗଢଇ କନ୍ୟା ସାର ଭଗତେ ଧନ୍ୟା
 ହିପୁର ମଧ୍ୟେ ମହିୟସୀ ।

ଉଷା ଦରଶନେ ମନ ବିଭ ମୋର
 ଉଦୟାସ ଛାଡ଼ ଦେହ
 ଯାଇ ବସା କରେ ଚଉର ଶିଖରେ
 ଦେଖଇ ଦୁନିଆ ମୋହ । ୩ ।
 ବ୍ରୀଟିସ ଶାସନ ତାପେ ଖଡ଼ିଆଳ
 ଥିଲା ଦଳି ମଳ ହୋଇ
 ବୀର ଉଲ୍ଲାସରେ ବୀର ମୁଦାଗଣ
 ଦେଲେ ମଳିନତା ଧୋଇ । ୪ ।
 ମୁକ୍ତ ଖଡ଼ିଆଳେ ମୁକ୍ତ ବାତବହେ
 ମୁକ୍ତିରେ ପ୍ରାଣତା ହସେ
 ବୀର ମୁଦାଗଣ ସେ ବାତ ସେବନେ
 ମାତିଛନ୍ତି ନବ ରସେ । ୫ ।
 କେଉଁ ସ୍ଵରଗୀୟ ଆଉ ବିଚାରିତ
 ଧରଣୀ ରଣୀ ଗରଭେ
 କାଳ ପିକ ତାନ ମୟୁର ନର୍ତ୍ତନ
 ରମଣୀୟେ ତପି ଶୋଭେ । ୬ ।
 ପାହାଡ଼ ପର୍ବତ ଝର୍ଣ୍ଣରେ ଝରଇ
 ନଦୀ ଚୋୟ ଦାନେ ରତ
 ଦାନେ ଦାନୀ ହୋଇ ଉଷୀକୁ ସେ ନିତ
 କରନ୍ତି ଆଜି ଭଜନ । ୭ ।
 କଳ କାରଖାନା ଅସଂଖ୍ୟ ଅସଂଖ୍ୟ
 ପଇସା ଓଟାରି ଆଣେ
 ସେଠୁ ଦେଶବାସୀ କୋଠାବାଡ଼ ତୋଳ
 ଧଳନ୍ୟ ନିତକୁ ମଣେ । ୮ ।

କଟକ ଭୁବନେଶ୍ୱର ନବର ପଲ୍ଲୀ

ଦେଖେଁ ନବ ନବ ଦୃଶ୍ୟ

ନାରି ସମସ୍ତଙ୍କେ ପୁରୁଷ ଭଳକ

ହୃଦରେ ନ ଆସେ ହାସ୍ୟ । ୯ ।

ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ଉପରି ସମସ୍ତେ

ସେ ଦେଶ ଚରଣ ମଳେ

[illegible]

ସାବିତ୍ରୀଙ୍କୁ ଯା'ଙ୍କ ଚାହେଁ । ୧୦ ।

ଧରମ ପ୍ରଭୃତ ତଥ୍ୟେ ତହସି

ପାପ ମାତ୍ରା କରେ କ୍ଷୟ

ଦୁନିଆ ଦୀଠରେ **ଉଚ୍ଛ୍ୱାସରେ ଶ୍ରୀତେ**

ଭରତ ମାତାର ଜନ୍ମ । ୧୧ ।

ଦେଖା ଡକ୍ସ ନାଦେ ନିଦର ମୋ ଭଙ୍ଗେ

ଭବନା ପାଠକେ ସାର

ପରିଚରଣ

ଏ ସ୍ତବ୍ଧ ପାଣିର ଗାତ । ୧୨ ।

ଜଳନ୍ତ ସ୍ୱପନ ପ୍ରଭୁନୁହେଁ ମୋର

ଜ୍ଞାନ ବାବୁ ଭଲେ ଡଢ଼େ

ସ୍ୱପନ ନୁହେଁ ସେ ଅଳୀକ ଦେବତା

ନେତା ରୁପେ ତାକୁ ମଣେ । ୧୩ ।

ଆସ ବୀର ଆସ ନେତା ଛୁଟୁବଳେ

କରିବୁଁ କର୍ମ ଆଦେଶ

ସଫଳ ପ୍ରାପ୍ତେ ସ୍ୱପନ ଫଳିତେ

ତ୍ୟାଗିନୀ ଜୀବନ ତରୀ । ୧୪ ।

ସୁପନ ଅମରୀ କରମେ ବୃତତୀ
 ହେଲେ ଏଇ ପୋଡ଼ା ପ୍ରାଣ
 ସୁନାମେ ଅମର ସୁପନ ଭ୍ରମର
 କରିବ ନିତି ଜଣାଣ । ୧୪ ।
 ସେ ଆଶେ ଗାଅ ହେ ଶୂନ୍ୟାନ ସନ୍ତାନ
 ଭରତ ମାତାର ଜୟ
 ସୁପନକୁ ଆମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଜାଣିଣ
 ବିରୁ ପାଦେ ରଖ ଲୟ । ୧୫ ।

★ ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ତା ୨୭ । ୮ । ୪୭ ଅଧିବେଶନରେ ପଠିତ

★

ମାତୃଭୂମି

ଲେଖକ - ଶ୍ରୀ ଦାମୋଦର ମହାପାତ୍ର

ମାଆ ମାଆ ବୋଲି ଭାବିଅଛୁ କେତେ
 ଖୋଜିଅଛୁ ଗିରିବନ
 ମାତୃ ପଦଧୂଳି ପାଇବା ଆଶାରେ
 ସନ୍ନିଧି କେତେ କଷଣ । ୧ ।
 ଯହିଁ ଯାଏ ଚହିଁ ମାତୃ ନାମ ଗୋଟି
 ସବୁରି ମୁଖରୁ ଶୁଭେ
 ମା ନାମରେ ସତେ କି ମଧୁର ଅଛି
 ଜାଣିଛୁ କିବା ସର୍ବେ । ୨ ।

ସ୍ବ ଦେଶେ ବିଦେଶେ ଗ୍ରାମେ ପୁରେ ପୁରେ
ହୁଲି ଦେଖିଛି ଅନେକ
ମୁରୁଖ ପଣ୍ଡିତ ଧନୀ ମାନୀ ଜ୍ଞାନୀ
ଦୁଃଖୀରୁଣି ଅବବେକ । ୩ ।
ଯେଣା ସ୍ବାର୍ଥେ ସିନା ଲଗିଛନ୍ତି ସର୍ବେ
ଥାଏ କିନ୍ତୁ ଏକଲକ୍ଷୀ
ସେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନେ ସେ ପଦ ବଦନେ
ପାଆନ୍ତି ମୁଖ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ । ୪ ।
ନ ଥାଉ ପଛକେ ମନ ବିନୋଦିଆ
ତରୁଲତା କୁଞ୍ଜବନ
କୋକିଳ କାକଳ ମଧୁର ମଳୟ
ଖାଦ୍ୟପେୟ ଧନମାନ । ୫ ।
ଭେଟ ବ୍ୟାଧି ସଦା ଘୋଟି ରହିଥାଉ
ରୁଷ ଅନୁର୍ବର ବୋଲି
ଜଣେ କେହି ହେଲେ ନ ଯାନ୍ତି ପଛକେ
ଅପନ୍ତର ଚାଟ ଉଳି । ୬ ।
ସେ ଦେଶର ଯଦି ନିନ୍ଦା କରେ କେହି
ନ ସହେ ହୃଦ କାହିଁକି
ଏହାଠାରୁ ବଳି ସୁଖର ଉଦ୍ଭବ
ଅଛି ବୋଲି କେ ଯାଏ କି ? । ୭ ।
ସେ ପାଣି ପବନେ ଗଡ଼ା ଯାଉ ଦେହ
ବାଲ୍ୟ କାଳ ବିତିଅଛି
ଦୂର ଦେଶ ଯାଇ ସୁଖେ ରହିଲେ ହେଁ
ପାରେକି କେବେ ମୁରୁଛି ? । ୮ ।

ଯାହାର ଏହିମୋ ଆଦି ଯେତେ ଅଛି
 ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷେ ଯାହା ଘୃଣ୍ୟ
 ସେ ଦେଖିବାପାଇଁ ପକ୍ଷେ ସ୍ୱର୍ଗସମ
 ଯେଉଁ ଲଭିଛନ୍ତି ତନ୍ତ । ୯ ।

x x x x

ଯାତଟି ଦ୍ୱୀପରେ ତମ୍ଭ ଦ୍ୱୀପ ସାର
 ତମ୍ଭ ଦ୍ୱୀପେ ଏ ଭରତ
 ଯହିଁ ହିମାଳୟ ଭରତ ମସ୍ତକ
 ରୂପେ ସଦା ବରଜିତ । ୧୦ ।

ଗଙ୍ଗା ଗୋଦାବରୀ କଟୀ ସୁଦ୍ଧ ପରି
 ଶୋଭେ ଯାର ଝରୁ ଦେହେ
 ସୁତଳା ସୁଫଳା ଶଯ୍ୟା ଶ୍ୟାମଳା
 ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୟୀ ମନ ମୋହେ । ୧୧ ।

ସାଗର ବସନା ସଦା ହାସ୍ୟମୟୀ
 ରୂପ ରୁଣେ ମନୋରମା
 ପୁତ୍ର ଗରବିଣୀ ସର୍ବ ଧର୍ମେ ରଣ
 ତରତେ ନାହିଁ ଉପମା । ୧୨ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚୈତନ୍ୟ ଶଙ୍କର ଚୈତନ୍ୟ
 ଗାନ୍ଧୀ ଆଦି ପୁତ୍ର ତନ୍ତ୍ରୀ
 ସୀତା ଦମୟନ୍ତୀ ଲୀଳାବତୀ ଗାରୀ
 ପଦ୍ମିନୀ ବିଜୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ୧୩ ।

କବିଚନ୍ଦ୍ର ଯାର କୋଳ ବିମଣ୍ଡିତ
 ସେ କି ନୁହେଁ ରାଗ୍ୟବତୀ

ବିଶେଷରେ ତାର ମହଲ ବଜାଏ

ଶତରୁଣେ ତାର ଖ୍ୟାତି । ୧୪ ।

ଏହିପରି ବିଶ୍ଵ — ବଦନୀୟା ମାତୁ —

କୋଳେ ଜନ୍ମ ଲଭେ ଯେହୁ

ତାପରି ସୌଭାଗ୍ୟ ଅଛି କା ଜଗତେ

କୋଟି ଜନ୍ମଫଳ ଯେହୁ । ୧୫ ।

ଭରତ ଅଙ୍କରେ ଲାଲିତା ପାଳିତା

ମାତୁଭୂମି ମୋ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ

ମୋ ମାତାବ ଶିବି କେହି ନ ଦେଖନ୍ତି

ସରବେ ଦୁଃଖ କାଳ । ୧୬ ।

ଗ୍ରାସିବାକୁ ସତେ ଟାକି ରହିଛନ୍ତି

ଗରୀବ ଦୁର୍ଦ୍ଦଳ ବୋଲି

ଏ ଦେଶ ରକ୍ଷକ ସ୍ଵୟଂ ଜଗନ୍ନାଥ

ସବୁ ଦିଅନ୍ତି ସମ୍ଭାଳି । ୧୭ ।

ପାଞ୍ଚ ଭରତବେ ନାହିଁ କି ନ ଥିଲ

ଏ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ସମଭୂମି

କୋଣାରକ ପୁରୀ ଭୁବନେଶ୍ଵର

ଦେଖି ମୁଣ୍ଡ ପାଏ ଭ୍ରମି । ୧୮ ।

ଅଂଶୁପା ଚିଲିକା ବ୍ରାହ୍ମୀ ମହାନଦୀ

ଗୋନାସିକା ମେଘାସନ

ଶିଳ୍ପ ତାଣ୍ଡିତ୍ୟରେ ଅବା ଧର୍ମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜଗନ୍ନାଥ ଧାମ । ୧୯ ।

ଏ ଦେଶ ମାଟିରେ ଗଢ଼ା ମୋର ଦେହ

ଏହିଠାରେ ମୋ ଜନମ

ଏହିଠାରେ ତାଲା ଯୌବନ କଟିଳ

ହୋଇବ ପୁଣି ମରଣ । ୨୦ ।

ମାଆ ଧରେ ଚିନା ଗର୍ଭେ ଦଶମାସ

ସୁନା ଦେଇ କରେ ପୁଣି

ମାଟିର ଏ ମାତା ତୀବ୍ର ପ୍ରବାହାଏ

ଧରି କୋଳେ ଲଢ଼େ ଦୃଷ୍ଟି । ୨୧ ।

ମଝିଗଲୁ ବାପି ମା ନିଜ ହାତେ

ଫିଙ୍ଗି ଦିଏ ଦୁରେ ନେଇ

ସେ କାଳେ ଏ ମାଟି ପ୍ରୀତରେ ନେଇଣ

ଭଣେ ବନ୍ଧେ ସ୍ଥାନ ଦେଇ । ୨୨ ।

ଜନନୀ ଜନମ **ଭୁବ୍ଧ-ସ୍ଵର୍ଗଠାକୁ**

ବଡ଼ ଅଟେ ବୋଲି ଖ୍ୟାତ

କିନ୍ତୁ କେବଳ
କାଳୀ ଦେବୀ

ହେଉ ବହେ ଉଦ୍‌ଭବ । ୨୩ ।

ବିଷୟ ମା. ଅଗଷ୍ଟ ଉତ୍କଳ ଦେବୀ

ଶିଖାଏ ମଦ୍ଧତ ଶିକ୍ଷା ।

ପ୍ରାଣ ଉଦ୍ଧୃତ ମାତାଙ୍କ ଗୌରବେ

ଜରୁରି ସଫଳି ଶ୍ରୀ । ୨୪ ।

★ ଖେଆଳ ପାତ୍ରିତ୍ୟ ସମିତିର ନବମ ଅଧିବେଶନ ତା ୨୭ । ୩ । ୪୮ରେ
ପଠିତ ଓ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ପାଇ ପୁରସ୍କୃତ ।

ସ୍ୱପ୍ନ

ଲେଖକ - ସ୍ୱର୍ଗତ ମନୋହର ମେହେର

ରାଗ — ଜଳହଂସ କେଦାର

ମଙ୍ଗଳମୟ ପ୍ରଭୁ ହେ ଭଗବାନ,

ମଙ୍ଗଳମୟ କଲ ମାନବ ତନ୍ତ୍ର

ଯକଳ ତୀର୍ଥୁ ଏଣୁ ମାନବ ଶ୍ରେଷ୍ଠ,

ପୁଞ୍ଜାନ ଦୟାବାନ ବୁଦ୍ଧି ବଳଷ୍ଟ ।

ଏଥିକି ଶକ୍ତିଦାତା ପରମ ପ୍ରଭୁ,

ମାନବ ଘଟେ ଯଥା ରଖିଛୁ ସବୁ ।

ଯେ ଶତ ଅଗ୍ନି ଦୟା ଶମା ଯକଳ,

ଏକତ୍ରେ ମିଳି ଲୀଳା କରେ ମଞ୍ଜୁଳ ।

ଯା ତୁ ପ୍ରାୟସ୍ତ ବୋଧ ବୁଝ କୋବିଦ,

ମନ ସନ୍ତୋଷେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଡ଼ଇ ନିଦ ।

ବେନି ଇକ୍ଷଣ ବେନି ମୁର୍ଖି ବିବେକ,

ଦେଖି ବୁଝଇ ଜ୍ଞାନ ଶାସ୍ତ୍ରାଦି ଯାକ ।

ସ୍ଥୁଳକୁ ତେଜ ସୁଷ୍ପେ ତୀବ୍ର ବିଦ୍ରାବ,

କରି ଦେଖଇ ସ୍ୱପ୍ନେ କେତେ ପ୍ରକାର ।

ନାନାଦି ବାଦ୍ୟୋହବ ନୃତ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ,

ଜାନନ ଚରୁଲତା କୁସୁମ ପୁଷ୍ପ

ଦେଉଳ ମଣ୍ଡପାଦି ବେଶ ଭୂଷଣେ,

ଗଡ଼ ଦୁରଙ୍ଗ ରଥ ରତ୍ନବସନ ।

ହ୍ରିଦୁତ ଗମି ନାନା ଚୀର୍ଣ୍ଣ ଗମନ,

ଗୋରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବସ୍ତ୍ର ଶିବ ପର୍ଶନ ।

ସୁମିତ୍ରା ଦ୍ରବ୍ୟ ଭୁଜି ପରମ ତୋଷ,
 ଲଭି ପୁତ୍ରିବ୍ୟାଜନେ ପ୍ରେମରେ ବଶ ।
 ମାନବ ଚନ୍ଦ୍ର ସ୍ଵାର୍ଥ ଅଟଇ ନେତ୍ର,
 ଦେଖି ଦେଖାଇ ସ୍ଵପ୍ନ କରୁ ପବନ ।
 ଆତ୍ମ ଦେଖାନାହିଁ ତା କରୁ ଦୃଶ୍ୟ,
 ଧନ୍ୟବୋଲବା ତୋତେ ସ୍ଵପ୍ନପୁରୁଷ ।
 ଶୟନେ ନିଦ୍ରାକାଳେ ତୋ ଆଗମନ
 ଜାଗ୍ରତ ଥିଲେ ଦେଖା ନ ଦେଉ ସ୍ଵପ୍ନ ।
 ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେଖି ହର୍ଷ ବଶାଦ ମନ,
 କ୍ଷଣେ ଭୁବ୍ଧ ଶେଷେ ଦଶଇ ବ୍ୟୋମ
 ଦେଖିଲ ମନରତା ଯରୁ ଅନ୍ତର,
 ଭ୍ରମି ହୁମାଉ ସ୍ଵପ୍ନ ଜନେ ହୃଦୟ ।
 ଶତଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ତା ୨୮ । ୮ । ୧୯୪୭ ଅଧିବେଶନରେ ପଠିତ ।

ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ଜଗତ୍

ଲେଖକ- ଶ୍ରୀ ପ୍ରୟାଗ ଦତ୍ତଯୋଷି

ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ପଗଡ଼୍
 ରଥରଚକ ତେଲୀର ଚଳଦପରି
 ଘୁରେ ଅବରତ ।
 ସେହି ଧରବନ୍ଧା ପଥ
 ଘୁରେ ଯଥାପଥ
 ନୁହେଁ ଇଚ୍ଛୁତ । ୦ ।

ବର୍ଷ ଚକ୍ର ଦୁରେ

ସଂତ ସକାଳେ ଦିନଦୁରେ

ଗ୍ରୀଷ୍ମ ବର୍ଷା ଶରତ୍ ଶିଶିର

ହେମନ୍ତ ବସନ୍ତ ସରେ

ବର୍ଷ ଚକ୍ର ଦୁରେ । ୧ ।

ଜନ୍ମ ଚକ୍ର ଦୁରେ

ଅବ୍ୟକ୍ତିର ପରେ

ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ

ବାଳଯୁବାୟୁବିର ରୂପେ

ଜୀବନ କାଳ ସରେ

ଅବ୍ୟକ୍ତିର ପରେ

ଜନ୍ମ ଚକ୍ର ଦୁରେ । ୨ ।

ମାୟାର ଚକ୍ର ଦୁରେ

ମହତ୍ତ୍ୱ ଶୂନ୍ୟ ଭବ ଘରେ

ବାୟୁ ଚେତ ଅପ ବୁ ରୂପରେ

ସ୍ଥଳୟ ଚରେ

ସ୍ଥୂଳ ଜଗତ ସରେ

ମହତ୍ତ୍ୱ ଚକ୍ରରେ

ମାୟାର ଚକ୍ର ଦୁରେ । ୩

ଜ୍ଞାନ ନେତ୍ରେ ଦୃଷ୍ଟ

ମାୟାର ସବୁ ସୃଷ୍ଟ

ବିବେକର ଲକ୍ଷ

ସବୁ ଭ୍ରାନ୍ତ ଅସତ୍

ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ଚରତ୍
 ଏକା ବ୍ରହ୍ମ ସତ୍
 ସେଇ କୁଳ ସ୍ଥିତ
 ସେଇ ଧ୍ରୁବ ସତ୍ୟ । ୪ ।

ପ୍ରବୀପ

ଲେଖକ - ଅଭ୍ୟୁତାନନ ପତି

ଅଦିନ ଏ ସନ୍ଧ୍ୟାର ଚଳେ ଝଣାର ଶତ ଛାୟାବାହି
 ଉଆଁସୀ ଏ ଅନ୍ଧାର କୁଳେ, ପ୍ରବୀପ ମୋ ଯିବ ଅଖି ମୁକ୍ତ ।
 ଝର ନେପଥ୍ୟେ ବାଜେ ସମାପନ-ବୋଧନର ବେଶୁ
 ମୁହଁର ତାଣ୍ଡବ ତାଳି ଫେନାୟିତ ତମ୍ଭାର କୋଶୁ ।
 ନଦୀର ଉଲ୍ଲୁଖ ସଖା ଦୀପାୟନ ଅବସାନ ଶିଖା
 ଇତିହାସ ଇତିବୃତ୍ତି ତାର ଅତୀତର ଅନୁତାପ ଲେଖା ।
 ଗାଈବାକୁ ନାହିଁ କିଛି ଗାନ ଦେବାପାଇଁ ନାହିଁ କିଛି ଦାନ
 ଫାଙ୍କା ଖାଲି ସବୁଧୋକାବାହି ଅତୀତର ଶତ ହାନିମାନ ।
 ପ୍ରବୀପ ମୋ ଅମୁକୁଳା କଳି ଧୂଳିତଳେ ଝରିପଡେ ହିତ
 ଉଷରର ବାଲି ପଇସରେ ସ୍ବାଧୀନ ଝର ଯଥା ପଡ ।
 ଶିଖା ବୁକେ ଧକ୍କାରଦାର ତୋଫାନର ଫୁଟୁକ୍ତି-ତୋଳା
 କାହିଁକି ଏ ଧୂଂସର ରସ ଅଭିଶାପ ଅବସାନ ଖେଳା ।

ତୁମରି ସରଗ-ଉଦ-ସ୍ଵାଗତିକା ସୁଦର ସୁରେ
 ଦିନେ ସେ ଭଲଲ ଦୀପ ଅନ୍ଧାର ନିବୃତ୍ତ ପୁରେ ।
 ଆଗମନ ରବିଶୀ ସେ ଦେଲ ଶିଖାତଳେ ପ୍ରୀତି ଲୁଚକାଳ
 ନୂତନତା-ଉତ୍ସାହ ସୁର ମାତାଳେ ତ ଭଲିଲ ଫୁଲି ।
 କିନ୍ତୁ ସତେ ସେହି ସୁର ସଖା ଧୂସର ଉତ୍ତଳା ତାଳେ
 ମଉଳା ଏ ପ୍ରଦୀପର ରେଖା ସଙ୍ଗେତେ ଆଜି ଛାଡ଼ି ଅଗର ।
 ହୁଏ ଯଥା ମାନସର ଯାତ୍ରୀ ପ୍ରଦୀପ ମୋ ପଳାୟନ ପତ୍ନୀ
 ଅନନ୍ତ ରଶ୍ମିତାର ଲିପ୍ତା ହିମ ତା ବେନ ଗୁଡ଼ି ।
 କାଳସିନ୍ଧୁ ଅମା ଅନ୍ଧକାରେ ହୃଦୟୀନେ ଆଜି ଯିବ ଛୁଟି
 ଝଙ୍କାର ଉଦ୍‌ବେଳ ତଳେ ମିଶିବ ଅନାୟାସେ ସ୍ଵଳି ।
 ଲଭିବିବ ନାହିଁ ବେଳ ନିଅ ଆଉ ଅରେ ଛାଡ଼ି ତଳେ ଚୋଳି
 ଘେନ ଆଜି ନିରାଦରା ତାର ଭୀବନରେ ନ ପାରିବି କରି ।
 ନିର୍ବାଣ-ପ୍ରେରଣାର ତଳେ ପ୍ରଦୀପର ରକ୍ତାଭ-ରେଖା
 ଭୀବନର ଅବଶୋଷ ପୋଛି ବୁଜେ ତୁମ ଲିଖିତ ଶବ୍ଦ ସାଥୀ ।

ରତ୍ନରାଜ

ଲେଖିକା-ଶ୍ରୀମତୀ ପ୍ରବୋଧିନୀ ବେହେରା

ସ୍ୱର - ଶ୍ରେଣୀ

ଆଜେ ପୁରୁ ଭଗବାନ ତୁମରି କରୁଣା ଦାନ
 ତୁମରି ପ୍ରଣାମୀ ହେଉ ଏହି ଦିବସେ
 ଦେବ ଶଶଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ତୁମ୍ଭ ପୂଜା ହୁଏ ନିତ୍ୟେ
 ଯର୍ବ ଶାସ୍ତ୍ର ଅଟ ତୁମ୍ଭେ ବଦ୍ୟା ଭଣ୍ଡାର
 ବସନ୍ତ ଉପଲକ୍ଷେ ମନ
 ଲେଖିବାକୁ ବଳାଙ୍ଗୁଳି ହୁଅ ପ୍ରସନ୍ନ । ୧ ।

ବର୍ଷକରେ ବାରମାସ ଛଅ ଋତୁରେ ବଖାତ
 ଗ୍ରୀଷ୍ମ, ବର୍ଷା, ଶରତ, ହେମନ୍ତ, ଶିଶିର
 ଋତୁରାଜ ବା ବସନ୍ତ ଶିଶିର ଅନ୍ତେ ସନ୍ତସ୍ତ
 ପ୍ରବେଶଇ ଧରାଧାମେ ଆନନ୍ଦ ମନେ
 ସେ ସମୟେ ଯୌଦର ମହୀ
 ପ୍ରାଣୀ ଆନନ୍ଦର ମତ ନୁହଇ କହି । ୨ ।

ବହେ ଦକ୍ଷିଣ ପବନ ସୁବାସିତେ ପବିତ୍ରୁଷ୍ଣ
 ଜନମନ ମନୋରମ ହୁଏ ଆଦ୍ରାଶେ
 ଦ୍ରୁମ ଲତାଏ କୁସୁମେ ମଣ୍ଡିତ ଦିଶଇ ବନେ
 ପଦ୍ମଫୁଲ ସରେବରେ କି ଶୋଭପାଏ
 ତଥ ପରେ ଯୁର୍ଯ୍ୟ କିରଣ
 ବାଜିଣ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପବିଦିଶେ ଶୋଭନ । ୩ ।

ଏ ଫୁଲେ ଯେ ଫୁଲେ ବୁଲି ବୁଲଇ ଆନନ୍ଦେ ଅଳି
 ହର୍ଷ ମନେ ଗାଉଥାଏ ବସନ୍ତ କେଳି
 ଗହଳ ଆମ୍ଭ ତାଳରେ ଗଛର ପିକ ସୁସ୍ବରେ
 ଗାଉଣ ଉଡୁରଜଙ୍ଗ ମଧୁର ଗୀତି
 ଯେହି ରବ ଶୁଣି କର୍ଣ୍ଣରେ
 ଘର ହୋଇଣ ହ୍ରମର ରହି ନ ପାରେ । ୪ ।
 ନବୀନ ପଲ୍ଲବମାନ ଧରିଛୁ ରସାଳ ଦ୍ରୁମ
 ଶ୍ୟାମ ରକ୍ତ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧି ଦିଶେ ଶୋଭନ
 ବସନ୍ତ ରତ ଆଜ୍ଞାରେ ସମୀର ବହଇ ଧୀରେ
 ଛାଡ଼ ତାର ଭୈରବ ମୁରଟି ସଦ୍‌ରେ
 ବସନ୍ତ ଉତୁର କାରଣେ
 ହରଷ ଚକ୍ରେ ଉବନ୍ତ ବିହଙ୍ଗ ଗଣେ । ୫ ।
 ବସନ୍ତେ ହୋଇଣ ପ୍ରୀତ ବନ ଭୀର ହୁଅ
 ବୁଲନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ମନେ ପବନ ମୁଖେ
 ଉଡୁରଜରେ ଅଶ୍ରୁଶାଳ ଯର୍ବାଙ୍ଗ ମଣ୍ଡିତ ଦେଖ
 କାମିନୀ ନିଆଳୀ ଯୁଦ୍ଧ ଚଗର ମଲ୍ଲୀ
 ପ୍ରତାପତି ତଥା ଉପରେ
 ଜରଇ ଯଙ୍ଗୀତ ଆତ୍ମା ମଧୁର ସ୍ବରେ । ୬ ।
 ରଜନୀ ବରସ ଉଷା ବସନ୍ତେ ହୋଇଣ ଭୁଷା
 ଡାଳକ ବାଳିକା ସର୍ବେ ମାତନ୍ତ ଖେଳେ
 ଶିଶୁଗଣେ ସର୍ବେ ରତ ଉପବନରେ ସନ୍ତତ
 ଫୁଲ ତୋଳି ପ୍ରତାପତି ଧରି ବିଭେଳେ
 ଗୀତ ଗାଇ ଆନନ୍ଦ ଭରେ
 ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଉଡୁରଜ କାଳ ମଧ୍ୟାରେ । ୭ ।

ପ୍ରଭତ ପଦ୍ମିନୀ

ଲେଖକ - ବିଶ୍ଵନାଥ ମିଶ୍ର

ରାଗ - ଶଙ୍ଖରାଜରାଗ

ନିଶାଶେଷେ ପୂର୍ବ ଦିଗଞ୍ଜନା ପ୍ରଦୀପିତ
 ଅଙ୍ଗେ ରକ୍ତାକ୍ତ ଚନ୍ଦନେ ହୋଇ ବୁଦ୍ଧିତ ।
 ବହୁଙ୍ଗ ରଚିଲେ ଗୀତ ।
 କେଳିପୁରୁ ଚଳି ଆଳି ଲଭି ଲଭ୍ୟା ବର । ୧ ।
 ଉପବନ ମନୋହର ହୋଇ କୁସୁମିତ
 ମଦ ଅନିଳେ ସୁଗନ୍ଧ ବହି ଚୋଷେ ଶ୍ରେ ।
 କାକଳି କାଆ ଘୋଷିତ ।
 ଦିବାକର ଆଗମନ ଶକୁନ ଗୁଣିତ । ୨ ।
 ମରୋବର ପରିମଳ ଯଲ୍ଲୀକେ ଭୁଷିତ ।
 ମୁଦ୍ରିତ ବଦନେ କୁମୁଦନୀ ବିରସିତ ।
 ପଦ୍ମଚନ୍ଦ୍ର ବିଚଳିତ ।
 ଭନୁପଥ ଅନୁସରେ ଫୁଟିଣ ଇଷିତ । ୩ ।
 ଉଦୟା ଚଳରେ ଦିବାକର ପ୍ରକାଶିତ
 ବନ୍ଧୁ ସ୍ଵରରେ ଯରସୀ ପଦ୍ମ ବିକଶିତ ।
 ଆନନ୍ଦ ହୋତେ ଗୁଣିତ ।
 ଭେଟଇ ରମଣୀ ଯଥା ପତି ବିଦେଶିତ । ୪ ।
 ପରାଗ କୁଞ୍ଜମ ବଶେ ହୋଇ ସୁରଞ୍ଜିତ
 ରବ ଅନୁରାଗୀ ଯେଣୁ ସୁବେଶ ରଞ୍ଜିତ ।

ବହେ ନବୀନ ଭଙ୍ଗୀତ ।

ବାୟୁ ଦୋହଳତେ ଗାଏ ପୁଗଳ ସଙ୍ଗୀତ । ୫ ।

ବେଳୁ ବେଳ ରବ ଛକ ଉଡେ ବଳସିତ ।

କି ଭଳି ତା ସହ ଭାଳ ଶ୍ରୀମୁଖ ହବତ ।

ପ୍ରଭତେ କି ମାଧୁରୀତ ।

ରହି ନ ପାରିବି ଦନେ ମନୁ ପାଶୋବିତ । ୬ ।

କଳକା ରୂପ ପାଗରେ କେତେକ ନିଶିତ ।

ପତର ସୁପାତୀ କାଳ ଗୁଡ଼ ପିପାସିତ ।

ଥଳୁ ନୋହି ସୁବାସିତ

ମଉନ ବଦନେ ଅବ୍ଧ କିସ ମନାସିତ । ୭ ।

ମତ ମତ ସମୀରଣ ବହି ସୁବାସିତ

ତୋ ମାଧୁରୀ ମଧୁକବ ହୃଦେ ଉଲ୍ଲାସିତ ।

ବୁଣୁବୁଣୁ ଗାଇ ଗୀତ ।

ତଳଇ କି ରଙ୍ଗେ ଆହା ସରଗେ ଆସିତ । ୮ ।

ତୋ ବଂଶେ ଜନମି ବ୍ରହ୍ମା ଜଗତି ରଚତ

କମଳନୀ ଭଲ୍ଲି କୋଳେ ଅଖିଳ ଶାଶିତ ।

କବି ଅନ୍ନ ବିତବିତ ।

ଧନ୍ୟ ସରେଜିନୀ ତୁଚ୍ଛ ଚର ପ୍ରଶଂଶିତ । ୯ ।

ମଦା କାଳେ ବିଷ୍ଣୁ କରେ ହୋଇ ବରଦିତ

ଅଷ୍ଟାଦଶ ଚିହ୍ନେ ପୁଣ ହେଉଛୁ ଗଣିତ ।

ଭାଗ୍ୟବତୀ ତୋ ପରିତ ।

ଆନ କୁସୁମ ତୋ ସଙ୍ଗେ ନୁହଇ ସବିତ । ୧୦ ।

ମଞ୍ଜୁଳ ଆନନେ ଧୀର ବିନୟ ଭଷିତ ।

ଆହା ଏ ତୋର ସୁରୁରୁ ସ୍ବର୍ଗ ପିୟୁଷତ ।

ହେମ ମୁଖେ ଆସ୍ମିତ ।

ମୁକୁ ମଧୁ ହାସେ କେନ୍ଦୁ ନ ପିବ ରସିତ । ୧୧ ।

ଚୋର ଅନୁପମ ଛବି ପାଶେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ।

ଦେବ କି ନିଧି ରଖିଛି ଧର ପ୍ରକାଶିତ ।

କାଳିଆଅ ଉଲ୍ଲାସିତ ।

ମନ ନେତ୍ର ତୋର ପ୍ରେମେ ଜରି ନିବେଶିତ । ୧୨ ।

ସରୋବରେ ଶୋଭ ଭାଳ ନୋହି ବରସିତ ।

ଥିବୁ ସଉରରେ ଯେବେ କାଳ ବିକଶିତ ।

ରବ ଋତୁ ଆ ବସିତ ।

ଅମୃତମୟ ଧାଆନେ ଦର୍ଶକ ତୋଷିତ । ୧୩ ।

★ ଶତଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ତା: ୨୮-୧୧-୪୭ର ଅଧିବେଶନରେ ପଠିତ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ

- ହୃଷୀକେଶ ପଟ୍ଟନାୟକ

ହୃଦ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ

ନିୟତି ନିୟନ

ଅଗ୍ରେ ଉଭ ବର୍ତ୍ତମାନ ।

ସହେ ଭ୍ରାନ୍ତ ନର

କଠୋର କୁଠାର

ଯେଣୁ ସେ କାଳ ଅଧୁନ । ୧ ।

ଅତୀତ ଚରଣୀ

ପାଇ ତା ସରଣୀ

ବୀରିଧୀରେ ହେଲ ଲୀନ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ତରୀ ଭବାଣ୍ଡରେ ଘୁରି
 କରେ ତା ପାଦ ପୁରଣ । ୨ ।
 ହେଲ ବଲୁଣିତ ଏ ପୁଣ୍ୟ ଭରତ
 ଦେଖ ହେ ନୟନ ଖୋଲି ।
 କି ଥିଲା ଏ ରକ୍ଷା କି ହୋଇଛି ଆଡ
 ଧୁଳି ଯଙ୍ଗେ ଗଲା ମିଳି । ୩ ।
 ‘କୋଣାରକ’ ‘ତାଡ’ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଆଡ
 ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଭରତର ।
 ପୁରଣ କୋରନ ଭୁଲି ବେନି ତନ
 ପଥିକ ପାଦ ପଥର । ୪ ।
 (ମୁକ୍ତ)ବାବବାଟୀ କହେ ‘ଭକ୍ତ କୀର ହେ ।
 ଦେଖିଯାଅ ବାରେ ମୋତେ ।
 କି ଥିଲି ପୁରୁଷେ କି ହୋଇଛି ଏବେ
 ଲଜ ନ ମାତେ କି ସତେ ?’ । ୫ ।
 ସିକତା ପ୍ରାନ୍ତରେ ଭଗନ ଶରୀର
 ଠିଆ ହୁବନ ଇଶ୍ବର ।
 ଶଯ୍ୟେ ସିଳାମାନ ଦେଖ ବର୍ତ୍ତମାନ
 ଆହା କି ଦୁର୍ଗତି ତାର । ୬ ।
 ନୀଳଗିରି ଶିରୀ କାଳ ନେଲ ଯୁଗି
 ନ ହୁରି ଗୌରବ ବୀଣା
 ଅଦ୍ୟାପି ଅମ୍ବରେ ଯନ ଯନ ସ୍ବରେ
 ବଜାଇ ଅହିଂସା ବୀଣା ।

ଉରତ ଉତ୍ତର ମହାତ୍ମା ଶେଖର
 ଧ୍ରୁବ ତାର ଧର୍ମ ବୀର ।
 ଖଣିଗଳ ଆଜି ଉରତ ଅମରୁ
 ତେଜି ପାର୍ଥିବ ଶରୀର । ୮ ।
 ଆହେ ମହାଯଶା ତବ ସେ ଅହିଂସା
 ଧରମ ଅଦ୍ୟାପି ଭବେ ।
 ବ୍ରମେ ବଳବନ, ହରେ ଜନମନ
 ଗାନ୍ଧି ଉରତୀୟ ରବେ । ୯ ।
 * ଦ୍ଵିତୀୟ ସ୍ଥାନ ପାଇ ପୁରସ୍କୃତ ।

-୦-

ରାଧା ଚଉତିଶା

- ସ୍ଵର୍ଗତ ଶୋଭା ଚନ୍ଦ୍ର ବାରିକ

ରାଗ - ଜେଦାର କାମୋଦୀ

କହଇ ରାଧାପାଶେ ଦୁରୀକା ନାରୀ
 କହି ଚେଣିଲେ ମୋତେ କୁଞ୍ଜ ବିହାରୀ ଗୋ ।
 କୁଣ କଟି ଗୋ ଶୁଣ ଏ ମୋର ଗିର
 କୁଣ୍ଡ ପ୍ରେମିକା ହୁଅ ଲେ ରମାବର ଗୋ । ୧ ।
 ଖରା ବିପ୍ଳବର ନି ଉରତ ତୋର
 ଖରପ ହେବ ସଖୀ ଅଳ୍ପ ଦିନର ଗୋ ।
 କ୍ଷିତିରେ କୀର୍ତ୍ତି ପ୍ରୀତି ଅଗଳ ସାର ଗୋ । ୨ ।

ଗିରିତା ପତି ବର ଦେଲେକ ତୋତେ
ଗୋପାନେ ଲୀଳା କର କୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗତେ ଗୋ ।
ଗୋଳ ଦୀନ୍ଦେ ଶକର ଶୀର ଯେମନ୍ତ
ଗୁଆଳ ମେଲେ କୃଷ୍ଣ ହୁଅ ତେମନ୍ତ ଗୋ (୩)

ଘସ୍ତନାଥଙ୍କ ସୁତା ତୀରେ ଦନେକ
ଘାରି ହେଲେକ ଦେଖି ତୋ ଇନ୍ଦୁ ମୁଖ ଗୋ ।
ଘଣା ଶର ବିହଳ ଅପଘନେନ
ଘନ କେଶୀ ତୋ ବିନା ଦୁଃଖ ଶଶୁନ ଗୋ । ୪ ।

ଉତ୍ତପ ଦୁହିଁ ବୁଦ୍ଧ ନଦୀରୁ ଚାର
ଉଡ଼ି ଲେଉଟ ମଳୟତ ବାସର ଗୋ
ଉନ୍ନତ ରହେ ନାହିଁ ସବୁ ଦିନର
ଉତ୍ତମ ଭବେ ରମା ବିଭର କର ଗୋ । ୫ ।

ଚରୁକ ଲୁହିଁ ବଶ୍ୟ ମାଧବ ହେଲେ
ଚନ୍ଦ୍ର ଶେଖର ବଡ଼େ ତୋ ବକ୍ଷ ସ୍ଥଳେ ଗୋ । ୬ ।

ଛନ୍ଦ ବରଷୁ ମନ କେତକି ବାସେ
ଛନ୍ଦପକ୍ଷୀ ବିନାଶ ହେଲ ନିରାଶେ ଗୋ
ଛବି କୁସୁମ ଶଶାଧର ଲୁହୁଁଛି
ଛନ୍ଦକେ ଫୁଲ୍ଲ ବନ୍ଦୁ ରସ ପିଢ଼ୁ ଗୋ । ୭ ।

ଜବା ଅଧରୀ ହସି କହୁତୁ ଗିରି
ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ଯୋଗ ଭଙ୍ଗ କାମ ଭଣ୍ଡାର ଗୋ
ଜପ ତପ ତୁ ମନ୍ତ୍ର ତୁ ମନ୍ତ୍ରୋଷଧି
ଜବେ କୃଷ୍ଣ ଦେହରୁ ଛତାଅ ବ୍ୟାଧି ଗୋ । ୮ ।

ଝଳ ଗୋରୀ ତୁ ମୋର ଘେନ ବନଟି
 ଝସ ଘଣି ତରୁଧରୁ ରଖ ଶ୍ରୀପତି ଗୋ
 ଝଳ ନାଦ ତୋ ଗିର ପ୍ରାୟେ ମାଧୁରୀ
 ଝୁରନ୍ତ କୃଷ୍ଣ ରହିଁ ତୋ ରୂପେ ଗୋରୀ ଗୋ । ୯ ।

ନୀରଜ ଠାରୁ ଅଳ ନିଘଣ ହେବ
 ନିଷ୍ଠେ ଜନ ମୁଖରେ ନିନ୍ଦା ପାଇବ ଗୋ
 ନିଷ୍ଠୁର କୂର୍ମ ପୁଷ୍ପ ପ୍ରାୟେ ତୋ ଛାତି
 ନାରୀ ହୋଇ ଦୁମ୍ଭର ଏହିକି ରୀତି ଗୋ । ୧୦ ।

ଚେକ ବରୁଣ ଦିଗେ ଯସ୍ତ ଅରୁଣ
 ଚଳିବ ନାହିଁ ମନ ହେଲେ ଉଦେଶ ଗୋ

ଚେକିଣ ପୁଷ୍ପ କୃଷ୍ଣେ କହୁ ତୁ ଗିର
 ଜ୍ୟେଷ୍ଠର ଗିପୁରୁ ଚାଙ୍ଗୁ ଉଦର ଗୋ । ୧୧ ।

ଠାକୁରଣୀ ଶୁଣିଲେ ଦୁତୀକା ବାଣୀ
 ଠକି ଭୁଲଇ କିପାଁ ବାଉ ରମଣୀ ଗୋ
 ଠିକେ ଉଠିଯା ପଲ ନ ଥାଅ ପାଶ
 ଠକ କଥା ତୋ ଖଣ୍ଡ ପର ପୁରୁଷ ଗୋ । ୧୨ ।

ଡାଳିମ୍ବ ଦନ୍ତୀ ବୋଲେ ଉଣିତା ମୋର
 ଡକା ପଡ଼ବ ହାତ ଦାଣ୍ଡ ବଜାର ଗୋ
 ଡରରେ ଉପନନ୍ଦ ନଦେ କହିବେ
 ଡେଙ୍ଗୁର ଦେଇ ମୋତେ ଗୋପୁଁ ଚଢ଼େ ଗୋ । ୧୩ ।

ଢେଙ୍କୁଣୀ ନାରୀ ଦୁରେ କାହିଁ ଅଇଲୁ
 ଢାଳେ ପତିବ୍ରତାକୁ ପରେ ଖଣିକୁ ରେ
 ଢାଙ୍କୁଣୀ ଶକୁନୀରେ ପୁଣି ରଞ୍ଜଣୀ
 ଢାଳେ ଉମାଳୀ ରୁଲେ ନାହିଁ ପଦ୍ମିନୀ ରେ । ୧୪ ।

ଅଣାଇ ମୁଖ ତାର ଭଣା କାଳର
 ଅହି ଶୁଗାଳ ଚୈଲି ଦେଖୁ ଇନ୍ଦୁର ଗୋ
 ଅଇ ବର୍ତ୍ତେକ ପାପ ଶୁଟି ବଧର
 ଅଣ ଲେଖାରେ ଅଙ୍ଗ କର ପ୍ରୀତିର ଯେ । ୧୪ ।

ତରର ପାଦ ବନ୍ଧୁ ଲପନ କଲ
 ତମ ହାସନେ ଯେତେକ ସାଗର ବଳ ଯେ
 ତରଙ୍ଗିଣୀ ନ ଚଳେ ଅମ୍ଭୁ ବହୁନେ
 ତଡ଼ିତ ନ ଚଳାଇ ବାରିତ ବିନେ ଯେ । ୧୫ ।

★ ସ୍ୱପ୍ନ ★

ଗୋବିନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ନାୟକ

କି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖଇ ଆଜି ଅର୍ଦ୍ଧ ପାମିନୀରେ
 ସ୍ୱଧୀନ ମୋ ଦେଶ ସତେ ସମ୍ର ବର୍ଷ ପରେ । ୧ ।

ମନେ ପଡେ ଯେଉଁ ଦନ ତିରେରୀ ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ
 କୁଳାଙ୍ଗାର ତୟାଶୁଦ୍ର ସଂଯୁକ୍ତା ରମଣେ । ୨ ।

ପୁରାଇଲେ ପ୍ରତିହିଂସାନଳେ ହୋଇ ବାଇ
 ସେହି ଦିନୁ ଦୀପ୍ତ ରବି ତମସାରେ ହାଇ । ୩ ।

ନିଶୀଥ ଗଗନେ ପୁଣି କନକ ବରଣେ
 ଭୂଷିତ ମାର୍ଦ୍ଦିକ ଛବି ଆଲେକ ଅରୁଣେ । ୪ ।
 ବହୁଳ ମନ୍ଦ ମଳୟ ଦିନନାଥ ସାଥୀ
 ଗାଥକ ସ୍ଵାଧୀନ ଗୀତି ଫେଡ଼ କେତେ ଯୋଥୀ । ୫ ।
 ନବ ବେଶେ ନବ ଭାବେ ଉପଗତା ମାଆ
 ଶୁଣିନି ହସ୍ତରୁ ତାର ବନ୍ଧନର ଘାଆ । ୬ ।
 ଶୁଭ୍ର ହାସ୍ୟମୟୀ ସେ ଯେ ରତନ ଭୂଷଣୀ
 ନୟନ ତରୁ ପଲ୍ଲବେ ଗାଏ ମଧୁ ବୀଣା । ୭ ।
 ଭଗଳ ଅମୃତବାଣୀ ତଏ ଅଶ୍ରୁସନା
 ଶକ୍ତି ତା ଶରୀର ମୋର ଜଣୁର କଲନା । ୮ ।
 ଗରଳୁ ଅମୃତ ପ୍ରଭୁ କରିବେ ବାହାର
 କୃଷ୍ଣ ଖୋଦା ହେବେ ଏକ ଦିଶିବି ସୁନ୍ଦର । ୯ ।
 ନାହିଁ ଦୂର ଯେହି ଦିନ ଦିଗ୍‌ବଳୟେ ଦେଖା
 ହେଲଣି ମିଳନ ଛବି ଆରକ୍ତିମ ରେଖା । ୧୦ ।
 ସମର ଶାନ୍ତର ଅଗ୍ରଦୂତ ଜାଣି ଯେଣୁ
 ଗାନ୍ଧୀ ପୁଅ ବଜାଉଛି ବିମୋହନ ବେଣୁ । ୧୧ ।
 ବଂଶୀର ତରଳ ତାଳ କେ ଆଉ ରେଧବ
 ମୋହନ ମୂର୍ଚ୍ଛନା ପହିଁ ସୁଦଳ ଚାଣୁବ । ୧୨ ।
 ଥିଲା ଏକ ପୁଅ ମୋର ତାର ନାମ କୃଷ୍ଣ
 ଦୁଃଖକୁ ଚାଣିଥିଲା ଭାଳି ହେମନ୍ତସ୍ତ । ୧୩ ।
 ନଚାଇଥିଲା ସେ ତରୁ ତରୁଣୀ ଭୂଧର
 ହସ୍ତ ପରିମିତ ବଂଶେ ଦେଇ ମଧୁ ସୁର । ୧୪ ।

ମୋହନ ରୂପେ ଯେ ଏବେ ମଣ୍ଡେ ମୋର କୋଳ
 ଶୟା ଶକଟା ରବଣ କେ ଦେବେଟି ତାଳ । ୧୪ ।
 ନାହିଁ ତାର ଅସ୍ତ ଶସ୍ତ୍ର ବୋମା ପରମାଣୁ
 ସ୍ଥଳିତ ତା ତାଳେ କିନ୍ତୁ ଗିରିଝର ସ୍ଥାଣୁ । ୧୫ ।
 ମାନବ ଶରୀର ପ୍ରତି ମନୁଷ୍ୟକୁ ଏକ
 ଶାଶ୍ୱତୀ ଚକ୍ରରେ ବାନ୍ଧେ ଲଗାଇ ଚମକ । ୧୬ ।
 ଭେଦା ଭେଦ ନାହିଁ ଜ୍ଞାନ ସର୍ବେ ହରିତନ
 ଆଳିଙ୍ଗ ମହାପ୍ରେମେ ରକ୍ଷାଳ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ୧୭ ।
 ରମ ରମ ଆଲ୍ଲା ଆଲ୍ଲା କରେ ଉଚ୍ଚାରଣ
 ଅନ୍ତରେ ହପଇ ସଦା ଏକା ରମ ନାମ । ୧୮ ।
 ହସ୍ତରେ ଶୋଭଇ ତାର ଦେହ ଓ କୋରନ
 ସର୍ବ ଧର୍ମ ସମନ୍ୱୟ ଗୁରୁ ଆଶେ ଜାଣ । ୧୯ ।
 ଅଚଳ ଅଚଳ ଯେ ଯେ ଇଶ୍ୱର ବଶ୍ୟାସୀ
 ଗୀତାର ପରମ ତତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରଭରେ ଆଶ୍ୱାସୀ । ୨୦ ।
 ନାତା ମୁଣ୍ଡ ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ଗାନ୍ଧୀ ଗୁଣ ରଖି
 ଆରମ୍ଭ ଦାୟିନୀ ନିଦ୍ରା ପୁଣି ଦେଲ ଗ୍ରାସି । ୨୧ ।
 ପୁଷ୍ପପ୍ରି ଗରଭେ ଦୁବି ରହିଲି ଥୋକାଏ
 ଦେଖିଲି ନୂତନ ସ୍ୱପ୍ନ ଏସନ ସମୟେ । ୨୨ ।
 ଘନ ମେଘ ଭର୍ଷ ଏକ ଉତ୍ତର ପର୍ବତମେ
 ଘଣ୍ଟାକେ ଦେଲ ଘୋଡ଼ାଇ ପାକିସ୍ଥାନ ଭୂମେ । ୨୩ ।
 ତୋଳୁ ତୋଳୁ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ସୌଧ ଇସଲାମ ବୀର
 କ୍ଷାୟଦ ଆତ୍ମାମ ଜିନ୍ନା ହୋଇଲେ ଅସ୍ଥିର । ୨୪ ।
 ତାକ ଦେଲେ ରଖ ଆହେ ଉଲଗ୍ନ ଫକୀର
 ଉପିଗଲୁଁ ଉଚ୍ଚଳେ କି କଲ ମନ୍ତର । ୨୫ ।

ଭଲ ଖୁମ୍ବଦ୍ୱାର ଛୁରିକା ଗଳାର
 ମାରଇ ପଣ୍ଡାଦ୍ୱର୍ତ୍ତ ଆସିଣ ସଭୁର । ୨୬ ।
 ଶୁଣି ସେ ବକଳ ଡାକ କହେ ଗାନ୍ଧୀବୁଢ଼ା
 ଛାଡ଼ ବାବୁ ! ଏବେ ସେହି ବୁଢ଼ି ଘର ବୁଢ଼ା । ୨୭ ।
 ସରବେ ସନ୍ତାନ ଆମେ ଗୋଟିଏ ମାଆର
 କିଏ ହିତୁ ମୁସଲିମ ଶିଦମଦ ଗାର । ୨୮ ।
 ଅମୀୟ ମଧୁର ବାଣୀ ମାଦକତା ଭର
 ଭଲକୁ ଡାକଇ ପାଶେ ହୋଇ ଆସୁ ହର । ୩୦ ।
 ସର୍ବତ୍ର ଭଲର ଡାକ ହିରଙ୍ଗ ପତାକା
 ନମସ୍ୟ ଭରତ ପାକିସ୍ଥାନେ ନାହିଁ ଦକା । ୩୧ ।
 ସତ୍ୟ ଅହିଂସାର ଚକ୍ର ବୁଝିବର୍ତ୍ତା ବୁଦ
 ଧରେ ସେ ପତାକା ଗୋଟି ଶୋଭ ଅପରୂପ । ୩୨ ।
 ଜାତି ବର୍ଣ୍ଣ ହେ ନୁହେଁ ରୁଣର ପ୍ରତୀକ
 ଆଜିନ୍ଦ୍ର ଅନେକ ଦିନୁ ମୋହନ ଚାନ୍ଦିକ । ୩୩ ।
 ସଫଳ ସ୍ତମ୍ଭ ତାହାର ଆଜି ଏବେ ଦିନେ
 ସତ୍ୟ ଅହିଂସାର ବାଣୀ ବାଜେ କାନେ କାନେ । ୩୪ ।
 ଆନନ୍ଦେ ଉତ୍ତୁଲ୍ଲ ଯେବେ ସର୍ବ ନରନାରୀ
 ପ୍ରେମିକ ଭବଇ ସ୍ୱପ୍ନେ ଶେଦ ଜଳେ ଘାରି । ୩୫ ।
 ମୋ ପାଇଁ ଆନନ୍ଦ କିଛି ନାହିଁତ ସଂସାରେ
 ଶୋଭେ ନାହିଁ ଯେତେ ଦିନ ତା କର ମୋକରେ । ୩୬ ।
 ନିର୍ମମ ସମାଜ ରଚେ ଅଭେଦ୍ୟ ପ୍ରାଚୀର
 ନୋହୁଁ ଏକ ଜାତି ଚେଣୁ ରହୁ ଦୁର ଦୁର । ୩୭ ।
 କାହିଁ ସେହି କାହିଁ ମୁହିଁ ରଚେ ସ୍ୱର୍ଗ ପୁରୀ
 କା ପାଇଁ ଅମାପ ପାନ କରେ କାଦମ୍ବରୀ । ୩୮ ।

ଯଦେ କି ଆସିବ ବାଳା ବସିବ ମୋ କୋଳେ
 ଆଜିବ ଶତ ଚୁମ୍ବନ ତା ଗୁଣ କପୋଳେ । ୩୯ ।
 ମନେ ପଡେ ଏକ କର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଏହି ଦିନ
 ପ୍ରଥମ ସାକ୍ଷାତ ପରେ ନୟନ ମିଳନ । ୪୦ ।
 ପଦର ଅଗଷ୍ଟ ଅନବିଷ୍ଟ ସରଳିଣ
 ଆସିଛି ନବୀନ ବେଶେ ପର ଏକ ବର୍ଷ । ୪୧ ।
 ଭାଣେନା ଆଶଙ୍କ ପତି ପ୍ରିୟାର ସହେଶ

ପ୍ରେମହୀନ ଦୁନିଆଁର ହେଉ ଶିଳ୍ପ ଧୁଂସ । ୪୨ ।
 କି ରୂପ ଦେଖଇ ପ୍ରାଣ ପୁଲକଇ ଛାତି କରେ ଦାଉ ଦାଉ
 ବଢାଇଲେ ଜର କହେ ଛାତ-ଛାତ, ଦୁହେଁ ମୁଁ ଦୁମର ଆଉ । ୪୩ ।
 କିଏ ସେ ଏ ବାଳା ନୀରବେ ଚାପି ମଙ୍ଗେ ନିସ୍ତରଙ୍ଗ ନିଦ୍ରା
 ଗଭୀର ଆବେଶେ ଭବିଷ୍ୟ ହୁଏ ନିଶ୍ଚୟ ଆଉ ବହୁ । ୪୪ ।
 ଏହି ସେହି ଛବି ଦର୍ଶନେ ଯା ହୁଏ ଥିଲା ଏ କର୍କଶ ପ୍ରାଣ
 ପାର ଲୁଚି ହିତ ମଣ୍ଡୁଲ ସତ ଧାତବାକୁ ଗଡପଣ । ୪୫ ।
 ସମାଜ ତାହାରୁ ବଢିଥାଏ ସେତ ଦୁଇ ଦୁରେ ବହୁଦୁରେ
 କିଏ ମୁଣି ଆଜି ଆସି ଦେଲ ପାଶେ ଉଠି ଲୌହ କାଶିକାରେ । ୪୬ ।
 ଗଧୁକ ଅଧରେ ଶୁଦ୍ଧ ହାସ୍ୟ ଭରେ ଭସେ ମଞ୍ଜୁବାଣୀ ଧୀରେ
 ଭାଗନା କି ହଜା ନବ ଆଶା ଦେଖା ନେଇଛି ନବ ମନ୍ତରେ । ୪୭ ।
 ସ୍ବାଧୀନ ଚତଚେ କେ ଶ୍ରେୟତ ମୋତେ ଉଠିବି ଲୌହ ଅର୍ଶଳ
 ପ୍ରେମ କି ମାନଇ କୁଳ ମାନ ଜାତି ସିନ୍ଧୁ ବନ ନଦୀ ଶୈଳ । ୪୮ ।
 ଶୁଣିଲି ମୋ ଦେବ ହୋଇଛି ସାଧୀନ ଭଣିକ ସାଧନା ବଳେ
 ଯଦନ ଖୁସୀନ ହିନ୍ଦୁ ହରିଜନ ସର୍ବେ ପେଶୁ ଚାଣେ କୋଳେ । ୪୯ ।
 ଦୁନିଆଁକୁ ପ୍ରେମ କରେ ସେ ସାଧକ ମୋ କଥା ସେ କି ନ ଭାଣେ
 ପ୍ରେମିକ ବନ୍ଧୁକୁ ନ ପାକନ୍ତି ପେରେ ସ୍ବାଧୀନତା ଦୁଇ ମଣେ । ୫୦ ।

ଉଜ୍ଜଳ ତନନୀ ପ୍ରାଣ ଚରେଣୀ ଯୋଗ୍ୟ ସନ୍ତାନ
 ରତୋତତ ରୁଣ ପରକାଶି ॥
 ପଙ୍କଜବାସିନୀ ଦାନେ ପଙ୍କଜ ବାସିନୀ ମାନେ
 ଉଜ୍ଜଳ ଗୌରବ ବିକାଶି ।
 ପ୍ରକୃତି ପ୍ରଶଂସିତ ରତ ଭକ୍ତି ଶୋଭିତ
 ପୁରଷୀ ପୁକାଶୀ ପୁରାସୀ ॥
 ମଙ୍ଗଳମୟୀ ଚରଣେ ମଙ୍ଗଳ ଦୁର୍ଦ୍ଦିଲୀ ଦିନେ
 ମଙ୍ଗଳ ଦତ ମନାସୀ ॥
 ଶ୍ରୀ ସମଲେଶ୍ଵରୀ ଖଡ଼ିଆଳସେଶ୍ଵରୀ
 ଅଶୀଷ କାଳନ୍ତ ରାଶି ରାଶି ॥

(ରୌପ୍ୟକ ତୟନୀ ଉତ୍ସବରେ ତା. ୧୫-୪-୧୯୪୭ ଦିନ ଖଡ଼ିଆଳ
 ରତଦରବାରରେ ଲେଖକଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପଠିତ)

★

★ ସ୍ଵପ୍ନ ★

-ସଲେମନ ଛତ୍ରିୟା

କୀରବ ନିଶୀଥ କାଳେ ନିର୍ଦ୍ଦିତ ଧରଣୀ ପରେ,
 କର୍ମଜ୍ଞାନ ମାନବର ବଶ୍ରାମ କାଳରେ ।
 କିଏ ତୁମେ ! ରୁଲିଆସି ଅତି ଗୋପନରେ,
 ଅଙ୍ଗି ଦିଅ କେତେ ଦୃଶ୍ୟ ମାନସ ପଟରେ ।
 ନିଦ୍ରାଦେବୀ ରଜତର ନିସ୍ଫୁଟତା ଗତି
 କିଏ ତୁମେ ଉତ୍ତମୁଖ ଅପରୂପ ସାଜି ।

ଘେନିଯାଅ ମୁହୂର୍ତ୍ତକେ ସୁସୁସ୍ତ ମାନବେ,
 ରମଣୀୟ, କୌତୁହଳ ଅବାସ୍ତବ ରତ୍ନେ ।
 କିଏ ତୁମେ ନିଦ୍ରାଗ୍ରସ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ମନବେ,
 ମଧୁର ସଂସାର ଗତ ନିମିଷ ମଧ୍ୟରେ ।
 ପରବାସୀ ପ୍ରେମିକକୁ ଆଣି ପ୍ରିୟାପାଶ,
 ବରଝିଣୀ ଭୀବନକୁ କରଅ ସରସ ।
 ରୂପବତୀ ତରୁଣୀର ତୁମ୍ଭାଇ ଅଧର,
 କାମାଦୁର ପ୍ରେମୀକକୁ କରଅ ପାଗଳ ।
 ଭରତୀଶ୍ ସ୍ତବିରକୁ ଅପି ପଥବନ,
 ଅନୁର୍ଣ୍ଣ ବାସନା ସବୁ କରିଥାଅ ଦୁର୍ଣ୍ଣ ।
 କିଏ ତୁମେ ମିଥ୍ୟାଧନ ଦରିଦ୍ରେ ବଚରି,
 ଅସୀମ ଆନନ୍ଦ ତାର ମନେ ଦିଅ ଭରି ।
 ନିରନ୍ତ୍ର ଅଗ୍ରତେ ରଖି ସୁମିଷ୍ଟ ଭେଜନ,
 (ତାର) ମନ ମଧ୍ୟେ କୁତୁହଳ କରି ଭବୀପନ ।
 କିଏ ତୁମେ ନିମିଷକେ ଧନୀ ଧନ ହରି,
 ଚନ୍ଦ୍ରାନଳେ ପୋଡ଼ତାଳ ଦେଇଥାଅ ଛାଡ଼ ।
 ରତ୍ନାଧରୀ ରତ୍ନାଙ୍କୁ ଗାଦୀ ତ୍ୟାଗ କରି,
 ରତ୍ନସିଂହାସନେ ଥୁଆ ଭିଖାରୀକି ଆଣି ।
 କିଏ ତୁମେ ସ୍ତବ୍ଧ କାଳୁ ସଂଗୋପନେ ରହି,
 ଦୂର ଭବିଷ୍ୟତ କଥା ଦେଇଥାଅ କହି ।
 ଅତୀତ ବିଷୟ ସବୁ ସ୍ମରଣ କରଇ,
 ନରମନେ କେତେ ଭବ ଦିଅ ସଞ୍ଚରଇ ।

କିଏ ତୁମେ ବାଢ଼ିକର ଅସାଧ୍ୟ ସାଧକ,
 ଅହରହ ଘଟକମାନ କରଅ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।
 ପଞ୍ଜକୁ ଲଙ୍ଘାଅ ହେଲେ ତୁଙ୍ଗ ଗିରିବୃକ୍ତ,
 ଅନ୍ଧକୁ ଦେଖାଇ ଦିଅ ବିଚିତ୍ର ସଂସାର ।
 ମୂଳ ମୁଖେ ଦେଇ ଯାଅ ଅସରନ୍ତ କଥା,
 ବୟସେ ଉଚ୍ଚୁଲ୍ଲ କର ଶୁଣାଇ ସେ ଗାଥା ।
 ନିରାଶ ରେଗୀତନକୁ କର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟବାନ,
 ବନ୍ଧ୍ୟାକୋଳେ ଦେଇଥାଅ ଦିବ୍ୟ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତାନ ।
 ତୁମେ ପର ଅଟ ସେହି ଅଦୃଶ୍ୟ ସପନ
 ଶାସ୍ତିକ ତଳେ କେବଳ ଯେ ଦିଅ ଦର୍ଶନ ।
 ତବ କାର୍ଯ୍ୟ ମିଥ୍ୟାମୟ ନିରର୍ଥକ ବୋଲି,
 ଅଜ୍ଞାନ ମାନବ ଯଦା ଗୁରୁଥାଏ ଖାଲି ।
 ସେଥିପାଇଁ ତବ ନାମ ଦେଇଛନ୍ତି ‘ସ୍ବପ୍ନ’,
 କିନ୍ତୁ ତହିଁ ରୁଣ ଚଥା ରହିଛି ପ୍ରଜନ ।
 ମର୍ତ୍ତ୍ୟଠାରୁ ତବ ରଜା କେତେ ଦୁଃଖ ହୁଏନ,
 ଦୁହିଁର କାର୍ଯ୍ୟ ଜଳାପ ଅଟଇ ସମାନ ।
 ଅବୋଧ ବୁଝିନିଏ ସତ୍ୟ ଏ ଦୁନିଆଁ,
 ଜ୍ଞାନୀ ଗବେ ସ୍ବପ୍ନ ପରି ଅହେଇ ଦନିଆଁ ।
 ଧନ୍ୟ ! ଧନ୍ୟ ! ଧନ୍ୟସ୍ବପ୍ନ ॥ ଧନ୍ୟ ଚୋର କଥା,
 ଧନ୍ୟ ! ଧନ୍ୟ ! ଧନ୍ୟ ଚୋର ଦୁର ଦରଶିତା ।
 କହିଥିଲ ଦିନେ ଯାହା ସୁସ୍ଥ ଭରତରେ,
 ଫଳବତୀ ହେଲ ତାହା ଏବେ ଦନ ପରେ ।

ପ୍ରବୀପ

- ଶିଶିର କୁମାର ଗୋସ୍ୱାମୀ

ଭବସୀ ଅଗମେ-ତଦ୍ୱଳୟ ଭୂମେ

ତମସା ଗୋ ଯେବେ ଆସେ ହାଇ ।

ଅବୁଷ କିରଣ ବିଲୀନ ହୁଅନ୍ତେ

କୁହେଳି ଆଜ୍ଞନ ଆସ ମନ୍ତ୍ର । ୧ ।

ସେ ବେଳେ ପ୍ରତୀପ ତୁମ୍ଭେ ଆଲୋକ

ବହାଏ ମାନବ ପଥ ଗହନ ।

ନିଶାର ନିବିଡ଼ ଅନ୍ଧକାର-ମୋହ

ଅପସାରି ବାହେ ନିତ ଜୀବନ । ୨ ।

ସ୍ୱପ୍ନ ହୋଇ ଶୁଦ୍ଧା ହିମାଂଶୁ, ଚପନ

ସମକର ତୁମେ କର୍ମ ସାଧନ ।

ବଚର ଆଲୋକ ଜଗତ ବୁଜେ

ତୁମେ କୁଟୀ-ତମ ନାଶନ । ୩ ।

ତୁମ ଦିପ୍ତିଶିଖା ମହତ ଅଳୀକ

ମରତ ଜୀବନ ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରତୀକ ।

ପାପ ମୋହ ଲେଉ ଅଜ୍ଞାନେ ଢଳେ,

ମୁକ୍ତି ଶାନ୍ତି ପଥ ଜଣାକିତ । ୪ ।

ବିଶ୍ୱ ସ୍ତମ୍ଭା ଜ୍ୟୋତି ତୁମେ ହେ ପ୍ରତୀପ

ଦିଅ ଦିବ୍ୟ ଜ୍ୟୋତି ଦ୍ରୋଣୀ ଆଲୋକ

ପିତୃନ-କଣ୍ଠକ ପିତୃତ କୁପଥ

ହେଉ ମୁଖପଥ ଅଲେଖିତ ।

ସଦପଥେ ସଦା ଜୀବନ ମୋ ବାହି

ସ୍ନେହେ ନିରତ ଧର୍ମରତ । ୫ ।

ସବୁ ବାଧା ବିଘ୍ନ ଦେଖ ଅଜ୍ଞାନ, କର୍ମଧର୍ମ ପ୍ରଜ୍ଞା-ବିହୀନ-ଜୀବନ

ଅପସରି ଯାଏ ସବୁ କ୍ଷଣେ ।

ଯାଏଁ ଫେରି ମୁଁ ଗୋ ସେ ସୁନ୍ଦର ରୂପେ,

ବର ଶାନ୍ତ ମୁକ୍ତି ପୁଣ୍ୟ ଧାମେ । ୬ ।

★

★

★

★ ଶତଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ଚତୁର୍ଥ ଅଧିବେଶନରେ ପଠିତ ।

★ ସ୍ୱପ୍ନ ★

-ସ୍ୱର୍ଗତ ଉପାକାନ୍ତ ମୁଣ୍ଡ

କିଛି ଶେଷେ ଶଯ୍ୟାପାଶେ ସ୍ୱପ୍ନରାଶି ବେଶେ

ଆସି ହର୍ଷେ ମିଷ୍ଟ ଭାଷେ ଯେବେ ନିଦ୍ରା ବେଶେ ।

ଥିଲି ଗାଢ଼ ସ୍ୱପ୍ନେ ମାତି କହିଲି ଯା ହୁଏ

ଭଙ୍ଗା କାହାଣୀ, ଶୁଣିଛି ମନେ ଅଳ୍ପ ତତ୍ତ୍ୱାଳୟେ ।

ସେତେବେଳେ କହିଲି ତ ପଦେ ହେଲେ କଥା,

ତବ ଆଦେଶେ ଆକାଶେ ହୁଏ କେବେ ଶଶି

କେବେ ଅବା ଘନଘଟା ଅଛକାର ବ୍ୟାପେ

ବାସିଧର ଆବରଣେ ଯାଏ ଝୁଲି ନିଶି ।

ଦୁଣି ଆସେ ଦିନ ଧରବେଶେ ବହିଯାଏ

ତବ ଇଙ୍ଗିତେ ବସନ୍ତେ ମହ ମଧୁର ମଳୟ
ହରେ ଫୁଲ, ଗାଏ ପିକ, କିନ୍ତୁ ନଷ୍ଟ ହୁଏ

ତାହା ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଆଗମନେ, ସ୍ୱପ୍ନ ପରି ଯାଏ ଝଲି
ବନ, ମାଘ, ବର୍ଷ ପୁର ସ୍ୱପ୍ନବାଣୀ ମାୟାବିନୀ

କୁହୁକିନୀ, ଯାହୁକରୀ ନୁହନ୍ତି ଗୋ ତୁମେ ?

ରତୁରାଜ

— କୁମୁଦ ବନ୍ଧୁ ଯୋଶୀ

ରତୁରାଜ ବସନ୍ତ
ସଉଦର୍ଯ୍ୟ ସାଗରେ
ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗୁଁ ବହି
ଜଗେ ଅକର୍ମା ଜନେ
ଉପବନ ସୁଷମା
ତରୁଳତା ପଲ୍ଲବ
ବିକଶିତ କୁସୁମ
ସଞ୍ଚରେ ଗନ୍ଧ ବହୁ

ଆଗତ ବିଶ୍ୱେ
ଭରତ ଉପେ ।
ମଳୟାଦିଳ
କରମ ଶୀଳ ।
କହି ନୁହେଁ ତ,
ଫଳେ ଶୋଭିତ ।
ସୌରଭ ଘେନି,
ସାରା ମେଦନୀ ।

ବୃକ୍ଷତାଳେ କୋକିଳ
 ପଞ୍ଚମ ସ୍ଵର ସୁଧା
 ସେ ଅମୀୟ ସଙ୍ଗୀତ
 ପ୍ରାଣୀ କୁଳ ଉଲ୍ଲାସ
 ଦିଏ ପ୍ରେମ ତମ୍ଭନ
 ପ୍ରଷ୍ଟୁତିତ କୁସୁମେ
 ପଞ୍ଚତ ସରୋବରେ
 ବହଇ ତେଣୁ ଭବେ
 କୁଳ ରବେ ଚଟିନୀ
 ବସନ୍ତ ମହିମାକି
 ଧନ୍ୟ ତୁ ଉତୁରାତ
 ଏ ହେତୁ ଉତୁରାତ
 ସକଳ ମନେ ଦେଉ
 ତେଣୁ ତୋର ମହିମା
 ସଉଦର୍ଯ୍ୟର ଖଣି
 କହି ନୁହେଁ ତଗତେ

ବସି ନିଶ୍ଵଳେ
 ମହୀରେ ଭାଳେ ।
 ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣି,
 ଅନ୍ତର ପୁଣି ।
 ପ୍ରସନ୍ନ ମୁଖେ
 ଭ୍ରମର ସୁଖେ ।
 ଦଶଇ ଶୋଭା,
 ବସନ୍ତ ଶୋଭା ।
 ବହଇ ଖରେ,
 ପ୍ରକାଶ କରେ ।
 ଧନ୍ୟ ତୋ କାମ,
 ତୋହର ନାମ ।
 ଦୁହିଁ ଉଲ୍ଲାସ,
 ବଶେ ପ୍ରକାଶ ।
 ଦୁହିଁ ବସନ୍ତ,
 ତୋର ମହତ୍ତ୍ଵ ।

★ ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି ଅଧିବେଶନରେ ପଠିତ ଓ ଶାୟ ସ୍ଥାନ
 ଲଭ କରି ପୁରସ୍କୃତ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ

— ଉପେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ପଣ୍ଡା

ବର୍ତ୍ତମାନ ପୋତ କାଳ-ସ୍ରୋତେ ଉଠି
 କରେ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟ ବିଶ୍ୱ ବକ୍ଷେ ଆସି ।
 ଅତୀତ ତାହାର କରମ ଅବଳେ
 ଲୀନ ହୋଇ ଅଛି କାଳ କବଳରେ ।
 ବର୍ତ୍ତମାନ ପରେ ଆସିବ କିଛି ତ ?
 ଯେ ଏକା ସଂସାରେ ଅଟେ ଭବିଷ୍ୟତ ।
 ଏପରି ସଂସାରେ ଏହି ଚିନି ଗୋଟି
 ଯରୁ ସମୟରେ କରୁଛନ୍ତି ଗତି ।
 ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାଇ ହୁଏ ତା ଅତୀତ
 ଦୁଃଖି ବର୍ତ୍ତମାନ କରଇ ଆଗତ ।
 ବର୍ତ୍ତମାନ ଯହୁ ଅତୀତରେ ମିଶେ
 ଭବିଷ୍ୟତ ଗୋଟି ବର୍ତ୍ତମାନେ ଆସେ ।
 ଯେଣୁ (ବର୍ତ୍ତମାନ) କରେ ଖେଳା ଚକ୍ର ସମ୍ମୁଖରେ
 ଅଟେ ଦୀପ୍ତିମୟ ମନୁଷ୍ୟ ନେତ୍ରରେ ।
 ଯେଣୁ କରି ଭବିଷ୍ୟତ ଅନ୍ଧକାର
 କି ହେବ କେ ତାଣେ ଶକତି କାହାର ?
 ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଶ, ଧର୍ମ ଓ ଶିକ୍ଷିତ
 ପରିସ୍ଥିତି ଦେଖି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ।

ପ୍ରତିମାନବର ଅଗ୍ନେ ଉଚ୍ଚେ
 ଯା କଲେ ଦେଶକୁ ମିଳିକ ଭାଗ୍ରବ ।
 କେବଳ ପୁରୁଷ ସୁଖ ସ୍ମୃତି ହେଉ
 ଅବା ପୁରୁଷ ଦୁଃଖେ ଯଦା ରହି ମଜ୍ଜି ।
 କି କରି ପାରିବା ଆଉ ଏ ସଂସାରେ ?
 ଉପି ଯିବ ସବୁ ସ୍ବପ୍ନ — ବାରିଧିରେ ।
 ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟତେ ପୁଣି କରିବା କରିବା
 କହୁଥିଲେ କିଛି କରି ନ ପାରିବା ।
 ହେବ ବଶାନନ କଲ୍ପନା ସମାନ
 (ପେପରି) କରି ନ ପାରିଲ ସ୍ବର୍ଗକୁ ସୋପାନ ।
 ତେଣୁ ଦର୍ଶମାନେ କରିବା ସମସ୍ତ
 ଏହିପରି ଶକ୍ତି ଦେଇ ହେ ଅନନ୍ତ ।

★ ଚିତ୍ରାଂଶୁ ବଚେଚିତ ହୋଇ ପୁରସ୍କୃତ ।

★ ପ୍ରଦୀପ ★

ସ୍ଵର୍ଗତ କାମରତୁ ଶର୍ମା ।

କିଣ କୁଣ୍ଡେ ଉମ୍ବ ଉମ୍ବ ଯେ ଯତ୍ୟ ପ୍ରଦୀପ ।
 ଦେଲେ ତାଳି ହୁଏ ବୁଝେ ହେ ପ୍ରାଣ ଅଧିପ । ୧ ।
 ତାଳିବି ତା ଉଲେ ଉଲେ ଅନ୍ତରେ ଅନ୍ତରେ ।
 ସୁତର ଅରୁଣ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ କିରଣ ଅକ୍ଷରେ । ୨ ।
 ବଜ୍ର — ରଥେ ଉଠିମ ସତ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର ବଜାଇ ।
 ଆତ୍ମ ମୁଖ୍ୟ ଝଞ୍ଜାଦୀପ ରଖିବି ତଳାଇ । ୩ ।
 ମହାବଳ ଶତ୍ରୁସେନୀ ସାରର ଗର୍ଜନ ।
 ଦେବ ନାହିଁ ସେ ପ୍ରତୀତେ କାତର କମ୍ପନ । ୪ ।
 ଯାଉ ଧନ ଯାଉ ମାନ ଜ୍ଞାନ ଗୌରବ ।
 ଲେହୁ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଶୁଣାନେ ମହାମହୋହର । ୫ ।
 ବପଦ ରଜନୀ ପଥେ ମୋ ଆଶା ଗୋଧୁଳି ।
 ଯାଉ ମରି ବଜାଇବି ସତ୍ୟ ଜୟ ତୁରୀ । ୬ ।
 କଳି ଦେବ ମୁନ ଅଙ୍ଗ ସତ୍ୟର ଚରଣେ ।
 ତାଳିବି ତ୍ୟୋଚିର ତ୍ୟୋତି ପ୍ରଦୀପ ଭୁବନେ । ୭ ।

* ମାତୃଭୂମି *

ଶରତ୍ କୁମାରୀ ଦେବୀ

ଧନ୍ୟ ମାତୃଭୂମି ସୁଦୟାବତୀ ।
 ଅସୀମ ସମ୍ପଦ ଦେଉଛୁ ନିତି । ୧ ।
 ହୃଦେନୀ ରଚ୍ଛୁ ଅଙ୍ଗ ଅଳଙ୍କାର ।
 ଫୁଟି ରଞ୍ଜିତ ଅଳକା ନିଜର ! ୨ ।
 ନବ ଦୁର୍ବାଦଳ କୋମଳ ଅଙ୍ଗେ ।
 ବିଶ୍ୱ ଲୀଳା ଦୋଳ ଝୁଲେନି ଶଙ୍ଖେ । ୩ ।
 ଅନନ୍ତ ନରେ ଦନେଶ ଉତ୍ସୀତ ।
 ଛାୟା କିବା ନରେ ଶଶୀ ସମ୍ପ୍ରୀତ । ୪ ।
 କିବା ନବଘନ ପଞ୍ଚହ୍ର ନାଦୀ ।
 ଝଟ ଝଟ ବହୁ ଚିରଳା ଛାଦୀ । ୫ ।
 ବକ୍ଷୋଶ ଅମୀୟ ସବିତ ଧାର ।
 କୀରନ ମୁକୁରେ ବିମ୍ବିତ ଧାର । ୬ ।
 ଧନ୍ୟ ମାତୃଭୂମି ତୋ ଦୃଢ଼ ବ୍ରତ ।
 ଦୁଃଖେ ସୁଖେ ସଦା ସମ ସୁସ୍ଥିତ । ୭ ।
 ତୋହୁ କୋଳୁ କେହି ନାହିଁ ଗୋ ବିତି ।
 ବନେ ଉପବନେ ବିହର ରୀତି । ୮ ।
 ମୃଦୁଳ ସମୀରେ ତରୁ ଲତିକା ।
 ନାଚେ ସୁବେଶେ ନବ ପଲ୍ଲବିକା । ୯ ।

ସୁମନେ ସୁମନ ପରାଗ ବୋଲି ।
 ମଧୁର ଆଶାଦେ ସୁଫଳ ଫଳ । ୧୦ ।
 ଅରୁରୁ ସୁଦୁରୁ ଚନ୍ଦ୍ରଟି ଉଠେ ।
 ତୋ ସ୍ନେହ ଚକ୍ରର ମାନସ କୁଟେ । ୧୧ ।
 ନ ମଣ୍ଡୁ ଚିଲେ ଅସାର ସୁସାର
 ସରସରେ ନାହିଁ ପରପର । ୧୨ ।
 ଯା ପ୍ରସାଦେ ଦେବେ ସ୍ବର୍ଗେ ଅମର ।
 ସେ ଭକ୍ତେ ଅଭୟ ସେ ପଦେ ଚୋର । ୧୩ ।
 ଚନ୍ଦ୍ରି ମୋ ପ୍ରଣବୀ କରୁଣା ଜଳୁ ।
 କାମନୀତ ଝରି ଭରି ଉଡ଼ଳୁ । ୧୪ ।

ପ୍ରସ୍ତୁତ ପଦ୍ମିନୀ

— ଦେବାନନ୍ଦ ସେନାପତି

ଚନ୍ଦ୍ର ଅର୍ପି ସୁରବାଳା ଘଣ୍ଟି ଉରୁହାସି, ଗୋ
 ଆସୁଛନ୍ତି ତବପୁରେ ଦୂର ପରବାସୀ ଗୋ
 ତବ ଅଗ୍ନି ବରବରୀ ପାଏ କାହିଁ ଅପସରି
 କୁମୁଦିନୀ ମୁଖ ଦେଖ ଝାଉଁଳା ଗୋ ନଳିନୀ
 ହୃଦୟରୀ ପାରିତା ଉଦନୀ ॥ ୧ ॥

ତାର ବଧୂ ଲୁଚିଲେଣି ଉଦୟତେ ପତି ଗୋ
 ଚକୋର କାବର ଦେଖ ପରପୀତ ଗତି ଗୋ
 ଫିଟି ଯାଉଛି ସୁନ୍ଦର ପରତୀ ଦଶେ ସୁନ୍ଦର
 ଅଭୟାର ରଚନାକୁ ହୁଅ ସତ ସାଜ ଗୋ
 ଆଉ କାହିଁ ଏତେ ଲଜ ଲଜ ଗୋ ॥ ୨ ॥

ମନ୍ଦର ମଳୟ ଗାଏ ଚଳ କିଶଳୟ ଗୋ
 ସରବକ୍ଷ ନାଚେ ତାଳେ ହୋଇ ବିଚମୟ ଗୋ
 କାନନ କୁସୁମେ ଅଳି ବୀଣା ବାଜ କର ଅଳି
 ସତ ସୁମନସ ବକ୍ଷ ଖୋଲେ ମନ୍ଦ ପନେ
 କର ସତି ଉନ୍ମାଳ ନୟନ । ॥ ୩ ॥

ଉଷାବଧୂ ସାଜିଲଣି ସାଜ ନବ ସମ୍ଭାରେ
 ମୁଖେ ବୋଲି ନବାରଙ୍ଗ, ହସେ ନବ ବିଭରେ
 କୋକିଳ ପଞ୍ଚମ ତାନ ବିହଗ ପ୍ରସତୀ ଗାନ
 ଉସି ଆସି ସର-ବିଚି-ତାଳେ ମିଶେ ରୁପସୀ
 ମୁଖ ତୋଳ, ହସି ଉଡୁ ଶରସୀ ॥ ୪ ॥

ଉଲ୍ଲସି ଉଠିଲେଣି ଧୀରେ ଲତାପାଦପ
 ସୁସ୍ଥିର ଉଠି କାମେ ଲଗିଲଣି ମାନବ
 ଘାଟେ ଆସି ନବବଧୂ ପଖାଳି ଅଧର ମଧୁ
 ଅବନୁର ପୂଜା ଶେଷେ ଅବଗାହେ ନୀରେ ଗୋ
 କମଳନୀ ଗୁହିଁ ସର ତୀରେ ଗୋ ॥ ୫ ॥

ହଳ ହଳ କରି ଆଖି ଗୁହିଁଲେଣି ପ୍ରିୟ ଗୋ
 ଅଭିମାନ ଦେଉ ଗଣେ ମୁହୁ ରୁମ୍ଭ ନିଅ ଗୋ

ବକ୍ରବାଳ ପ୍ରେମେ ଭାଜି କହେ ପ୍ରିୟା ବକ୍ରବାଳି
ବିରହର ପରେ ପ୍ରେମ ମଧୁମୟ ସରସ
(ତୁମ) ମୁଖେ ଫୁଟୁ ଶ୍ରୀତ ହାସ ହରସ ॥ ୬ ॥

ମିତ୍ର ତୁମ ଲଗି ଘୁଲି ବହୁ ଦୂର ସରଣୀ
ଦୋଷି ସମ ଅକୂଳରେ ଉଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଧରଣୀ
ତୁମରି ପରଶ ପାଇଁ କର ବାଜୁଛନ୍ତି ରହି
ସତୀ ହୋଇ ଦାଉ ଯାଏ, ପତି ସହ ହଳନା ?
ଶୋଭଇ କି ତୁମ ନବ ଯୌବନା ? ॥ ୭ ॥

ଜାତର କଣ୍ଠରେ ଘୋହେ ଘଷିଲେଣି ତରଣି
ଚର ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ମମ ଘୁର୍ଣ୍ଣି ନବ ତରୁଣି
ପତିର ହୋହାଗ ଲଭି ଲଭେ ମାଅ ନାହିଁ ପ୍ରତି
ବଦାଇ ନିଅ ପ୍ରେମ ହୁଳି ଗାତ ପ୍ରେମରେ
ଭରି ଉଡୁ ଗ୍ରାଣ ନବ ରୁମ୍ଭରେ ॥ ୮ ॥

ବିରହ ବେଦନା କଥା ପ୍ରିୟ ପାଶେ କହି ଗୋ
ତତ ପାଅ ଗାତେ ପ୍ରେମାବେଶେ ସୁଧାମୟି ଗୋ
ସକଳ ବପଦ ସ୍ମୃତି ଲୀନ ସୁଖାରମେ ସତି
ନୁହେ ଦୁଃଖ ଅବା ସୁଖ ଚର ମରତରେ ଗୋ
ଘୁଲି ଯାଏ ସବୁ ତର ତରେ ଗୋ ॥ ୯ ॥

ବଦୀ ଦୁଃଖ ମଧୁପକୁ ଛାଡ଼ ଦଅ ସତି ଗୋ
ପତି ପଦେ ସତୀ ଗ୍ରାଣ, ଜାଣେନା କୁମତି ଗୋ
ନତୀନ ପୁଷିତା ଅର୍ଥ ପ୍ରିୟ ପ୍ରେମେ ପ୍ରେମମୟୀ
ପ୍ରିୟ ଯାର ପାଶେ ତାର ମନ ନବ ନବ ଗୋ
ସଜନର ଅତୁଳ ବୈରବ ଗୋ ॥ ୧୦ ॥

ବିଷୟରେ ସଚ୍ଚି ଉଠେ ଦୁମ ମୁଖ ଶିବି ଗୋ
 ଫେଲର ଗଣ୍ଡରେ ରବି ଚୁମ୍ବେ ଥିବି ଥିବି ଗୋ
 ସରନୀର ଆଦରଣେ ବଦନ-ଶିବି-ସରସେ
 ହୁଏ ପ୍ରତିବିମ୍ବ-ରୁଦ୍ଧ ପ୍ରଭର ପଦ୍ମିନୀ ଗୋ
 ସରସୀର ଶୋଭା ନିଷ୍ଠାଳନି ଗୋ ॥ ୧୧ ॥

★ ଖେତ୍ରୀୟ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ପଞ୍ଚମ ଅଧିବେଶନ କାର୍ତ୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା
ଦିନ ତା: ୨୮/୧୧/୪୭ ରେ ପଠିତ ଓ ପ୍ରବନ୍ଧ ତ (୨ୟ ସ୍ଥାନରେ) ।

ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ

-ଶ୍ରୀ ପଦ୍ମନାଭ ପଣ୍ଡା

ପଦାର୍ପଣ କରେ ଉତୁରଇ ଧୀରେ
ବସନ୍ତ ଶୋଭାଙ୍କୀ ଅଙ୍ଗେ
ବହଇ ସୁରମ୍ୟ ମଳୟ ପବନ
ସୁଖିନୀ ସୁମନ ସଙ୍ଗେ । ୧ ।
ବସନ୍ତ ହୁ ଶୋଭ ମନ ମୁଗ୍ଧ ଲେଉଟି
ଘ୍ରୀତି-ଗୀତି-ପ୍ରଦାୟକ
କରେ ଶୋଭାବନ ବନ କୁଞ୍ଜମାନ
ଡନ-ନୟନ ଦ୍ଵାରକ । ୨ ।

ମଦ ଗନ୍ଧ ବହୁ ରମ୍ୟ ଗନ୍ଧ ସହ
 ଯେବେ ଉଦ୍ୟାନରେ ଗଲେ
 ମାନସ ମୋହନ ସୁନ୍ଦର ସୁସନ
 ଫୁଟେ ବୃକ୍ଷ ଅନ୍ତରାଳେ । ୩ ।
 ମଳୟ ପରଶେ କୁସୁମ ବକଶେ
 ହୁଏ ହୁମ ପଲ୍ଲବିତ
 ସପଲ୍ଲବ ପୁଷ୍ପେ କୁଞ୍ଜିତ ପକ୍ଷୀଏ
 ଗାଆନ୍ଧ ନବୀନ ଗୀତ । ୪ ।
 ବନତର ଗଣେ କ୍ରୀଡ଼ନ୍ତ ବିପୀନେ
 ନ ଥାଏ ମାନସ ଖେଦ
 ଉଲ୍ଲସିତ ମନେ କୁସୁମିତ ବନେ
 ପାଇ ରମ୍ୟ ପୁଷ୍ପ ଗନ୍ଧ । ୫ ।
 ଯେବେ ପ୍ରସ୍ତର ଶୀତଳ ଶୀତର
 ଅବୁଣ କିରଣ ଲଭି
 ଯେ ଛବି ପ୍ରକଟେ ବନ୍ଧୁର ଲଲଟେ
 ବର୍ଣ୍ଣନ ପାରଇ କବି । ୬ ।
 ନାନା ଅଳଙ୍କାରେ ନାନା ପରକାରେ
 ସାଜଇ ପ୍ରକୃତି ଗଣୀ
 ଏ ବନ୍ଧୁ ବାସୀକୁ ସାଦରେ ଦେବାକୁ
 ପ୍ରକୃତି-ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଖଣି । ୭ ।
 ଏ କାଳେ ସମସ୍ତେ ଲଭନ୍ତି ମାନସେ
 ସୁଖ ପ୍ରୀତି ଅତିଶୟ

ଏହି ପ୍ରଣାମ

ଭୂସେବ ବିଭାଗ

ବେଢ଼ିଆ ଶୁକଳ ଗୋ ୧୮୧

ମହତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତ ଶେଷ

ଉପାକୃଷ୍ଟ ମୁଖ୍ୟ

୧୪ ଅତିରଳ ଲେଖନ

ଦିଗନ୍ତ କଂସିତ

ଗୀତି ବାଦ୍ୟ ନୃତ୍ୟ

ତଳେ ଠାକୁର ମେଳଣ । ୯ ।

ଅବିର ରାଜିତ

ନବମୁଖ୍ୟ ଶତ

ଜଗନ୍ନାଥ ଚିନ୍ତାମଣି

ନିରାଶାର ଆଶା

ବାଗର ସମସ୍ୟା

ଶ୍ରୀ ଶକ୍ତି ଶକ୍ତି ଗୀତ । ୧୦ ।

ସୁଧା ମଙ୍ଗରଦେ

ମଧ୍ୟ ମୁଦ୍ରା ଗଣେ

ବିମୁକ୍ତ ବସନ୍ତ ହେବୁ

ସେ ପ୍ରସନ୍ନ! କହ

ବମୋହିତ କବି

ନାମ ଦେଲେ ଗୁଣ-ଗୁଣ । ୧୧ ।

ଦାସତ୍ୱ ବିଜ୍ଞାନ

କୃଷିକ କବଳ

ବହି ଶତାବ୍ଦୀର ଚଳେ

ତୁମ୍ଭ ମହୋଦଧିରେ

ଶୁଣି ନା ମୁଁ କେବେ

ମଳୟାଳମ ହିଲୋଲେ । ୧୨ ।

ଆମେ ଭବିଷ୍ୟ

ପାଞ୍ଚମାସ ଥିବ

ବନ୍ଧୁଭ୍ରମି ସ୍ଵାଧୀନତା

ନବ ଭବାନୀ

ମୋ ମନ ବଜାଣେ

ଭଗିଞ୍ଜି ଭାଗୀୟତା । ୧୩ ।

ଆସ ବେଗେ ଆଜି ଶ୍ରୀମାତା ରତ୍ନଗତି
 ବହାଅ ମଳୟାନିଳ
 ତପ୍ତ ପ୍ରାଣ ମୋର ବଦୁରିତ କର
 କାଳି ମରୁତ ହିଲୋଳ । ୧୪ ।
 ଗରବ ନ କରି ଯରବେ ବଚବି
 ହାତ ଭେଦ ଗବ ଜ୍ଞାନ
 ଦେଶେ ଆଶ ମମ ଅହିଂସା ଧରମ
 ସୁ ଶୋକତ କରି ଧାମ । ୧୫ ।
 ହେ ପ୍ରୀୟ ବସନ୍ତ ଶିଖାଅ ଦୁରିତ
 ଶାନ୍ତ ସାମ୍ୟ ଗବ ମତେ
 ତବ ଦୀକ୍ଷା ବଳେ ବିଚରିବି ହେଲେ
 ଶାନ୍ତ-ମହିମା ଜଗତେ । ୧୬ ।

ସ୍ବପ୍ନ ସୁନ୍ଦରୀ

— ଶ୍ରୀ ସଦାନନ୍ଦ ତ୍ରିପାଠୀ

ସ୍ବପ୍ନ

ଯେତ ସରଗ ସମ୍ପଦ, ସଂସାର ମାନବ ପ୍ରାଣେ ସ୍ବରଣ ସୁବର୍ଣ୍ଣ
 ଏକ କୋଣେ ଫୁଟେ ପାର ହାସ୍ୟ ଅନ୍ୟ କୋଣେ ଶୁଣାଏ କ୍ରନ୍ଦନ ।

ଗଢେ ଉଙ୍ଗେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଶାସନ ତଳାଏ ସେ ବପୁର ପାବକ
 ଦେଶେ ତୋଳେ ଲେଲୀହାନ ଶିଖା ଗଡେ ତାତ ଗଢେ କୋଣାରକ ।
 ରକ୍ତପୁତ୍ରେ କରାଏ ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ରତରଣୀ ହୁଏ ସନ୍ଧ୍ୟାସିନୀ
 ରଜା କରେ ଭିକ୍ଷା ଝୁଲି ଦେଇ ଦେଖାଏ ସେ ଅମୃତ ସରଣୀ ।
 କର୍ମବୀର ତା ମଧୁର ସ୍ବର୍ଣେ ଗଢେ ପୁରୀ ତୋଳେ ବାରବାଟୀ
 ବପୁରୀ ତା ମଧୁର ପରଶେ ସ୍ବାଧୀନତା ପାଇଁ ଦିଏ ତୋଟି ।
 ଫାଶୀ କାଠ କରେ ସେ ଆହ୍ୱାନ କଳାପାଣି ତାଙ୍କେ ତାକୁ ଦୂରେ
 ପରଧାନ ଦାସର ପରଶେ ଫିଟାଏ ସେ ମୁକ୍ତ ନବ ଦ୍ଵାରେ ।
 ପ୍ରେମିକକୁ ଆଲେକ ଦେଖାଇ ଅପଥକୁ କରାଏ ସେ ପଥ
 ପ୍ରେମୀକାର ପଲକ ପରଶେ ପ୍ରେମିକର ପୂର୍ଣ୍ଣ ମନୋରଥ ।
 କିଏ ଅବା ତାର କୁହୁକରେ ପାଇ ନବ ଅଭିନବ ବଳ
 ବାର ବିଳାସିନୀ ବାସେ କାଟେ ତାର ଜୀବନ ସଂସାର ।
 ଯାର ଛାୟାବାଜି ମରୁମୟ ସାହାରରେ ନନ୍ଦନ କାନନ
 ପ୍ରକୃତି ହୁଅଇ ଦାସ ଯା'ର ବଳେ ମାନବ ଚରଣ ।
 ଛାୟା ଚନ୍ଦ୍ର ସମ କେବେ ସେହି ଦୁମାୟିତ ମାନବ ମାନସେ
 ପୁର ସାଜି ବେନି ସହ ଆସି ନବ ସୃଷ୍ଟି ଭରତେ ବିକାଶେ ।
 ଧନ୍ୟ ଦୁହିଁ ସପନ ସୁନ୍ଦରୀ ଅତୁଳ ତୋ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଭଗବେ
 ବହୁ ତୋର ଜୀବନ ଭାଙ୍ଗିବୀ ନରଲୋକେ ଦେଖିଲାଇ ପାତ୍ରେ ।
 ସପନର ଫୁଟୁ ବାସ୍ତବତା ଅବଜାରୁ ଫୁଟୁ ଉଷା ଲୋକ
 ସତ୍ୟ ଶିବ ସୁନ୍ଦର ବଜାଣେ ସ୍ବପ୍ନ ତୁ ତ ସ୍ବରଣ ମୟୁଖ ।

★ ମାତୃଭୂମି ★

— ଶ୍ରୀ ଅଭିନବ ଚନ୍ଦ୍ର ପାଢ଼ୀ

ପ୍ରବାସେ ପ୍ରବାସୀ ହୋଇ ମୋଦର ବଢ଼ିତ
ଅଶାନ୍ତ ଅନଳେ ଦର୍ପ କ୍ଳାନ୍ତ ଏ ଜୀବନ
ବିଷଣ୍ଣ ବଦନ ମମ ବଦୀର୍ଣ୍ଣ-ହୃଦୟ
ଅବଶ ଏ ଅବୟବ ଅଥୟ ଏ ମନ
କ୍ଷୋଭ ଖେଦ ଚନ୍ଦ୍ରା-ଅଗ୍ନି ଜଳିଲ ଅନ୍ତରେ
ଶାନ୍ତ ମହାକିନୀ ଧାର ନ ଲଭି ପରଶେ
ତପ୍ତମରୁ ପାଲଟିଲ ପ୍ରଶାନ୍ତ ହୃଦୟ ।

ସ୍ବଦେଶେ

ତପତ ହୃଦୟମରୁ ବଳେ ଛୁଟି ଗଲ
ଚରଣାନ୍ତ ପ୍ରତାପିନୀ ମହାକିନୀ ଧାର
ପ୍ରସନ୍ନତା ମୁଖେ ମମ ହେଲ ପରିଦୃଷ୍ଟ
କିଷ୍ଟ ହୃଦେ ସରସତୀ ହେଲ ସମ୍ପାଦିତ
ବାଳବନ୍ଦୁକର ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଶାକର କର
ପ୍ରବାସିତ ସ୍ବଜ ଅମ୍ଳ ମଳୟ ପରଶେ
ନିସ୍ତେଜ ନିର୍ଜୀବ ସମ ଏ ଜୀବନ ତରୁ
ହୋଇଲ ସର୍ବାବ ପୁଣି ସତେଜ ସରସ
ମୋ ଖେଦ ରଜନୀ ପ୍ରସ୍ତାବିଲ ଦେଖୁଁ ଦେଖୁଁ
ବେଦନା ବାଦଳ ସମ ବଦନ ଶଗନ୍ତୁ
ଶନେଃ ଶନେଃ ବିଦୂରିତ ହୁଅନ୍ତେ ତକ୍ଷଣେ

ମହା ପୁଣ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଶଶି ଦେଲ ସମ୍ବଦିତ
ମଳିନତା ବସର୍ଣ୍ଣତା କରି ବିହୃଷିତ
ଉଜ୍ଜଳ ଉଜ୍ଜଳତର କରି ଦେଲ ସତେ

★ ରତ୍ନରାଜ ★

— ଉଦୟକର ମେଠି

ଠୁର୍ଠୁଆ ଶୀତ ଟିକେ ଟିକେ ଅଦେଇ ହେଉଛେ
ପୁଆଲ୍ ଗଦା ହୁଏ କୁଠି ବସ୍ ଲଗୁଛେ । ୧ ।
କୁହୁଡ଼ କବାଟ୍ କନେ ଥାଇ ଦେଖେ ଡୁଙ୍ଗି ଡୁଙ୍ଗି
(ଯେନ୍ତା) ବାଳୁଟ୍ ରଥାଣୀ ଶିଅେଇ ମରେ ଦେଖି ପୁଆନ ସଙ୍ଗୀ ।
ଯେନ୍ତା ସୁକୁର୍ ସୁକୁର୍ କାନ୍ କାନ୍ ହାତରି ମାଧର୍ଯ୍ୟ ଫିରେ
ରଜା ଯେନ୍ତା ଡିଙ୍ଗ୍ ରଇଜ୍ ହାତ ଦେଲେ ମରେ ।
ଝୁଟି ଯେନ୍ତା ଗୁର୍ ଠେକି ନେଲେ ଖୁଜି ଖୁଜି ମରେ ।
ଶିଶିର୍ ରନି ଦିନ୍ କାନ୍ ଜାନି କୁଞ୍ଜୁରନ୍ତୁ ଫିରେ । ୩ ।
ବିଧର୍ ଗାରକେ ଦେରିଛେ କିଏ କହି କରି ମୁଇଁ
ଆଖିର୍ ପାଧନ୍ ପତରେ ପକାଇ ଶୀତ୍ ରନି ପାଧ ମେକାନି ନେଇ । ୪ ।

ଭୂବି କରି କରି ପାସପା କରୁତ ତମେଇ ଦେଲେ ଥୁଡ଼େ
ପିଲୁଁ ବୁଢ଼ା ନୁଆ ଦରବ୍ ପିନ୍ଧିଯନ୍ ରୁଡ଼େ ମୁଁଡ଼େ । ୫ ।

(ସେନ୍ଦ୍ରା) ଶୁଲ୍‌ଶୁଲିଆ ପବନ ପାଇ ଯେତେ ଗଛ ରୁଜା
ସୁନ୍ଦା ପତର ପକେଇ ଦେଇ ଦେହ କରୁନ ପରୁଡ଼ା । ୬ ।

ପତର ବାଗିର୍ କେତେ ଛାଟର୍ ନୁଆ ଅଳଙ୍କାର ଯାତି
ରୁରୁନ୍ଦା ରୁରୁନ୍ଦି ହୋଇ ମଜା କରୁଯନ୍ ଇଶ୍ବର ପ୍ରେମେ ମଜି । ୭ ।

ଖରର୍ ଶୋଷ ବରଷାର୍ ରୋଷ୍ ଶୀତର ଜାତ ଭୁଲି
କିସାନ୍ ଝଲ କାମ୍ ଉପରେ ମାରୁଥାଏ ଚନ୍ଦ୍ରଲି । ୮ ।

ହଲଦି ବସନ୍ତର୍ ଆମ ଡାଲୁଁ କୋ-କୋ ଶୁନି
ଧଙ୍ଗ୍ରା ଧାଙ୍ଗ୍ରୀ ପେରମର୍ ଦୁରେ ହୋଇ ଥାଆନ ବାୟାନି । ୯ ।

ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ଧୀରେ ଧୀରେ ଖରାବ୍ ଚେତ୍ ଦେଖି
ପାଏନ୍ ଡାହୁଁ ବସିଲୁଁ ଗୋନି ହେଯନ୍ ମହାସୁଖୀ । ୧୦ ।

ତଙ୍ଗଲ ରାନିର୍ ଫୁଲର୍ ଦେଶୀ ଦେଖି ଭର୍ଷ୍ବ ଚଳେ
ସେନ୍ଦ୍ରା ବେଶ୍ୟା ଦେଖି ଲଫ୍ଟା ଲେକର୍ ଲଲ ଥପ୍ ଥପ୍ ଗଲେ । ୧୧ ।

ଦପ ଦପ ବେଲ୍ ଦୁର୍ ଦୁରାନ୍ତ ମେଲା ଆକାଶ ଚଳେ
ପିଲ ବୁକେଲ୍ ଧଙ୍ଗ୍ରା ଧାଙ୍ଗ୍ରୀ କଡ଼ଥାଏ ଲତେ ଗେଲେ । ୧୨ ।

ଦପ୍ ଦପାନ୍ତ ଫୁଲ୍ ଫୁଟେ, କିଲ୍ କିଲନ୍ତୁ ଚରେ ଚରୁନ୍ତୁ ଫିରେ
ଇନ୍ଦ୍ରାବନ୍ତ ମରଗ୍ ମଞ୍ଚି ଯାକ ମତଲିସରେ ଦୁରେ । ୧୩ ।

ଏନ୍ଦା ଦିନ୍ କେ ଲେକମାନେ କହେଯନ୍ “ଉଦୁରାଡ଼୍”
ବିରୁର୍ କରୁବେ ଆପନ୍ ମାନେ ମୋର ନାହିଁନା କିଛି କାଡ଼୍ । ୧୪ ।

✱

✱

✱

✱ ଶତଅଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିରେ ତା: ୧୭-୮-୪୭ରେ ପଠିତ ।

ସ୍ୱର୍ଗାୟ - ରୁଦ୍ରନାଥବ ଦେଓଙ୍କ ପ୍ରୟାଣ ଉପଲକ୍ଷେ

(ଯଦିଓ ନିୟମ-ଛଅଟର, ଛଅଟର, ଆଠ ଅଟର)

ଶ୍ରୀ ଜୈଲକ୍ଷ ଚନ୍ଦ୍ର ଦକ୍ଷସେନା ।

ଦେବ ଭୂମିପାତ୍ର

ଶେଷାଂଶେ କବି

ସମ୍ପତ୍ତିର ସଂରକ୍ଷଣ ହେଉ,

ଏକାନ୍ତେ ଆସନ୍ତେ

ଗଲ୍ ଗୁଲ୍ ଗେଟେ

ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କରି ନିରାଶ ହେ । ୧ ।

ଏ ରାଜ୍ୟେ ଅବଶ୍ୟ

ହେଁ ନଆ କଥା

କବି ସାହିତ୍ୟ ସମିତି ହେ

କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ପଦ

ଥିଲା ତାକୁ ଗଢ଼ି

ରାଣି ଦେବଗଲ କୀର୍ତ୍ତି ହେ । ୨ ।

ଦୁମରି ଉତ୍ତାପେ

ସମିତି ଉତ୍ତାପ

ବିଦ୍ୟାଳୟ ଶାଳା ଶାଳା ସେ

ଭରତ ଚନ୍ଦ୍ର

ନିରୁଦ୍ଧାନ୍ତେ ଅଛି

ଉପା: ଜଳ ହୀନ ମୀନ ହେ । ୩ ।

ପକାଳେ ଆମକୁ

ହାତୁପିତ ବେଳ

ନ ଓଲି କାହାକୁ ଭୋ ହେ

ଦରଖିଆ କରି

ଦେଖିଲେ ଭଲ

କାବ୍ୟ ରସାମୃତ ପଣା ହେ । ୪ ।

ହେଉଁ ଦିନ ଗଲା

ଆଉ ନ ଫେରିଲା

ସୋରୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ପରି ହେ

ଗହ ବାସ ହାତ ଶତଆଳ ରେଡେ
 ପିତୃପଥ ଅନୁସରି ହେ । ୫ ।
 ଅଇଲ ନିର୍ଜୀବ ଶରୀର ଗୁହ୍ୟିଣ
 କଲୁଁ ସର୍ବେ ହାୟ ହାୟ ହେ
 ସୁଦର ନଦୀର ତଟରେ ନେଇଣ
 କର ହେଲ ଶବ ଦାହ ହେ । ୬ ।
 ତୁମ୍ଭ ବାପ ଅଭା ଘର ଦ୍ଵାର ତେଜ୍ୟ
 କରି ବିଦେଶ ପ୍ରୟାଣ ହେ
 କଲେ ବୋଲି ଶବ ଘେନି ସତ୍ୟ ସତ
 ରଖିଲ ଯେହି ପ୍ରମାଣ ନେ । ୭ ।
 ଯେଉଁ ମାନଙ୍କର ନେତୃତ୍ଵ ଓଡ଼ିଶା
 ମଧ୍ୟ ଗ୍ରାନ୍ଥ ଅନାବିଲ ହେ
 କରୁଥିଲ ଏହି ଯାହିତ୍ୟ କାନୁଁ
 ବହି ମଳୟଭାନିଲ ହେ । ୮ ।
 ସେ ପଥାନୁସରି ଗଲ ଯିନା ବଲି
 ହୋଇଲୁଁ ଆମ୍ଭେ ଅନାଥ ହେ
 ଅଛି କେ ସାହସୀ ତଳାଇବ ତବ
 ମାରଣ ଉଦ୍ଦାୟେ କାତ । ୯ ।
 ଚଉଦିଗେ ଦୃଷ୍ଟି- କୋଣ ପଡୁଥିଲ
 ବହୁଳ ଶିକାର ପାଇଁ ହେ
 ହୋଇଥିଲ ରହି ଆର୍ତ୍ତହାଣ ହାଇ-
 ଇନ୍ଦୁଲର ଉରଗାହୀ ହେ । ୧୦ ।
 ଯେହି ଆର୍ତ୍ତହାଣ ଦରବାର ଦିନେ
 ବସୁଥିଲେ ତିନି ମୁଣ୍ଡି ହେ

ଦିଶି ଯାଉଥିଲୁ ପ୍ରକୃତରେ ଧରି
 ସ୍ୱୟମ୍ଭୁଜ ପରି ଦ୍ୱୀପି ହେ । ୧୧ ।
 ଦୁମ୍ଭକୁ ହରାଇ କାନ୍ଦଇ ସମିତି
 କାନ୍ଦନ୍ତ ଶିକ୍ଷକ ଗଣେ ହେ
 ଛାତ୍ର ଛାତ୍ରୀ ଶୋକ ଅତି ଅତିରେକ
 ଆଦାତ ବାଜଇ ପ୍ରାଣେ ହେ । ୧୨ ।
 ଦେଶ ପ୍ରତିନିଧି ରୂପେ ମଧ୍ୟ ଦେଶେ
 ନ ଥିଲା ଉଣା ଆଦର ହେ
 ଦୁମ୍ଭ ଗଲା ଦିନୁ କହୁଛନ୍ତି ଲୋକେ
 ଗଲା ବୋଲି ଖବିଆର ହେ । ୧୩ ।
 ଦୁମ୍ଭର ଗହଣେ ଦିନେ ଏ ସମିତି
 ଦେଶେ ପକାଉଛି ଦୁରି ହେ
 ଅସିଦ୍ଧା କାଳର ମସିହା ରୁଚିଲ
 ନୁହଇ କି ବାହାତୁରି ହେ । ୧୪ ।
 ସୁନ୍ଦର ଚଢ଼ଲ ମୂର୍ତ୍ତି ସଉଷର
 ଗଉର ବରନ କାନ୍ତି ହେ
 ଆଜାନୁ ଲମ୍ବିତ ଥିଲା ଭୂତବେନି
 ବଶାଳ ବସ୍ତ୍ରୀର୍ଣ୍ଣ ରାତି ହେ । ୧୫ ।
 ରୂପେ ରୁଣେ ଥିଲ ଦୁମ୍ଭେ ସମସରି
 ଦୀର୍ଘ କାଳ ଦୁଃଖ ମଥା ହେ
 ଅରି ଭରି ଧରି ଦୁଃଖି ଯାଉଥିଲା
 ଶୁଣି ସେ ଗମ୍ଭୀର କଥା ହେ । ୧୬ ।
 କରି ନ ଥିଲେ ହେଁ ବେଶୀ ଲେଖା ଲେଖି
 ଏ ଶତଆଳ କୁସୁମ ହେ

ଉଜ୍ଜଳ ବାସୀଜି

ଦେଉଛି ଚେତାଇ

ସଉତନୀ ଶୀଳ ରୁଣ ହେ । ୧୬ ।

କେଶେ ଗଲ ସଖା

ନ ଦେଲ ବ ଦେଖା

ମରୁଅଛି ରୁଣ ରୁଣି ହେ

ଚକ୍ରେଇଣ ନିତି

କାନ୍ଦଇ ସମିତି

କରିଗଲ ବୋଲି ଉଣୀ ହେ । ୧୮ ।

**

ସ୍ବପ୍ନ ସୁନ୍ଦରୀ

ବିଶ୍ବନାଥ ପାଇକରାୟ

ନିଦ୍ରାଦେବୀର କୋଳ ଆଶ୍ରୟ ଯେବେ ନର

ସପନରଣୀ ! ସ୍ବପ୍ନ ମୁଖ ଦୁଃଖ ହୃଦର ।

କରମ କ୍ଳାନ୍ତ ଦେହ ବଳା ଧାନର ପାଇଁ

ଘୋର ନିଶୀଥେ ନର ପଡ଼ଇ ଶେଷେ ପାଇ ।

ଅଳେ ଅଙ୍ଗ ରକ୍ତ ଅବସ୍ଥା ପ୍ରତି ଅଙ୍ଗ

କରନ୍ତି ଅନୁଭବ ତୋହର ସବୁ ରଙ୍ଗ ।

ମିଛକୁ ସତ ପୁଣି ସତକୁ ମିଛ କରି

ରଖୁ ମାନସ ପୁରେ ମାୟା ସ୍ବପ୍ନ ସୁନ୍ଦରୀ ।

କେତେ ଯେ ଚିତ୍ର ରକ୍ତ ଛାୟା ବାଜର ଚିତ

ଗଢ଼ୁ ତୁ ପଲକରେ ଚଳଚିତ୍ର ଜଗତ ।

ହସାଉ କନ୍ଦାଉ ବା କ୍ଷଣକେ ବହୁଦୂରେ

ତାହୁ ତୁ ସ୍ବପ୍ନରଣୀ ମନର ମାୟା ପୁରେ ।

ଉତ୍କଳ ଗିରିଶି ଶୁ ଆଶୁ ସାଗର ତଳେ
 ଉତ୍କଳ ଆକାଶେ ବା ପିଙ୍ଗୁ ଦୁ ରସାତଳେ ।
 ସରଗ ନରକର କାନ୍ତ ବା ଭୀମ ବ୍ରବି
 ନର ମନ ମୟରେ ପାରଇ ଅନୁଭବ ।
 ସୁଦ୍ଧ ନିଦ୍ରା ତ ନର ସୁଖ ବା ଦୁଃଖ ସୀମା
 ଧନ୍ୟ ସୁପ୍ତ ସୁଦୂରୀ ଧନ୍ୟ ତୋର ମହିମା ।

ପରବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ଜଗତ

— ସ୍ୱର୍ଗତ ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ଦଣ୍ଡହେନା

ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ଏ ପ୍ରଳାପି ମହାଶୂନ୍ୟ ।
 ଶୂନ୍ୟରୁଟି ପବନ ହୋଇଛି ତନ୍ମୟ ॥
 ପବନରୁ ନାଦ, ନାଦରୁ ଓଁ କାର ।
 ଓଁ କାର ମୂଳ ବୀଜ ଅଟେ ସଂସାର ॥
 ଅଶାକାର ପୁରୁଷ ଓଁ କାରୁ ରୂପ ।
 ଅନନ୍ତ ନାମ ତାଙ୍କ ଅଟେ ଅଲକ୍ଷ ॥
 ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ଶିବ ହୋଇଲେ ତା ତତ୍ତ୍ୱ ।
 ସ୍ଥିତି ପାଳନ ଲୟ ରଚନେ ସେହୁ ॥
 ରୂପନ କୋଟି ଜୀବ କଲେକ ଜାତ ।
 ଚଉରଶୀ ଯୋନିରେ କରି ଦୀପିତ ॥
 ନାଗ ନର ଗନ୍ଧର୍ବ କିନ୍ନର ପକ୍ଷ ।
 ସୁର ଅସୁର ଆଦି ଚଉଦ ଲୋକ ॥

ସୁବର୍ଣ୍ଣେ ନାନା ବର୍ଣ୍ଣ ଯେହେଲଙ୍ଗାର ।
 ଏକ ବ୍ରହ୍ମରୁ ତାତ ଅଟେ ନିକର ॥
 ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣ ଯେ ଦିବାରଚି ।
 ଚିର ଅନ୍ତର ବେନି ବର୍ଣ୍ଣରେ କୋଟି ॥
 ଚରଣା ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଶୀତ ଯେ ଆତଯାତ ।
 ଚଳାଚଳ ଶୟଳ ସମସ୍ତ କୁ ତ ॥
 ସତ୍ୟ ଦ୍ଵାପର ହେତା କଳପୁରକୁ ।
 ଋଷି ପ୍ରକାରେ ଭେଗ କରୁଛି ବପୁ ॥
 ଆଦ୍ୟ ପୁରରେ ଚପଳ ବିହିତ ।
 ନିର୍ବିକାର ଅହିଂସା ସତ୍ୟରେ ରତ ॥
 ଲକ୍ଷ ବରଷ ଆୟୁ ଅଲକ୍ଷ ବଳ ।
 ବ୍ରହ୍ମରେ ଥାଇ ପ୍ରାଣ ଧର୍ମ ସମ୍ବଳ ॥
 ଧର୍ମରୁ-ପାପ-ତୟ ହୋଇଲେ ଷୟ ।
 ଋଷି ପୁରକୁ ଏହା ହୋଇଛି ଥୟ ॥
 ସତ୍ୟ ପୁରରେ ଦୈବ୍ୟକ୍ଷତ ହିରଣ୍ୟ ।
 ତାତ ଜଗତ ପାତ କଲ ଦୁରଣ ॥
 ନରସିଂହ ରୂପରେ ବୁକୁ ବିଦାରି ।
 ବରହ ରୂପେ ହିରଣ୍ୟକୁ ଚରି ॥
 ଚନ୍ଦ୍ରରେ ପୃଥିବୀ କି ସେ ଟେକିଲେ ହରି ।
 ହରିଲେ ଦୈତ୍ୟବଳ ସମସ୍ତ ଶିରୀ ॥
 ଦଶ ସହସ୍ର ବର୍ଷ ହେତାରେ ଭେଗ ।
 ଅସ୍ଥିରେ ଥାଇ ପ୍ରାଣ ଅବଳ ଯୋଗ ॥
 ମନ୍ତ୍ର ବଳରେ ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ଶୂଳନ ।

ପେଶିଲ ଶର ଲେଉଟଇ ପୁଣି ॥
 ଗିରି ବୃକ୍ଷକୁ ନେଇ ପିଟନ୍ତି ଏକେ ।
 ଧରଣୀ ଧସିଯାଏ ବଳ ସମ୍ମୁଖେ ॥
 ମାଳ ଦୁଇରେ ବୀରେ ଅତି ପ୍ରବଣା ।
 କରଣ ଦୀନ୍ତ ଶିତି ସେ ମସିରୁଣା ॥
 ରବଣ ନାମେ ଥିଲ ବନ୍ଧବୀ ସୁତ ।
 ମହା ପ୍ରତାପୀ ବଳବନ୍ତ ଗରିଷ୍ଠ ॥
 ହରିଲ ଶମନାରୀ ସୀତାଙ୍କୁ ଯେଣୁ ।
 ରବଣେ ସଗୋଦରେ ମରିଲେ ତେଣୁ ॥
 ଦ୍ଵାପରରେ ଦ୍ଵିପାଦ ପତ୍ୟ ବିଳସେ ।
 ସହସ୍ର ବର୍ଷ ଆୟୁ ଧର୍ମ ବିଶେଷେ ॥
 ରଥି ପଦାତି ଗଡ ଅଶ୍ଵରେ ରଣ ।
 ମାଳବଞ୍ଚ କମାଣେ ପେଷନ୍ତି ବାଣ ॥
 ଅସୁର ବଳ ଦର୍ପ ହୋଇ ସବଳ ।
 ନାଶିଲେ କେତେ ସେ ଭୁବନ ମଣ୍ଡଳ ॥
 ଦନ୍ତୁଡ ଦଳନରେ ହୋଇଲେ ଜାତ ।
 କୃଷ୍ଣ ବଧୁଲେ କଂସ କେଶୀ ଦଇତ ॥
 କୁରୁବଳ ସଂହାରି ପାଣ୍ଡବ ହିତେ ।
 ଜାଣଇ ଯକଳ ସେ ଜଗତ ଯେତେ ॥
 କଳି ପୁରରେ ବଶାଣତ ବରଷ ।
 ଧରମ ହୀନ ଯୋରୁଁ ଅଳ୍ପ ଆୟୁଷ ॥
 ଯନ୍ତ୍ର ଝଳନେ ହେବେ ପ୍ରବୀଣ ନର ।
 ଜାହାଜ ରେଳ ଆଦି ଚଳେ ମୋଟର ॥

ମିଶନ ଗଞ୍ଜ ଗୋଳା ବୋମା ବାରୁଦ ।
 ସଂହାର କରନ୍ତୁ ସେ ନାହିଁ ବନ୍ଧାବ ॥
 ଦିନକୁ ଦିନ ଏହି ମତେ ଜଗତେ ।
 ବିଚିତ୍ର ଖେଳା ଲୀଳା କରେ ରୂପରେ ॥
 ଥିଲେ କ୍ଷତ୍ରିୟ ବୀର ପ୍ରତାପୀ ରାଜା ।
 ସମସ୍ତ ନର ପାଦେ କରନ୍ତୁ ପୂଜା ॥
 ଭରତ ଯୋରୁଁ ନାମ ହେଲା ଭରତ ।
 ଶାସନ କରିଥିଲେ ହୋଇଣ ଶାନ୍ତ ॥
 ଶୁଣି ଦିଗକୁ ଭୟ କରି ଥିବାରୁ ।
 ଚତୁର୍ଭୁଜ ଗୌହୀନ ନାମ ପ୍ରସବୁ ॥
 ଥିଲେ ଦଳୀପ ଅଧିଶୂର ସେ ହୋଇ ।
 କିଛି କାଳ ରାଜତ୍ବ କଲେକ ତହିଁ ॥
 ଯଦନ ଜାତି ତହିଁ ଭରତେ ଆସି ।
 ଘେନିଲେ କେତେ ରାଜା ସଂଗ୍ରାମେ ପଶି ॥
 ନିତି ଅନିତି ବଳ କରି ପ୍ରସାର ।
 କଲେକ କେତେ ରାଜା ସେ ହୁଅନ୍ତୁର ॥
 ତହିଁ ସେ ଗୋରା ତୋରା ସୁଖେ ବସନ୍ତି ।
 ବ୍ୟବସାୟୀରେ ଆସିଥିଲେ ଏ ପୁରୀ ॥
 କରିଣ ହେଉ ଭେଦ ଅନେକ କୃତ ।
 ନେଲେ ସମସ୍ତ ରାଜା ଶିରୀ ମୁକୁଟ ॥
 ହଳ ବଳ କଳ କୌଶଳରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
 ପାଲିଥି ଭାଣଇ ସେ ଅନେକ ବର୍ଣ୍ଣ ॥
 ଭରତ ମାତା ତହିଁ ହୋଇ କୁପିତ ।
 ବୋଇଲେ କେତେ ଶୋଭାଅଛରେ ପୁତ ॥

ମହାସାଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ହୃଦରେ ବସି ।
 ବାକ୍ୟଯୁକ୍ତ ସ୍ଵାସମ୍ଭବ କଲେକ ଆସି ॥
 କେତେକ ଭୁଲୀ ଖଣ୍ଡା ନଭର ଖାନା ।
 ସହିଲେ ମହାକଷ୍ଟ ହୋଇ ସୁମନା ॥
 ଅନେକ ଦିନ ଏହି ପରାମର୍ଶରେ ।
 ଘେନିଲେ ରାଜ୍ୟ ଡୋର ନିଜ ହସ୍ତରେ ॥
 କାତ ଏ ଧରା ତଳେ ହୋଇ ସୁପୁତ୍ର ।
 କଲେ ଉତ୍ତର ଯାକ ସର୍ବ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ॥
 ଆଜି ତା ଦେଖୁ ଅଛି କାଲି ତା ନାହିଁ ।
 ତନୁ ମାତ୍ର ବରଷ ଯାଉଛି ବହି ॥
 ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ଏହି ଜଗତ ।
 ଲେଖିବାକୁ କେ ଅବା ହେବ ସମର୍ଥ ॥

✽ ଶତଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ତା: ୨୭-୧-୪୮ ଅଧିବେଶନରେ ପଠିତ ।

ଜୀବନ ପ୍ରବାହ

-ସ୍ଵର୍ଗତ ଆନନ୍ଦ ମୋହନ ବାରିକ

ଜନନୀ ଗର୍ଭରୁ ତନୟ ଯେବେ ଜାତ ହୁଏ
 ସେତ ଓଁ ବ୍ରହ୍ମପଦ ମନ୍ତ୍ରରକୁ ମନେ ଧ୍ୟାୟେ
 ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପରି ତରୁଲ ।
 କର୍ମ ଜ୍ଞାନ କର୍ତ୍ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଜୀବନ ରତି ହୋଇ । ୧ ।
 ରୁଲିଛି ଇଚ୍ଛା ପୋତକାର ବେକଷ୍ଟ ସାଗରେ

ଲିପ୍ତା ରତି ପଥେ ଜୀବନ ଗତି ଯେ ବେଗରେ

ରୁହିଁ ଶୁଷ୍କ ଲପନରେ ।

ଶୋକାର୍ତ୍ତରେ ପଡ଼ କେ ଗିର କହି ନ ପାରେ । ୨ ।

ହିରଣ୍ୟ ଜୀବନ କାର ଦୁଷ୍ଟ ବାତ୍ୟା ଦୁଃଖରେ

ଘନରେ ବପନ ଯେ ଲପନ ଯେ ମଳିନରେ

ଜୀବନ ଗତିକାର ସାର ।

ସାର ରସା କାରେ ଗାଢ଼ ବୁଦ୍ଧପଦର । ୩ ।

ଲୁଣିଆ ନୀର ଅବନୀର ଘନେ ମିଶେ ନଭେ

ନିର୍ମଳରେ ନୀର ନଭ ପୁଣି ବରଷେ ଭରେ

ବିଷେ ଭରା ଜୀବ(ନ) କାର ।

ମାଧୁ ସଙ୍ଗେ ସିନ୍ଧୁପାର କରିଯାଏ ଭଜର । ୪ ।

କେତୁ ବନର କଣ୍ଠକ ପଥରେ ଚାଲେ ହେଡ଼

ସେ ଜନ ଜୀବନ ନକେଁ ବିପଦେ ଯାଏ ମନ୍ତ୍ରୀ

ପ୍ରତିପାଦେ ନିତି କାଳ ।

ଧରି ଗୌରବେ ପକାଇବା ପାଇଁ ଢଳେ କାଳ । ୫ ।

ରଥ ସାରଥର ସାର ପଥକୁ ନ ବୁଝେ

ପାଣିର ଗାର ପ୍ରାଣ ଜୀବର କ୍ଷଣକର ପାଇ

ତରଙ୍ଗ ପରି ସମୟ ।

କର ନାହିଁ କା'ରେ ଅପେକ୍ଷା କରେ ଆୟୁ କ୍ଷୟ । ୬ ।

ପୌରୁଷ ହୃଦୟ ସମ ମତି ଯାବ ଯେ ବୀର

ପରମ ତା ପଥ ସେହି ଜୀବନ ପରିଷ୍କାର

ବନ୍ଧି ହିରଣ୍ୟ ଯେପରି ।

ରୁଦ୍ର ପକ୍ଷୀ ରୁଣରେ ବୁଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗର୍ଭରୁ ବାହାରି । ୭ ।

ଶୂନ୍ୟରେ ଶୂନ୍ୟରେ ଦେଉଳ ଗୋଟି କେ ଗଛକୁ
କେଉଁ ବିକାଶୀ ଦେଉଳ ତୋୟ ଦେଇ ଚୋଳନ୍ତି
ତୀବ ପରମ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ।

ସର୍ବ ତୀବ ତୀବ ପ୍ରବାହ ହୁଏ ମନ୍ଦରେ । ୮ ।
ସୁମନ ଦୁମନ ମନ ବିମନ ଜ୍ଞାନ ଶାନ୍ତ
ଗୋପଦ୍ୱାରେ ପଥ ମନ ପବନ ପ୍ରକୃତି
ବଧୁ ଇଞ୍ଚିଲା ପିଞ୍ଚିଲା ।

ବସିଛୁ ଶୋଳସପ୍ତ ଗୋପ ସଖି ସ୍ୱର୍ଗ ନଳା । ୯ ।
ବାଧାକୃଷ୍ଣ ସୁଧାଂସୁ ପୁଷ୍ପ ଗଙ୍ଗା ଝରି ବଟ
ବୃନ୍ଦାବତୀ ନାତି ଧ ଝରି ବେଦ ସବୁ ଘୋଟ
ସର୍ବ ଅଙ୍ଗ ମଙ୍ଗତରେ ।

ଓଳଟ ତରୁରେ ପ୍ରବେଶି ଅଛୁ ମିଶି ନୀରେ । ୧୦ ।
ନିଟର ଜଳାଶୟରେ ସାରସ ବସା ଅଛି
ଲକ୍ଷେ ଶୁଣ୍ଠ ଚନ୍ଦ୍ର ସାଥ ହରିଣି ରହିଛୁ
ବ୍ୟାଘ୍ର ଦିଅଇ ଘୃତାନ୍ନ ।

ତୀବନ ପ୍ରବାହ ତୀବର ହର୍ଷେ ଝୁଲନ । ୧୧ ।
ଅଜ୍ଞାନରେ ମାୟାଶ୍ଚରେ କେହୁ ଅଛୁ ପଡ଼ି
ଜ୍ଞାନ ଥାଉ ଜ୍ଞାନ ଯାଉଛି ମାୟାରେ ବୁଡ଼ି
ତମ ମଉ ବାତ ।

ଅମ୍ଭ ନିଧରେ ପକାଇବା ପାଇଁ କିବା ମଉ । ୧୨ ।
କା (ର) ଝରୁ ବେଶୀ ରଡ଼ ଯେ ଅରାଧ ଜଳରେ
ବାରିଧର ବାରି ପଶୁଛି କାହାର ପୋତରେ
ରସାତଳରେ ଶରେ ।

ଆହୁଲା ନ ପାଇ ବନସ୍ଥ ଥରେ ଯେ ପିନ୍ଧୁରେ । ୧୩ ।

ବଶ୍ପାବ ବାବେ ବରଣୀ ନୀରେ ସରିତେ ଉପେ
 ହିତ୍ର ପାଇ କାଳ ପରାଣ ପୋତକୁ ନାଶେ
 ରଜନୀ ବବା ନ ଦଶେ ।
 ଦଶ ଦିଶ ଶୁନ ତାର ପଞ୍ଚ ତତ୍ତ୍ୱେ ପଞ୍ଚ ମିଶେ । ୧୪ ।
 ଧ୍ୟାୟି ଶ୍ରୀ ସୀତାକାନ୍ତ ପଦ ବାରିକାନନ୍ଦ ମୋହନ
 ଚିତ୍ରବନ୍ଧେ ଉବେ କୀବନ ପ୍ରବାହ ତତ୍ତ୍ୱ ଜ୍ଞାନ
 ହେ ପ୍ରଭୁ ଜନକୀରମଣ ।
 ଅପ ନାଶି କରୁଣା କରିବେ ହୋଇ ସୁ ପ୍ରସନ୍ନ । ୧୫ ।

ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତ

ଲେଖିକା — ସଲିତା

କେଉଁ ଶୁଭଲଗ୍ନେ କିଏ ଅମୃତ-କଳ୍ପନା ଧରି
 ପ୍ରଦୀପ ତୋଳିଲା ଘନ ଅନ୍ଧକାର ଧରେ
 ସାଧୁ ଚନ୍ଦନା ପ୍ରସୂତେ
 ବାସୁବ ଜାତୁଲ୍ୟ ନେତ୍ରେ
 ମାନବ ପରଶେ ଫୁଟେ ଜ୍ଞାନ-କର୍ମ-ସତେ
 ସତ୍ୟ ଶିବ ସୁନ୍ଦରର ପ୍ରତୀକ ପ୍ରଦୀପ ଶିଖା
 ନିବିଡ଼ ତମ ସଂସାର-ନନ୍ଦେ ଧୃବତାର
 କେଉଁ ଅସୀମ ଗରବୁ ସସୀମ ମାନବ ପ୍ରାଣେ
 ଜାଳ ଅଛି ହୁଳା
 ପଶୁବୃତ୍ତ କରିଅଛୁ ଶେଷ.....

ଯୁଷ୍ଟି କୋଳେ ତୋଳିଅଛୁ

ମାନବ କୀର୍ତ୍ତି ଅମର, ନିରସ, ସରସ । ୧ ।

ପ୍ରଦୀପ ତୋଳିଛୁ ଚେକ ସଭ୍ୟତା ଯୌଦର୍ଯ୍ୟ

ଅମୃତ ମାନବେ ଦେଇ ଅମୂଲ୍ୟ ବୈଦ୍ୟାର୍ଥ

ଶୁଭଲଗ୍ନେ ଅଶୁଭକୁ ଠେଲି ଦେଇଦୂରେ

ରଚିଅଛି ନବଯୁଷ୍ଟି ଅନ୍ତରେ ବାହାରେ

ଦେଇଅଛି ନବପ୍ରାଣ ତୋଳି ନବଗାନ

ମରକୁ ଅମର କରି

ସରକୁ ସରଗ ଧରି

ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଦେଶକାଳ ପାତ୍ରେ ନୁହେଁ ଭିନ୍ନ

ଧନ୍ୟରେ ପ୍ରଦୀପ ଧନ୍ୟ ତୋ ଅମୃତ ପ୍ରାଣ । ୨ ।

ପ୍ରଦୀପ ତାଳିଛୁ ପ୍ରାଣ ସ୍ତେୟସୀ ପରଶେ

ତ୍ୟାଗ ଚୈଳେ ରଚିଅଛି ଅମୃତ ଜୀବନେ

ଅପଥକୁ ପଥକରି ବାହୁଅଛି ରଥ

ଅପଥରୁ ଦେଖାଇଛୁ ଅପରୂପ ପଥ

ରତ୍ନ ବିଶ୍ୱାସିନୀ ପ୍ରାଣେ କନକ କନ୍ଦନା

ତୋଳିଅଛୁ ଗୁହେ ବନେ ପବିତ୍ର ସାୟାହେ

ଗୋଟିକରୁ ଜୋଟିଏର

କୁଟୀରୁ ପ୍ରାୟା ଚୁଲ

ଶାଶ୍ୱତ ମଙ୍ଗଳ ପ୍ରାଣେ ଦେଇଅଛୁ ଭବି

ହିନ୍ଦୁର ରମଣୀ ନୁହେଁ ବିଶ୍ୱମାତା ନାରୀ । ୩ ।

ଏ ପ୍ରଦୀପ ଭଡ଼ାଇଛି ଦେଶେ ବୈଦୟନ୍ତୀ

ଦେଇ ଅସୀମ ସାହାଯ୍ୟ ବାହୁ ନବ ପାତ୍ରୀ

ଅକୁପାର ସେ ପାରକୁ ଡାକିଅଛି ବୀରେ
 ସୁନାର ବୋଇତ କେତେ ଉପାଇ କଲ୍ଲୋଳେ
 ଗଛ ଅଛୁ ତାତ ଅର୍ଜ ବିସ୍ତାରି ସାମ୍ରାଜ୍ୟ
 ପ୍ରସରିଛି କର୍ମବାଣୀ ମାନବ ସୌଦର୍ଯ୍ୟ

ଶିଖାଇଛି ବେଉଗଣା

ଦେଖାଇଛି ରକ୍ୟଦିଶା

ହିଂସା ପ୍ରଶୋଦିତ ତରବାରୀ (ଯହିଁ) ମାରେ ହାର
 ପ୍ରେମର ପ୍ରଦୀପ ଯେଠି ତୋଳେ ରମକାଳ । ୪ ।
 ଧନ୍ୟରେ ପ୍ରଦୀପ ଧନ୍ୟ ଅସୀମ ଶକତି
 ତୁ ଭରତେ ଉତ୍ତୁ ତୋର ଆଲୋକେ ବୈଜୟନ୍ତୀ
 ଅନ୍ଧକାର ଯାଇ ଦୂରେ

ଆତ୍ମ ନବାଲୋକ ଧରେ

ଦେଖାଇ ଭରତ ପୂର୍ବ ଭରତ ଶକତି
 ତ୍ୟାଗ ସତ୍ୟ ଅହିଂସାର ଉତ୍ତୁ ବୈଜୟନ୍ତୀ
 ଅସ୍ତମୀତ ପରତୀ ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ
 ଦେଖୁ ପ୍ରାଚୀ ଧ୍ରୁବଚାର-ଭରତ-ଭୁବନେ
 ସୁରପୁରୁ ଦେବ କନ୍ୟାଗଣ
 ପ୍ରଦୀପ ତୋଳଣ କରେ

ବଦାଅନୁ ଦୁଗ ପ୍ରାଚେଃ ଜନ

ଫୁଟୁ ମୁଖେ ନବ ଜ୍ୟୋତି ରେଖା

ରମରାଜ୍ୟ ଆତ୍ମ ଭରେ

‘ପ୍ରଦୀପ’ ଦୁ ବେଳ ତୋର ଶିଖା । ୫ ।

ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ୪ର୍ଥ ଅଧିବେଶନରେ ପଠିତ

ତା ୧୮ । ୧୦ । ୪୭ ଦିନ ।

ପ୍ରଦୀପ

ଲେଖକ — ବନଫୁଲ

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳବାଳା ତାଳେ ଯେ ପ୍ରଦୀପ
 ମୁକ୍ତ ସରଳ ମନେ
 କାହାର ଆଦେଶେ କେଉଁ ଭବାବେଶେ
 ତାଳେ ଏ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନେ ?
 ପ୍ରିୟେ ଶଂସୟ ଫିଟାଇ କହ
 କାର୍ତ୍ତିକ ପ୍ରଦୀପ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ ଆଶେ କି ମଉନ କୋହ । ୧ ।
 ଶୁଣିଥିଲି ଥରେ ମାଠାରୁ ଦିନେ
 ସାଧବ ବଦେଶ ଯାତ୍ରା
 ଲକ୍ଷ ବୋଇତ ବାହୁଥିଲ ସେହୁ
 ଅବଶା ଆଜି ସେ କଥା
 ବଙ୍ଗୋପସାଗର ବନ୍ଧ —
 ମଣ୍ଡିତ କରି ବୋଇତ ଚଳ୍ୟ, ପୂର୍ଣ୍ଣତା ତାର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ୨ ।
 ଉର୍ମି ବନ୍ଧୋଭିତ ମହୋଦଧି ବନ୍ଧ
 ଶାନ୍ତ ମୁରତି ଧରେ
 ଘୋର ବରଷାର ବୁଦ୍ଧ ମୁରତି
 ଆକଞ୍ଚ ନ ଦ୍ୟ ତା'ରେ
 ଅନୁକୁଳ ବାତ୍ୟା ବହି
 ସଧୀରେ ବୋଇତ ସୁନୀଳ ସାଗରେ ସୁଦୂରେ ନିଧ ଭଷାଇ । ୩ ।
 ତେଣୁ ଏ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ବିଦାୟ ସାମିନୀ
 ସ୍ନେହ ମହାକିନୀ ବୁଦ୍ଧ

ଉଜ୍ଜଳବାଳା ଅନୁକୁଳ ବାଜେ

ଲଗାଇ ଆକାଶେ ଦୀପ

ଉଜ୍ଜଳ ଗଗନ ଶଶି

ସହସ୍ର ବଦନେ ଉଦ୍ଭେଦ ଯାଆନ୍ତୁ ଶୁଭ ଆଶିଷ ବରଷି । ୪ ।

ଏହି ପ୍ରିୟ ସେହି ବୋଇତ ବଦାଣ

ସୁଚନା ଦିଏ ଆଶି

ଯେ ଦିନ ଫେରିଲୁ ଉଜ୍ଜଳ ବାଳା

ଚା ପ୍ରିୟେ ଦେଇ ମେଲଣି

ତାର ଉତ୍ପଳ ଝରପାଣ

ଗୋପନ ବରହେ ଭଙ୍ଗ ପଡୁଥିଲୁ ସରସ କୋମଳ ମନ । ୫ ।

ଉଜ୍ଜଳର ଇତି ଗୌରବମୟ

ସ୍ମୃତି ଏ ପ୍ରଦୀପ ପ୍ରିୟ

ଉଜ୍ଜଳ ବୀର ସ୍ମରଣ କରେ

ଆନନ୍ଦେ ଜଳାଇ ଦମ୍ଭ

ଏହି ଜାତିର ମୁକତି ଶିଖା

ଦେଉ ପ୍ରେରଣା ଶକ୍ତି ସାହସ ବୀରତ୍ବର ଗୁରୁଦୀକ୍ଷା । ୬ ।

ସନ୍ତସ୍ତୁନୀ ମାତା ବୀର ପ୍ରସବନୀ

ଆଜ୍ଞରେ ଆକୁଳ ପ୍ରାଣେ

ଆତ୍ମ ନୟନେ ଗୁହ୍ୟ ସ୍ବର୍ଗ ପଥେ

ଝାଉଁଳା ଉଦାସ ମନେ

ଜାଳ ଏ ପ୍ରଦୀପ ରଜ

ମାଗେ ଆଶିଷ, ତାରୁ ଉଜ୍ଜଳ (ନାର) ତତ୍ତ୍ୱ । ପାଉରେ ଭଜ । ୭ ।

ଦେବତା —

ତୁମରି ଜ୍ୟୋତି ପରଶ ପାଇ
ପଞ୍ଚ ଲଙ୍ଘିପାରେ ଗିରି
ତୁମରି ଜ୍ୟୋତି ମାନବେ ଦିଏ
ଚେକ ବୀର୍ଯ୍ୟ ଯଶଃଶୀରି
ସେହି ଜ୍ୟୋତିର ଶୀତ ପ୍ରଦୀପ
ଦେଖ ଆଜ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳବାଳା ଫେଡ଼ ତା ଅନ୍ତର କୋହ । ୮ ।

ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ଧର୍ଯ୍ୟ ଅଧିବେଶନ ତା ୧୮।୧୦।୪୭ରେ ପଠିତ ।

★ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ★

—ଶ୍ରୀ ହରି ପ୍ରସାଦ ହୋତା

ସରଗର କଳପନା ନୟନେ ଫୁଟାଇ
ନବଜ୍ୱଳେ ଅମର୍ତ୍ତ୍ୟ-ରୂପସୀ
ଉଭୟ ମୋ ପୁରତେ ହସି ହସି ନିତି
ଆଗୋ ମୋର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଉର୍ବଶୀ । ୧ ।
ନେତ୍ରେ ମୋର ଜାଗେ ମୋହ ସ୍ୱପ୍ନେ ମାଦକତା
ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ ରେମାଅ ପୁଲକେ
ବହୁତ ସନ୍ଦନ ବସେ ଶୁଦ୍ଧ ରହି ଫୁଟେ
ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ଆଲୋକ ଝଲକେ । ୨ ।
ଚକ୍ରିମ ବାରୁଣୀ କୋଳେ ଅସ୍ତ୍ରୋନ୍ମୁଖ ରବି
ମେଘଧାରେ, ଲତାଶିରେ ହସେ

ତୁମରି ପ୍ରକାଶୀ ରଣୀ ! କବ ମୁହିଁ ଦୀନ ,
 ମୁଗ୍ଧ ନେତ୍ରେ ଶୁଦ୍ଧି ଶୁଦ୍ଧି ବସେ । ୩
 ଶରତେ ରଜତ ହାସେ ଝଲକେ କୋହନା
 ଫୁଲ ଫୁଟେ ଗନ୍ଧବନ୍ଧୁ ତୁଟେ
 ବାସନ୍ତୀ ପ୍ରଦୋଷେ ଲେଟେ ଯରଗ ସୁଷମା
 ପ୍ରାଣେ ଫୁଲ ଅଶ୍ରୁସାର ଉଠେ । ୪ ।
 ଆଶାଭର ପ୍ରାବୃତ୍ତରେ ମୁଖୁଁ ମୋର ଝରେ
 ରଣୀ ଉଦ୍ୟ ତୁମର ସଂଗୀତ
 ବହୁଳୀ ଝଲକେ ଖେଳେ ଅଧରେ ମୋ ହସ
 ବସେ ତବ ରୂପ ସ୍ଵପ୍ନାୟିତ । ୫ ।
 ମୁଗ୍ଧତାର ରକ୍ତାଧରେ, ବହୁତ ନୟନେ
 ଘନ-ଘନ ଉରତ ସମ୍ଭାରେ
 ତଳା ଲେକ ମଧୁହାସେ ତୁମରି ନିବାସ,
 ବିଶ୍ଵସ୍ତୁତ ତୁମରି ବିଶ୍ଵରେ । ୬ ।
 ଧନୀ ଆଶ୍ର ଦଶିତ୍ରରେ ନାହିଁ ଭେଦା ଭେଦ
 ସାମ୍ୟାନୀତି ତୁମରି ରଚନା
 ଅର୍ଥ ! ମୋର କଳ୍ପନା ଉର୍ବଣୀ ଯୌଦର୍ଯ୍ୟ ରୂପସୀ
 ଦେନ ମୋର ପ୍ରାଣର ଅର୍ଦ୍ଧନା । ୭ ।

* ସ୍ୱପ୍ନ *

ଶ୍ରୀକାନ୍ତ ଧଳ

ଜନକ କିରଣ ରବି

ଯାଏ ଗୋ ହରଷେ ଭୁବ

ପ୍ରତୀତ ଉଦ୍‌ଭାତେ ପଞ୍ଚ ଖେଳି

ସୁନୀଳ ରଗନ ବୁଜେ

ସନ୍ଧ୍ୟା ବନ୍ଦନ ଶେଷେ

ଧୀରେ ବ୍ୟ ଦେଖା ଶଶିହସି

ମଦୀର ହିଲ୍ଲୋଳ ତାଳେ

ସୁରସୀ ମଲ୍ଲିକା ଖେଳେ

ମଂଗାତ ମୁକ୍ତନା ଭେଳେ

ତରୁ ଶୀଖେ ଫୁଲ ଦୋଳେ

ଭୁବନ ମୋହିନୀ ଦେବୀ, ଧରାଧାମେ ଆସ ହସି । ୧ ।

ବାବାୟନ ପଥେ ଶୁଦ୍ଧ

କରେ ଗୋ ଆଲେକେ ରଙ୍ଗ

ପ୍ରେମ ତହା କିଷ୍ଟ କିଶୋର କପାଳେ

ଚନ୍ଦନ ପ୍ରଲେପ ବ୍ୟ ଲେପି

ଆଖି କୋଶେ ହସି ଗୋ ସରସି,

ଦୁମେ ଗୋ ଆସ ମାନସି

ମଞ୍ଜୁ ନୁପୁର ପଦ ପଦେ

ଚନ୍ଦ୍ରକା ଚଞ୍ଚଳ ଚକ୍ର

ପୁଲକାସ ମମ ଅପଘନେ

ଦ୍ଵେଷର ଜାହ୍ନବୀ ଶୀତ ବାରି ସିଂଧି କି ଗୋ
ମମ ବିକ୍ତ ପ୍ରାଣେ ତହୁଁ ପଥେ ଆସି ? । ୨ ।

ଆଶ ତୁମେ ରେମାଅ ସୁନ୍ଦରୀ
ତୁମେ ଇ ଗୋ ମୁକ୍ତ ଉତ୍ପ୍ରାଣେ
ଦ୍ଵେଷର ମୁକ୍ତ ନା ଦିଅ କାଳ
ଉଲ୍ଲାସ ଚନ୍ଦ୍ର ପଥବନ

ଅବଗାହେ କିଶୋର ମୁଁ ପଶି
ତବ ଦ୍ଵେଷ ସଲିଳେ ବଳୟି
ଦେବି ମୋର ସରସିତ ମୁଖି
ବହୁଳ ମୁଁ ପତ୍ୟେ ତୁମ ଲଗି
ତୁମେ ଇ ଗୋ ପରଶ ଇପ୍ସିତ
ତୁମେ ଇ ଗୋ ଗଣାହୁଏ ଶଶି । ୩ ।

କାଣ୍ଡିତ କି ତୁମେ ?
ଜାଳିଲି ଜାଗର ଗୋ ବସି
ପାହା ଲଗି କେତେ ଅହର୍ନିଶି
ଆଶା ମୋର ଆଶାରେ ରହିଛି
ଦର୍ପପ୍ରାଣ ଭ୍ରାନ୍ତ ମୁଁ ଗୋ ଭରମି ମରିଛି
ଆସ ମୋର ଆଶା କଲ୍ଲତା, ସ୍ଵର୍ଗ ତପସ୍ବିନୀ
ନ ଥିଲି ଗୋ ପାଇଁ ଏତେ ଦିନେ
ମାନସି ଗୋ ଆସ ସାଥୀ ସ୍ଵପ୍ନ
ଜୀବନର ମଧୁ ଅଭିସାରେ ନ ପାହୁ ଗୋ ନ ପାହୁ ପାମିନୀ । ୪ ।

ହେଲେ:- ଆସୁ ଦିନ ପରେ ରତି
ପାଉ ଦୂରେ ପାଉ ଧୀରେ ବତି

ବାହାର ଦୁନିଆ ଯାଉ ତୁଟି
ପ୍ରେମେ ଭୁଲି ତୁମ ପାଶେ ଥିବି

ସ୍ବପ୍ନେ ! ତୁମେ ବୁଝ ତାର ସାଥୀ
ଜୀବନରେ ଏ ଅଙ୍ଗ ପରସ
ତୋଳିଦିଏ ତୁମଟି ତନୁରେ

ଜଡ଼ଯାଉ ପରଶେ ପରଶ
ହେଉ ଶୁଭ ଏ ମିଳନ ଚିଥା । ୪ ।

ଯାଅ ଦୁରେ ଦିଗ୍ବଳୟ ଶଶି
ହେମ ପ୍ରଭ ଯାଉ ତୁମ ଲେପି

ଏ ପିପାସୀ ଅବସ୍ଥା ପରଶେ
ହୁଟି ଉଠୁ ତବ ଶୋଭାଶଶି

ନ ହୁଅ ଗୋ ନ ହୁଅ ଚଞ୍ଚଳା
ନ ଯାଅ ରୋ ମୋର ସ୍ବପ୍ନସିନ୍ଧା

ଜୀବନରେ ନ ହୋଇ ଚପଳା
ଜଡ଼ରହ ଆରୋ ସ୍ବପ୍ନବାଳା

ଚରଦିନ ଉହେ ମୁଁ ବିକସି
ତବ ପ୍ରେମେ ଅଧୀର ସିନ୍ଧୁସି । ୫ ।

ଯୁଗଳ ଭଗିନୀ

ଶ୍ରୀ ଶିବ ନାରାୟଣ ଦେବ

ଦନର ଯାବତ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଶେଷ,

ଅସ୍ତ୍ରାଚଳେ ରବି ହେଲେ ପରବେଶ । ୧ ।

ପଶ୍ଚିମ ଗଗନେ ରହେ ଅରୁଣିମା,

କି ସେ ଦତ୍ତା ଗତୀ ନିବାସିଣୀ ଯୀମା । ୨ ।

ଅବା ଦିନମଣି ବିରହେ ଦିବସ,

ମାନ ଭରେ ମୁଖ କରନ୍ତି ବରଷ । ୩ ।

ରବି ରଥଚକ୍ର ଘାତ ଜାତ ଧୁଳି,

ଉଡ଼ାଇ କି ଅବା ଗଗନ ଉଚ୍ଛୁଳି । ୪ ।

କିବା ବୁଣ୍ଡ ହୋଇ ଅଷ୍ଟ ଦିଗପାଳ,

ହରଷ ରଉସେ ଖେଳନ୍ତି ଗୁଲ୍‌ମାଳ । ୫ ।

ଚୀର ଧନଞ୍ଜୟ ଯଙ୍ଗେ ହୁତାଶନ,

କରନ୍ତି କି ଅବା ଖାଣ୍ଡବ ଦହନ । ୬ ।

ଦେବ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ବାସବ ହୁକୁମେ;

ବୈଦୟନ୍ତ ଅବା ବୋଳନ୍ତି କୁକୁମେ । ୭ ।

ମହାର-ମାଳିନୀ ବନ ଦେବୀଞ୍ଜର,

ମଥାମଣି ଅବା ଝଟକେ ସୁଦର । ୮ ।

ବାସିନିଧି ଅବା ଭୀମ ପ୍ରଉଞ୍ଚନେ,

ପ୍ରହାଳ ଲୁହାଣୀ ଚେକିଛି ଗଗନେ । ୯ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ଅଭିଷେକ ଲଗି ଦେବ ସଭା,

ରୁରୁ ଚତ୍ରାଚପ ଚାଣିଛନ୍ତି ଅବା । ୧୦ ।

ଦେଖନାମାନେ ଅତୀବ ଉଲ୍ଲାସେ,

ଦେହଯାକ ମଣ୍ଡି କୁସୁମୀ ସୁବାସେ । ୧୧ ।

ରତ୍ନୀ ଦେବୀଙ୍କର ନିରଜନା ପାଇଁ,

ଦିଗ୍‌ବିଦରୁଁ ଅବା ଆସିଛନ୍ତି ଧାଇଁ । ୧୨ ।

ଦିବା ଅଭିନୟ ଶେଷ ହେଲା ଶଶ,

ରଙ୍ଗ ଯବନିକା ହେଲା କି ପତନ । ୧୩ ।

ହେମ ସିଂହାସନେ ରୁଲ୍‌ବୀ ବସନେ,

ବିଜେ କଲେ ଯନ୍ତ୍ୟା ଦେବୀ ଚୋଷମନେ । ୧୪ ।

ଚପନ ତାପରୁ ତରିଲା କୁବନ,

ଶୀତଳ ପବନେ ଉଛୁସିଲା ମନ । ୧୫ ।

ମଦ ଗନ୍ଧବାହୁ ଶୀତଳ ତରଙ୍ଗେ,

ନୀତ ଅଭିମୁଖେ ଉଡ଼ିଲେ ବିହଙ୍ଗେ । ୧୬ ।

ତାଳେ ତାଳେ ବସି କପୋତ ଦମ୍ପତି,

କେ ତାଣି ନିରବେ ମନେ କି ଶ୍ରବନ୍ତ । ୧୭ ।

ଶର୍ମ୍ମର କାନନେ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇ କାଳେ

ଗାଉଛନ୍ତି ବିଭୁ ରୁଣ ଏକ ବାକ୍ୟେ । ୧୮ ।

କୁତୁହଳ ଯେପରି ଯବନ ସମାଜ,

ମନ୍ତ୍ରୀ ସମୟରେ ପକନ୍ତି ନମାଜ । ୧୯ ।

ସରେବରୁଁ ଚେଜି ଆପଣା ଜୀବିକ,

ଯାଉଛନ୍ତି ତରୁ ବାସେ ବାକଳିକା । ୨୦ ।

ଚକ୍ରାକାରେ ଉଡ଼ି ବାହୁଡ଼ର ଦଳ,

ଗଲେ ବୃକ୍ଷେତରେ ପିଇ ମତେ ଜଳ । ୨୧ ।

ବାହାରିଲେ ବୁଲି ବେଶଭୂଷାଧାରୀ

ବୁଲି ବୁଲି ବନ୍ଦୁ ଫେରିଲେ ଶିକାରୀ । ୨୨ ।

ରାଜନ କେ ଶରେ ଯାଉଣି ବତସୀ

ଦେନି ଅନ୍ଧ କରେ ପୁଣ୍ୟ-ରତସୀ । ୨୩ ।

ମଳ-ପିଣ୍ଡା କନା କୁବେଣୀ କରିରେ,

ଅଣ୍ଟି ପିକା କାନେ, ବାମେତର କରେ । ୨୪ ।

ତାଳ ପିଙ୍ଗି ପିଙ୍ଗି ଧରରେ ପଥୀରେ,

ହମିଲେ ହରସେ ଜଳ ତୀରେ ତୀରେ । ୨୫ ।

ନିହେଁଶୀ ତୀବକୁ ବଧନ୍ତ ପିଣ୍ଡନେ,

ବ୍ୟାଘ୍ର ପାରୁ ବଳି ହିଂସ୍ର ଶତରୁଣେ । ୨୬ ।

ନାହିଁ ନି କି ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ଜଗତେ,

ପେଟ ପୋଷିବାକୁ ଅରକ କିଅଁତେ ? । ୨୭ ।

ବନରାଜୀ ନାନା ପଶୁପକ୍ଷୀ ଗଣେ,

ବଧ ବ୍ୟାଧ ବଳେ ପେଟର ପୋଷଣେ । ୨୮ ।

ବଧନ୍ତୀ ଏ ନିତି ପକ୍ଷୀ ଲାଳସେ,

କରନ୍ତି ଗୋବଧ ହରଷ ମାନସେ । ୨୯ ।

ବବାହ ଉପରେ ଘେନେ ଦୁଷ୍ଟ ଦଣ୍ଡ୍ୟ,

ମହା ମହାବଳ ପୁଞ୍ଜହୀନ ପଶୁ । ୩୦ ।

ଭୟନା ଲାଳସେ ମହାଦି ସେବନ୍ତ,

ସେବିଣ ପରମ ଆନନ୍ଦ ଲଭନ୍ତ । ୩୧ ।

ମାତ୍ରମାନେ କିମ୍ବ ଖାନ୍ତ ଉଚି ଦେଖ

ମାତ୍ର ଚରକାରୀ ସାକ୍ଷାତ ନରକ । ୩୨ ।

ଦେବ ବଳି ହଳେ କୋଟି କୋଟି ପଶୁ

ବଧନ୍ତ ପିଣ୍ଡନେ କିନ୍ତୁ ଲେବ ବଣ୍ଟୁ । ୩୩ ।

ଉତ୍ସବ ବହୁତା ମଙ୍ଗଳ କାରିଣୀ,

ବିଶ୍ଵ ମାତା ପର ବୋଲଇ କାରିଣୀ । ୩୪ ।

ମାତା ସନ୍ତାନର ମାଂସ ଭକ୍ଷିବାର,

ଶୁଣା ତ ନ ଥିଲା ଦେଖିବା ଦୁର୍ବାର । ୩୫ ।

ତୁହି କି ମା ସତେ ମାରୁ ବୋତା ବଳ ?

ନାହିଁ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଜହନ୍ନୁ ଏ ଭଳି । ୩୬ ।

ଜିହ୍ଵା ଲେଉଟେ ପଡ଼ି ଉଠି ଅନ୍ଧ ଦଳେ,

ଜରନ୍ତୁ ଏ ପାପ ପୁଣ୍ୟର ବଦଳେ । ୩୭ ।

ଏହି ମହାପାପେ ଚଣ୍ଡାଳ ସରବ,

ପା'ନ୍ତ ଜୀବେ ଅନ୍ତେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ବୋରବ । ୩୮ ।

ଧିକ ଯଜ୍ଞ ବିଧି ସଂହିତା ପୁରାଣେ,

ଶାନ୍ତ ପଶୁ ବଧ ଯହିଁରେ ବଖାଣେ । ୩୯ ।

X

X

X

ବାଣେ ଠାବେ ଠାବେ ନରନାରୀ ଗଣେ,

ଭ୍ରମିଲେ ପ୍ରମୋଦେ ସାନ୍ଧ୍ୟ ସମୀରଣେ । ୪୦ ।

ଜଣ କେତେ ନାରୀ ଘାଟେ ଯାଇଥିଲେ

ଜଳ କୁମ୍ଭ ଘେନି ଘରେ ବାହୁଡ଼ଲେ । ୪୧ ।

କେ ଭୟିକ ନିଶ ସଳଖି ସଳଖି,

ବୁଲେ ଧୀରେ ଚାରେ ଅଟକି ଅଟକି । ୪୨ ।

ଦୁଷ୍ଟ ଟୋକା କେହୁ ଚଉପଦୀ ପଦେ,

ବମଣୀ କି ଦେଖି ଗାଇଲ ଆନନ୍ଦେ । ୪୩ ।

ଠରାଠରି ହୋଇ ଏକାକେ ଚତୁରେ

ନାଗର ନାଗରୀ ଗଲେ ନିତ ପୁରେ । ୪୪ ।

ସ୍ନାନାନ୍ତେ ଭୁଦେବ ଓଦାବାସ ପିନ୍ଧି,

ଏକ ଚଢ଼େ କଲେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଯଥାବଧି । ୪୫ ।

ଓଦା ବସନରେ କେ ସଖିକି ଲୁହଁ

ଟାକି ଅଛି କୁଳେ ଯଙ୍ଗେ ଯିବା ପାଇଁ । ୪୭ ।

ସୁନ୍ଦରୀ ବସନୁ ଜଳ ସୁବିବାରୁ

କନ୍ଦନାର ପଟେ ଝଲେ ଭବ ଲୁହ । ୪୮ ।

ଏ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ହାତ ସଦନେ ମୁ ଗଲେ

ଦୁଇ ହେବି ଉଳ କାଦେ କି ବିକଲେ । ୪୯ ।

X

X

X

ବାଜଲ ଦେଉଳେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଶଂଖ ଘଣ୍ଟ

ପଟାଉଜ ତମ ଝାଞ୍ଜ ବଜେ-ଘଣ୍ଟ । ୫୦ ।

ବୋଲକ ନୌବଚ ଧୌଁସା କରଚାଳ

ନରସିଂହା ତଙ୍ଗା ଖଞ୍ଜତ କନ୍ୟାଳ । ୫୧ ।

ପୈକାଳ ମୁଦଙ୍ଗ ଗିନି ଏକତାର

ମଞ୍ଜିର ଚରଣ ସେତାର ଗୌତାର । ୫୨ ।

ଶ୍ଵେତ ସୁବସନୀ ପଞ୍ଜତ ବାସିନୀ

ଅଞ୍ଜ ନିଷ୍କ୍ରମ୍ଭର ଡଡ଼ା ନାଶିନୀ । ୫୩ ।

ଶାରଳା ଦେବୀଙ୍କ ଶ୍ରୀକର ଶୋଭନୀ,

ବୀଣା ସସ୍ତ୍ରସ୍ତର ମନ ବିମୋହିନୀ । ୫୪ ।

ସାରଙ୍ଗୀ କଳ୍ପପୀ ମଧୁର ନାଦନୀ

ଶ୍ରବଣେ ପୀୟୂଷ ପ୍ରବାହ ବାହିନୀ । ୫୫ ।

ଲଗିଲ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ଆଳତି

କର ପୋତ କଲେ ଭଜତେ ବନତି । ୫୬ ।

ଆରମ୍ଭିଲେ ନଟେ ସୁନ୍ଦର ନର୍ତ୍ତନ,

ବନ୍ଦ୍ୟ ପଞ୍ଚମେ ଗାଇଲେ ଦେନ । ୫୭ ।

ଜଣା ଉତ୍ସାହୀ ବଢ଼ଇଗୀରଣ,

ତମ୍ଭର ବଢ଼ାଇ ଗାଇଲେ ଉତ୍ତନ । ୪୬ ।

ପରସ୍ପର ପଦ ପାଦେ ଦେଇ ମତି

ଆରତ ଆରତେ ଗାଇଲେ ଆରତି । ୪୭ ।

ସୁମଧୁର ତାନେ ପଞ୍ଚମର ସ୍ଵରେ

ନେକିଲ କେ ‘ଜୟ ଜଗଦୀଶ ହରେ’ । ୪୮ ।

ବାଦ୍ୟ ନୃତ୍ୟ ଗୀତେ ଉତ୍ତଳ ଦେଉଳ

ବେଳ ବେଳ ହେଲ ଗହଳେ ଚହଳ । ୪୯ ।

“ଜଗଦୀଶ ଜୟେ” ପୁରିଲ ଅମ୍ଭର

ପ୍ରତିଧ୍ଵନି ଛଳେ ଗାଇଲ କହର । ୫୦ ।

ଯିହୁ ମୁଖ “ଜୟ ଜଗଦୀଶ” ଘୋଷ,

ଶୁଣି ଦେବବ୍ରତ ଲଭିଲେ ଯନ୍ତ୍ରୋଷ । ୫୧ ।

ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଲୀଳା ଖେଳା ଏ ଉପରେ,

ବ୍ୟୋମ ପଥେ ରହି ଦେଖିଲେ ଅମରେ । ୫୨ ।

X

X

X

ସାଗୀର, ଉତ୍ତନ, ପାଦପ ଛାୟାରୁ

ବିଲୁଆ ବିବରୁ, ପୁର ପରିଖାରୁ । ୫୩ ।

ନିର୍ଜନ ମନ୍ଦିର, ପର୍ବତ କନ୍ଦରୁ,

ଚରଙ୍ଗି ଶ୍ରୀ ଦୀରୁ, ଅଗାଧ ସାରରୁ । ୫୪ ।

ଫୁଲ ଉପବନୁ, ନିଘଞ୍ଚ କାନନୁ,

ଦଗାଦାର ମନୁ, ତରୁର ନୟନୁ । ୫୫ ।

ଖରୁଆ ମୁଖରୁ, ଘାତକର କରୁ,

ବୁଝ ମହିଷରୁ, କପଟୀ ହୃଦରୁ । ୫୬ ।

ପ୍ରେମିକ ପ୍ରେମିକା ବେନିଜ ପ୍ରେମରୁ,

ମୀନକେତନର ପଥ ନାଶରୁ । ୬୮ ।

ଘୋର ରୂପ ଧରି ବାହାରି ଅନ୍ଧାର

ହେଲ ଅଗ୍ରସର ଗ୍ରାସିତ ସଂସାର । ୬୯ ।

ପରିଭ୍ରମ ଦଳେ ଚମଃ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ

ଆନନ୍ଦେ ନିର୍ଭୟେ ବିହରିଲେ ରଙ୍ଗେ । ୭୦ ।

ଗମିଲ ଗଧୁଆ ଗୁହା ଚେତି କରି

ସଦା ମଦ ଯହିଁ ଗନ୍ଧ ଅନୁସରି । ୭୧ ।

ଭଲ୍ଲୁକ ହରଷେ ଚରକି ଚରକି

ଭଲେ ସ୍ଥାନେ ଓ ଅଟକି ଅଟକି । ୭୨ ।

ଭୀମ ପରଜ୍ଜମ ଯିହୁ ବନପତି,

ଦୁରନ୍ତ ଝୁରୁକା, ଶାଢ଼ୀଳ ଦୁର୍ମତି । ୭୩ ।

ତିଆଗି ଅଳସ ସମସ୍ତେ ଉଠିଲେ

ଶିକାର ତଳସେ ସଧୀରେ ଗମିଲେ । ୭୪ ।

ଅରଣ୍ୟ ମହିଷ, ସମ୍ବର, ଗୟଳ

ବାହାରିଲେ ଚରି କୋଟର ଚିତଳ । ୭୫ ।

ଛୁଧାର ଆତୁରେ କିରୀକିଟି ଦଳ

ଉଠି ଦେହ ଝୁଣି ଧାଇଁଲେ ଚଞ୍ଚଳ । ୭୬ ।

ଭକ୍ଷି ପଦେ ଦଳ ଫସଲ ବଶେଷ,

କ୍ଷତି କରିଥାନ୍ତୁ ତଷାର ଅଶେଷ । ୭୭ ।

ଜମ୍ବୁକ ନିବହ ଗ୍ରାମର ନିକଟେ

ଏକେ ଏକେ ଆସି ରହଲେ ବିକଟେ । ୭୮ ।

ଜଗତରେ କି ସେ ରଜନୀ ମାତାର

ଶୁଭ ଆଗମନ କରନ୍ତୁ ପ୍ରଭୁର । ୭୯ ।

ଉଲ୍ଲୁକ, ପେଟକ କ୍ରୋଟରୁ ବାହାରି

ରବିଲେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିଗନ୍ତ ବଦାରି । ୮୦ ।

ଆଗେ ଆଗେ ରହି ଖୁଣ୍ଟିଆ ଉଭୟ

ଗାଉଛନ୍ତି କି ସେ ରତନୀର ତୟ । ୮୧ ।

ଶୁଣି କୀଟ, ମୂଷା, ଏଣୁଅ, ଶୁଣୁଚ

ତରସେ ରହିଲେ ଯହିଁ ରହିଁ ଲୁଚି । ୮୨ ।

ଏହେ ରତ୍ନିଆର ନିତୟ ନିର୍ଭିକେ,

ଭକ୍ଷ ଅନେଷଣେ ହୁମିଲେ ଗୌଦିଗେ । ୮୩ ।

କ୍ରମେ କ୍ରମେ ହେଲ ବିଳୟ ଉଦ୍ଭୁକ

କ୍ରମେ କ୍ରମେ ହେଲେ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନେ ପ୍ରବଳ । ୮୪ ।

କ୍ରମେ କ୍ରମେ ହେଲ ଅନ୍ଧାର ନିବିଡ଼,

କ୍ରମେ କ୍ରମେ ପଥେ ଉଣା ହେଲ ଭିଡ଼ । ୮୫ ।

କ୍ରମେ ଯେଣୁ ହେଲ ରତନୀ ଅପାର

କ୍ରମେ ଘରୁ ହେଲେ ଦୁରନ୍ତେ ବାହାର । ୮୬ ।

X

X

X

ଚର ବିରହୀର ମତି ଧୃତି ଘଳି

ଦୁଃଖ ଅନଙ୍ଗ ତୟ ଶଙ୍ଖ “ମଲ୍ଲ” । ୮୭ ।

ବିଭୟୀ ମଦନ-ଶର ଏକ-ମୁନା

“କରବୀର” କରେ ପୂତା ଦମ୍ଭ ରୁନା । ୮୮ ।

ସତେ କି ଏ ସାଧୁ ବିରହୀ ଅହିତ

ହୋଇଅଛି ତାଙ୍କ ରୂପରେ ଲେହିତ । ୮୯ ।

“ଗଡ଼ଦନ୍ତ” କାମ ରଣଦୋଷ ବୁରୀ

ଦେଖିଲେ ପୁରକ ହିୟା ହୁଏ ବୁରି । ୯୦ ।

ଏ ପର କାମିନୀ କାନେ ରହିଥିଲେ

କାମୁକ ମନକୁ ନ ଛାଡ଼ଇ ଡିଲେ । ୯୧ ।

ଫୁଟିଲ ଇଷିତ ରଜା “ବରଦାତ୍”

ସତେ କି ଏ କାମୟମ “ଯମଦାତ୍” । ୯୨ ।

ମଧୁପ ଲମ୍ପଟ ବିମୋହିନୀ “ତାଈ”

ବିରହେ ହୃଦୟ ଦିଅଇ କମ୍ପାଇ । ୯୩ ।

“ମାଧବୀ” କଦର୍ପ କୁସୁମ କାର୍ମୁକ

ଦେଖି ପୁରା ଭୟ ଭଜି ହେବେ ମୁକ୍ତ । ୯୪ ।

ଅନଙ୍ଗ ଅନଳ “ରଙ୍ଗଣୀ” ସୁମନ

ପ୍ରବାସିଙ୍କି ସତେ କରିବ ଦହନ । ୯୫ ।

ହରଷେ ନିଶୀଥେ ତାର ପତି କୋଳେ

ହସଇ ଯେମନ ନାରୀ ପ୍ରେମ ଭେଳେ । ୯୬ ।

ତେସନ ବକସି ପ୍ରମୋଦେ ଏ ଫୁଲେ

ପବନ ହିଲ୍ଲୋଲେ ହସନ୍ତି ପ୍ରଫୁଲ୍ଲେ । ୯୭ ।

ପଥା ତାର ପତି ପ୍ରିୟ ମିତ୍ର ଆଗେ

ପ୍ରେମିକାର କଥା କହେ ଅନୁରଗେ । ୯୮ ।

ତଥା ଲେକେ ବହି ମତ ସମୀରଣ

ସୁମନସ ବାସ କରେ ବଚରଣ ! । ୯୯ ।

ସରସୀ ସୁନ୍ଦରୀ ପ୍ରାଣର ସମ୍ପଦ

ଫୁଟିଲ “କନ୍ଦୁର” ରକ୍ତ କୋକନଦ” । ୧୦୦ ।

ଫୁଟିଲ ‘ତଗର-ପାଦ’ ଚାତାନ୍ତକ

ସର — ସୁରବାଳା ହୃଦୟ ପଦକ । ୧୦୧ ।

ଫୁଲ ସୁକୁମାରୀ “ଗୋଲବ” ସୁନ୍ଦରୀ,

ଫୁଲ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ପ୍ରିୟ ସହଚରୀ । ୧୦୨ ।

ନାହିଁ ପଟାନ୍ତର ଚୋର ସୁଲପନା

ତୁମ୍ଭି ଏକା ଚୋର ସୁଯୋଗ୍ୟ ତୁଳନା । ୧୦୩ ।

ତୋ ହରି ଗରିମା ଦେବତାଙ୍କୁ ଭଣା

ନର ତାର କାହୁଁ କରିବ କଳଣା । ୧୦୪ ।

ବହୁ ମୂଲ୍ୟ ମଣି ମାଣିକ୍ୟ ରତନ

ତ୍ରିଦିବେ ତୋଠାରୁ ପା'ନ୍ତ ନୀରାସନ । ୧୦୫ ।

ଏଣୁ କି ଯାଗର ତଥା ଭୁଗର୍ଭରେ

ଲୁଚି ରହିଛନ୍ତି ଲଜ୍ଜା ଦୁଃଖଭରେ । ୧୦୬ ।

କିର୍ତ୍ତିତ ମାଧୁରୀ ଲଭି ତୋହଠାରୁ

ବାମା ଗୌରଗଣ୍ଡେ ସଞ୍ଚି ରଖିବାରୁ । ୧୦୭ ।

ମୋହନ୍ତ ସହଦେ ଭଗବତ ମନ

ମୋହନ୍ତ ପାତାଳ ଅମର ଭୁବନ । ୧୦୮ ।

ତୋତେ ଲଭି ନାରୀ ମନ ଆନନ୍ଦତ

ବତାଇ ଦୃଷ୍ଟଶେ ଲଳନା ଲାଳତ୍ୟ । ୧୦୯ ।

ଲଭିବାକୁ ଦେବ ବର “କୈରବିଣୀ”

ଶଶି ସଙ୍ଗେ ପ୍ରୀତି କଲ ଉଷାବିଣୀ । ୧୧୦ ।

ତଥାପି ତୋ ସମ ନ ହୋଇ ବିକଳେ

ତପ କରେ ଅନ୍ଧନିଶି ବସି ତଳେ । ୧୧୧ ।

ରଣୀ ପଦ ଲଭି ତଷା କୁଳବଧୁ

ପିଇ ପାରଇ କି? ରତାଧରୁ ମଧୁ । ୧୧୨ ।

ମହା ବିତମ୍ଭନା ହୋଇ କାକ ବଧୁ

ପାଞ୍ଚିବା ହେବାକୁ କୋକିଳର ବଧୁ । ୧୧୩ ।

ଖର୍ବ ହୋଇ ଇଚ୍ଛେ ସୁରବରୁ ଫୁଲ

ଆଶା ତୁଳନାରେ କି ଭୁଲେ କି ଭୁଲ । ୧୧୪ ।

ଫଳବ କି କାଳେ ଜରେ ଯା ଏ ଶ୍ରମ

ହେବାକୁ ଗୋଲବ ବାଳା ! ତୋର ସମ । ୧୧୪ ।

ନ ହୁଅଇ କେବେ ଗାରେ ହେଲେ ଆନ

ଲଲବ ଲିଖନ ବିଧିର ବିଧାନ । ୧୧୬ ।

ନିଜ ଆଧୁନିକ ଛାତି ଅନୁସରି

ରହିବାର ବିଧି କପାଳ ଆଦରି । ୧୧୭ ।

ଶ - ପୁଷ୍ପ ପରି ଏ ବସନାକୁ ମଣି

ଥଲେ ସେ ହୁଅନ୍ତା ଆଦର୍ଶ ରମଣୀ । ୧୧୮ ।

ମଉ ହୋଇ ନିଜ ପୁଅର ଯୌରଭେ,

ଟେକି ଅଛି ଶିର “ବମା” ଗୋରୀ ନଭେ । ୧୧୯ ।

ଗର୍ବିଣୀ ହେବାରୁ ବହି ମନେ ଦୁଃଖ,

ତା ପାଶେ ଯିବାକୁ ଭ୍ରମର ବମୁଖ । ୧୨୦ ।

କରିବାକୁ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟର ସାଧନ

ତୋଷାମଦ ସିନା କରଇ ପବନ । ୧୨୧ ।

ଋତୁ ଗୀରେ ଫୁଲି ମଦ ପବନର

ନିଜକୁ ସେ ମଞ୍ଜଣ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠର । ୧୨୨ ।

ପ୍ରେମିକାର ମନ ମୋହନେ ପ୍ରେମିକ

ଟେକା ଟେକି କରି କହଇ ଅଧିକ । ୧୨୩ ।

ବାହ୍ୟ ମାଧୁରୀରେ ଭୁଲେ ମୁତ ମନ,

ସଦ୍‌ଗୁଣ ଉତୁରୀ ଲେଖେ ବିଜିତନ । ୧୨୪ ।

“ସୀତା-ମନୋହର” ନାମ ମାତ୍ର ସାର

ଅଗ୍ରାଣେ ହୁଅଇ ମଥା ବ୍ୟଥା ସାର । ୧୨୫ ।

“କେରକି” କାମିନୀ ବଡ଼ ମାୟାବିନୀ

କଳଙ୍କିନୀ ଦେଖୁ ଭ୍ରମର ଘାତିନୀ । ୧୨୬ ।

ମଦ ହସା ହସି “ମଲ୍ଲୀ” ମନ କିଣେ

ଅଳଙ୍କାର ପଣେ ହିଁ ଭୁବନ ଜଣେ । ୧୨୬ ।

“ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ” ଦେଖି ତୋ ରୂପ ରଚନେ

ବସିଅଛୁ ଲବେ ଆନନ୍ଦ ବଦନେ । ୧୨୮ ।

ନିର୍ଗନ୍ଧ ‘କିଂଶୁକ’ ନୁହେଁ ତୋ ସମାନ,

ବନେ ଫୁଟି ଝଡେ ଲାଗି ଅପମାନ । ୧୨୯ ।

କୁରୁପ ନିଦର ଝାଡ଼ି “ନାଗେଶ୍ଵର”

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵାନଳେ ତଳ ଶୁଷ୍କ କଳେବର । ୧୩୦ ।

ଉଦାସୀନ ବେଶେ “ବକୁଳ” ଲଳନା

ବ୍ୟଥା ଅନ୍ତରେ କରଇ ରବନା । ୧୩୧ ।

ଅଳ ପ୍ରାଣ ସଖି ରବି ପ୍ରଣୟନୀ

ସମୀରଣ ପ୍ରାୟା ସ୍ଵେଦିଣୀ “ନଳନୀ” । ୧୩୨ ।

ଆହା ! କେତେ ରୂପ ରୁଣବତୀ ଏହି

ମିହିରଙ୍ଗ ପର ପାଦ ମହାଦେଇ । ୧୩୩ ।

ଅଭୟନୀ ଯେତେ କୁସୁମ ସୁନ୍ଦରୀ,

ହେବାକୁ ତୋ ପଦେ କିଙ୍ଗରୀ କିଙ୍ଗରୀ । ୧୩୪ ।

ଆନ ଫୁଲେ କେହି ବାର-ବିଳାସିନୀ,

କେହି ବା କୁଳଟା କେହି ବିଚିତ୍ରିନୀ । ୧୩୫ ।

ତୁହି ବ୍ରୀଡ଼ାବତୀ ବାଳା କୁଳଶିଳା

ପତିବ୍ରତା ଉତ୍ତମ ସରଳା ସୁଖିଳା । ୧୩୬ ।

ଫୁଲ କୁଳେ ଚୋପେ କେ ନୁହନ୍ତି ସରି

ଫୁଲ ରଜ୍ୟେ ତୁହି ସିନା ଫୁଲେଶ୍ଵରୀ ! । ୧୩୭ ।

ଗୋଲବ ଅଧର ଗୋଲବୀ ବସନା

ଗୋଲବ ଭୂଷଣା ଗୋଲବୀ ବରନା । ୧୩୮ ।

ଆଗେ ଯେବେ ହସ୍ତୁଥିବ ମଦ ମଦ,

କହୁ ବିଶ୍ୱେ କେ ନ କରିବ ପମଦ ! । ୧୩୯ ।

ହେଲେହେଁ ମର୍ଦ୍ଦନ ଗୋଲବ ତଇଲେ

ହେଲେହେଁ ମାଡ଼ଣା ଗୋଲବ ଯଲିଲେ । ୧୪୦ ।

ଥିଲେ ହେଲେ କୋଳେ ଗୋଲବ ବରଣା

ପିଢ଼ ଥିଲେ ହେଲେ ଗୋଲବର ପଣା । ୧୪୧ ।

ପିନ୍ଧି ଥିଲେ ହେଲେ ଗୋଲବୀ ବସନ

କରେ ଥିଲେ ହେଲେ ଗୋଲବ ଦୁମନ । ୧୪୨ ।

ଘେନୁ ଥିଲେ ହେଲେ ଗୋଲବ ଅତର

ଅବସାଦ ନାହିଁ ଗୋଲବେ ମନର । ୧୪୩ ।

X

X

X

ପତିର ବରହେ ଶୋକେ କମଳନୀ

କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ଆହା ଦିଶୁଛ ମଳନୀ । ୧୪୪ ।

କରୁଅଛୁ ଚିନ୍ତା ନେତ୍ର ଦର-ମୁଦ

କି କରିବ କିଛି ଦିଶୁ ନାହିଁ ବୁଦ୍ଧି । ୧୪୫ ।

କୁମୁଦନୀ ଶିରୀ ନ ଯନ୍ତି ସୁଦରୀ

ଯାଉଛୁ କି ଅବା ଈର୍ଷା ଦୁଃଖେ ଯବି । ୧୪୬ ।

କମଳ ସୁଦରୀ ! ଉବ କୁମୁଦିନୀ

ଲେଖା ଯୋଗାରେ ନ ତୋ ସାନ ଭଗିନୀ । ୧୪୭ ।

ତୁ ପର ବୟସେ ମାନେ ଧନେ ବୁଣେ,

କୁମୁଦିନୀଠାରୁ ବେ ଶତ ବୁଣେ । ୧୪୮ ।

ପୁଣି ଅଗଳ ସେ ତୋର ଦାସୀ ପରି

ଯେତେ ହେଲେ ତୋତେ କାହୁଁ ହେବ ଯବି । । ୧୪୯ ।

କାହିଁକି ତାଠାରେ କରୁଛୁ ଈଶିଷା

କି ଛାର ତୋ ହୃଦ କି ଛାର ତରୀକ୍ଷା । ୧୪୦ ।

ଦିନ — ନାଥଙ୍କର ପ୍ରିୟ ମହାଦେବ

ଅରୁ ପର ତୁମ୍ଭି ସୁକୋମଳ ଦେହି । ୧୪୧ ।

ରୁଣମଣି ରାଣି ! ଥରେ ମନେ ଭବ,

ଏହା ନି କି ଆହ୍ୱା ! ରଣୀର ସ୍ୱଭବ । ୧୪୨ ।

ଛାତ ଛାତ ଈର୍ଷା ଛାତ ବୈର ଭବ

ଧର ମିତ୍ର ଭବ ବହି ଦୟା ଭବ ! । ୧୪୩ ।

ଦୋଷ କଲେ ହେଲେ ଯଦଗୁଣ ନିଧି

ସାନକୁ ତ କ୍ଷମା କରିବାର ବଧ । ୧୪୪ ।

କର କର କ୍ଷମା ପେତେ ଦୋଷ ତାର

ପାଇବୁ ପ୍ରଣାମା ଜଗତେ ଅପାର । ୧୪୫ ।

X

X

X

ଦେଖ କୁମୁଦିନୀ ହସେ ଗଦଗଦ

ଲଭିଲୁ କି ଅବା ପ୍ରାଣର ସଂପଦ । ୧୪୬ ।

ଠଟି ଭେଟ ଆଶେ ମହେ ମହେ ହସି

ଦିବ୍ୟ ରୂପ ଧରି ଆସୁଛି ବକସି । ୧୪୭ ।

ପୌରନ ପୁଷ୍ପମା ଜଳ ଦରପଣେ

ଲଜ ହର୍ଷେ ଦେଖି ନିତେ ଧନ୍ୟ ମଣେ । ୧୪୮ ।

ଲଜ ହର୍ଷ ମିଶା ହସ କି ସୁହର

ସତେ କି ତା ମୁଖ ପୀୟୁଷର ଘର । ୧୪୯ ।

ଅସହ୍ୟା ରୁଣେ ହସି ଖଲଖଲ

ନଳିନୀ କି ଅବା ମାରୁଛି ଟିକଲ । ୧୫୦ ।

ଭଗ୍ନିକି ଟିକଳ ମାରିବାର କଥା

ଦେଖିଲି ଚୋପାରେ ଆଜି ନୂଆ କଥା । ୧୭୧ ।

ତୋ ଭଗିନୀ ପର ଦୁଃଖିନୀ ନଳନୀ

ଭସି ପାଉ ଅଛୁ ଶୋକେ ବରଫିଣୀ । ୧୭୨ ।

କାହିଁକି ଆନନ୍ଦେ ହସ୍ତ କୁମୁଦିନୀ ?

ଭଗିନୀର ଦୁଃଖେ ନ ହୋଇ ଦୁଃଖିନୀ । ୧୭୩ ।

ଦିବସେ ତୋ ସମ ନ ହୋଇ ଦୁଃଖିନୀ,

ହରଷରେ ପୁଣି ହସେ କମଳନୀ । ୧୭୪ ।

ବରଷ ଚିତ୍ତରେ ଏ କିସ ବିଚିତ୍ର,

ପୁରଳ ଭଗିନୀ ଦୁଃଖ ରଚିତ । ୧୭୫ ।

ଭଗିନୀ ଭଗିନୀ ଇର୍ଷା ପାଦେ ପଡ଼

ମରୁତ କାହିଁକି ଝେଡ଼ି ଝେଡ଼ି ? । ୧୭୬ ।

ଇର୍ଷା କରିବାର କୁସୁମ କୋମଳେ,

ଶିଖାଉଛି ଅବ! ମାନବ ପକଳେ ! । ୧୭୭ ।

ତୁମ୍ଭଠାରୁ ନିଶ୍ଚେ ଇର୍ଷା କରିବାବ,

ଶିଖି ଲେକେ ଚାହିଁ କରନ୍ତି ବେଭର । ୧୭୮ ।

ପର ଯଶ କଥା ଶୁଣି କେ ଶ୍ରବଣେ

ହୃଦେ ବଜ୍ରାଘାତ ହେଲ ପ୍ରାୟ ମଣେ । ୧୭୯ ।

ପଣ୍ଡେ ନ ଦେଖିଲେ ପର ଜନ ଦୁଃଖ,

ବରଷ କା ମୁଖ ମନେ ନାହିଁ ସୁଖ । ୧୮୦ ।

ପର ଶିଶୁ ଦେଖି କେନ୍ଦୁ ମୁଖ ମୋତେ

କେ ପୁଣି ଆପଣା ଛାତିକୁ କାମୁଡ଼େ । ୧୮୧ ।

କେଉଁ ମାୟାବିନୀ ପବିତ୍ର ନିକଟେ

କହେ କା'ର ଖଟ ନିଶାକାଳେ ଖଟେ । ୧୮୨ ।

ତା କୁଟିଳ ନେତ୍ରେ ଯଥା ତାପେ ବଢ଼ି,
 ପ୍ରତିବାସୀ ତନେ ଯାଉଛନ୍ତି ତଳ । ୧୭୩ ।
 କୃଷ କଳେବର ଈଶାନଳେ ତଳ
 ଛାଡ଼େ ଦୀର୍ଘଶ୍ଵାସ ନାଗିନୀରୁ ବଳି । ୧୭୪ ।
 ନିଜ ଦନ୍ତାଦାତେ ରକ୍ତାକ୍ତ ଅଧର
 ରସନାରୁ ତାର ସ୍ତବକ ତହର । ୧୭୫ ।
 ବିଚିତ୍ର ନାଗିନୀ ବିଚିତ୍ର ଗରଳ,
 ଦଂଶନାଦି ତାର ବଚିତ୍ର ସକଳ । ୧୭୬ ।
 ଦଂଶଲ ସେ ଯଦି ଏକର ଶ୍ରବଣ,
 ତା ବିଷମ ବିଷେ ଅନ୍ୟର ମରଣ । ୧୭୭ ।
 ବନ୍ଧୁ ଗଲ ପୁତ୍ରେ ଉପୁଡ଼ାଇ ଭେଦ
 ଏ ବିଷମ ବିଷ ତନମାଏ ଖେଦ । ୧୭୮ ।
 ବମାତା ସପତ୍ନୀ ଈଶା ବଡ଼ ଶ୍ଵେତ,
 ଏ ବେନିଜି ପର କୁରା ନାହିଁ ପାଠ । ୧୭୯ ।
 ଈଶାର ପ୍ରସାଦେ ଯେବେ କଲେ ମନ
 କରନ୍ତି ଅସୀମ ଅସାଧ୍ୟ ସାଧନ । ୧୮୦ ।
 ତୁଳେ ବିଶ୍ଵ ତସ୍ତ ଅବଳାର ଦଳ,
 କଳିତାକୁ ତାଙ୍କ ମନ କା'ର ତଳ । ୧୮୧ ।
 ଏହି କୁଟ ମନ୍ଦେ ରମ ପ୍ରିୟ ଗୁଣୀ
 ତତ୍ତଦ୍ ବରଷ ହେଲେ ବନବାସୀ । ୧୮୨ ।
 ଯାର ମନ୍ଦ ବଳେ ଭୁଲନ୍ତି ଦେବତା
 ତା ଆଗେ ନଶ୍ଵର ନରର କି କଥା ? । ୧୮୩ ।

X

X

X

X

X

ଈର୍ଷ୍ୟା ଚେଲେ ଦଳେ କରି କୁର କାମ

କହ ତ ଡରରେ ଲଭିବ କି ନାମ ? । ୧୮୪ ।

ଈର୍ଷା କଲେ ପର କାଳେ କୀଟକୁମ୍ଭେ

ପଡ଼ନ୍ତି ସକଳେ ନ ଭାଣ କି ତୁମ୍ଭେ ? । ୧୮୫ ।

କହେ ନିନ୍ଦା ପରେ କଷଣ ଅପାର

ହାତ ହାତ ଈର୍ଷ୍ୟା ବ୍ୟସନ ବ୍ୟାପାର ! । ୧୮୬ ।

ଉଂଗୁର ଏ ଉବେ କେହି ରହି ନାହିଁ

ଚିତ ଦନ ପାଇଁ କେ ରହିବ ନାହିଁ । ୧୮୭ ।

କିନ୍ତୁ ଦନ ଲାଗି ଆସି ଭବ ହାତେ

ସଉଦା ସରିଲେ ଯା'ନ୍ତି ନିଜ ବାଟେ । ୧୮୮ ।

କେତେ ଦନ ପ୍ରାୟ ଏ ନର ଯୌବନ

କେତେ ଦନ ଥିବ ଏ ରୂପ ରତନ ! । ୧୮୯ ।

ନର ଯୌବନର ଆଜି ଯେତେ ଝଳି

କାଳକି ନ ପ୍ରାୟ ଆଉ ସେ ଏ ଭଳି । ୧୯୦ ।

ଏକ ପରେ ଏକ ଦିନ ଯାଏ ରୁଲି

ବହି ଯାଏ ଯଥାକ୍ରମେ ନଦୀ ବାଲି । ୧୯୧ ।

ଦିନ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କ୍ରମେ ଆସୁ ତମା

ଆସୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯୌବନ ଦୁଷମା । ୧୯୨ ।

ଅକେଇ ଦିନିଆଁ ବୃଥା ଅଭିମାନ

କରି କରେ ମୂଢ଼ ଧର ବୁଢ଼ ଜ୍ଞାନ । ୧୯୩ ।

ଅଲକ୍ଷିତେ ରହି ଟାକି ଅଛି କାଳ

କାଳ ହେଲେ ଡିଂକି ନେବ ତାଳ । ୧୯୪ ।

ନ ଗଣିବ ତିଳେ ଗରବ ଗୁଣକୁ

ନ ଗଣିବ ତିଳେ ସୁନ୍ଦର ପଣକୁ । ୧୯୫ ।

ନ ଶୁଣିବ ମୁହଁ ବିନୟ ବଚନ

ବୀଣା ବନିତତ ସୁମଧୁର ସ୍ବନ । ୧୯୬ ।

ନ ମୋହିତ ରୂପ ନବ ଯଉବନ

କାଳ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ଜନ୍ମପତି ମନ । ୧୯୭ ।

କଟାକ୍ଷର ଛଟା ଶାଶୁ ଦିଆ ବାଣ

ନ ଭେଦବ ତାର ହୃଦ ବଡ଼ ଟାଣ । ୧୯୮ ।

ନ ମାନିବ ମୁହଁ ମଧୁ ମଦହାସ

ଶମନେ ଭଣ୍ଡିବା ବିଫଳ ପ୍ରୟାସ । ୧୯୯ ।

କ୍ଷଣ ରୁଚି ପରି ଯୌବନ ମଶାଳ

ନ ଜଳିବ ସମ ଭବେ ଚର କାଳ । ୨୦୦ ।

ସ୍ଥିର ନୁହଇ ଏ ଯୌବନ ଡାବନ

ଅସାବ ସଂସାରେ ସ୍ଥିରଟି ମରଣ । ୨୦୧ ।

ଭଦ୍ରାଣୀ ତରଙ୍ଗ ସହେ କି ତରଣୀ ?

ହୃଦ୍ୟ ବାହୁ ଚାପ ସହେ କି ଲବଣୀ ? । ୨୦୨ ।

ସହେ କି ସୁମନ ତପନ ତାପନ ?

ବାଦ୍ୟର ଧାଡ଼ି ସହେ କି ଯୌବନ ? । ୨୦୩ ।

ଘୋଷିତ ଡାବନେ ଶେଷ ମହାନିଶି

ମାଟିର ଘଟ ଏ ମାଟି ଯିବ ମିଶି । ୨୦୪ ।

ଯେତେବେଳେ କାହିଁ ଯିବ ଯଉବନ

ଆଦିଳ ଦିଶିବ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ବଦନ ! । ୨୦୫ ।

କାହିଁ ଯିବ ହସ ମିଶା ପ୍ରେମ ବାଣୀ

କାହିଁ ଯିବ ଖଲି ଚେରଟି ଉଦ୍ରାଣୀ ! । ୨୦୬ ।

ଯଉବନ ମାତେ ମଠା ଗୌରଗଣ୍ଡ

କାହିଁ ଯିବ ଆଶା ଯତ୍ନ ହେବ ପଣ୍ଡ ! । ୨୦୭ ।

କାହିଁଯିବ ଭବୀ ଯୌଭବ୍ୟ କଳ୍ପନା

କାହିଁଯିବ ପୁଣି ସମ୍ଭୋଗ ବାସନା । । ୨୦୮ ।

କାହିଁଯିବ ଭରୁ ବସନ ଭୂଷଣ

ଚକ୍କଣ ଢଳଣ ଢାଣି ଫୁଲପଣ ! । ୨୦୯ ।

କାହିଁଯିବ ଭଲ ଏତେ ରଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗ

ଭେଲ ହେବ ଶେଷେ ଯିଏ ସୁନା ଅଙ୍ଗ । ୨୧୦ ।

ଦୁଇ ଦନ ପାଇଁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଦେହ ଧରି

ବୁଧା ଫୁଲ ଯା'ନ୍ତି ଆତମ୍ଭର କରି । ୨୧୧ ।

ତୀବନେ ଯୌବନ ମଧୁ ମାସ ଶେଷେ

ସୁବିବ ମୋ କଥା ଉଦାସୀନ ବେଶେ । ୨୧୨ ।

ଶତୀଆଳ-କୁସୁମ

(ଗୀତି-ଚଂସୁତା)

ତୃତୀୟ ଭାଗ

(ଉତ୍ତରାଂଶ)

ଅମର କବି

ତତ୍ତ୍ୱର ହରେକୃଷ୍ଣ ମେହେର

ଲେଖିଯାଏ ଯେତେ ଅମର କବି
 ଅପୂର୍ବ ଋତୁ ତାରି ଉଠେ ମନେ
 ଅନୁପମ ତାର ଦିବ୍ୟ ହୃଦ ।
 ବିଧାତାରୁ ବଳି ତାହାର ସୃଷ୍ଟି
 ଅପୂର୍ବ ତାର ଉଦ୍‌ଭବନୀ
 ମୂଳ ମୁଖେ ଋଷା — ପୀୟୂଷ ଝରାଏ
 ପାଷାଣ ଅଙ୍ଗେ ସଂକୀର୍ତ୍ତନୀ ।
 କାବ୍ୟାକାଶେ ତା' ବକାଶେ ନିୟତ
 ବମଳ ବର୍ଷା ବିବସ୍ଥାନ
 ଦ୍ରବିଯାଏ ହେଲେ କୋଟି ଚମ୍ପିୟ
 ଆସି ହେଲେ ତାହା ସନ୍ନିଧାନ ।
 ଅତି ମାନବର ଅତି ମାନସର
 ଅତୀତ୍ରିୟର ଋଷ୍ଟ୍ରପରେ
 ଅବିରତ ସେଇ କବର ଅମର
 ଆତ୍ମା ବିହରେ ହର୍ଷଭରେ ।
 ସହଜ ଶକତି ପ୍ରତିଭାର ବଳେ
 ଶ୍ରାନ୍ତ ଦରଶୀ କବିର ମନ
 ତାର ଅନନ୍ତ ଶିଳ୍ପ କଳାରେ
 ଏ ତ ଆଦର୍ଶ ନିଦର୍ଶନ ।

ସେ ଶକତି ଘେନି ଭାବି ଉଠେ ତାର
 ନବ୍ୟ ଭବ୍ୟ କାବ୍ୟ କଳା
 ଦେଶୁ ବରେଣ୍ୟ- ଗଣେ ସେ ଗଣ୍ୟ
 କୃତି ତା' ସତତ ପୁଣ୍ୟଫଳା ।
 ଲେଖିଯାଏ ଯେତେ ଅମର କବି
 କମନୀୟ ତାର ଅମର ସାଧନେ
 ନମନୀୟ ଶତଦିବ୍ୟ ପବି ।

ମିଳନର ଛନ୍ଦ

ଶ୍ରୀ ରାଗୀରଥ ପଟନାୟକ

ମଳୟ ପବନ ହୋଇ ଖେଳିବି ମୁଁ ଖେଳ
 ତମପଦ୍ମ ବଲ୍ଲରୀରେ
 ଭ୍ରମର ରୂପରେ ସଦା ଗାଇବି ମୁଁ ଗୀତ
 ବୁଝିରାଣ ଲହରରେ ॥
 ସପତ ଝଙ୍କେ ଧୋଇବ ଆପାଦ ମୟୁକ
 ସବିତା ମୁଁ ହୋଇ
 ଝଟକି ଉଠିବ ତମେ ଏ ସୃଷ୍ଟି ବକ୍ଷରେ
 କମନୀୟ ହୋଇ
 ଭଳି ଭଳି ଶୁଭୁଥବ ଶୁଦ୍ଧି ରହିଥିବ
 ନିର୍ନିମେଷ ନୟନରେ ॥

ଚନ୍ଦ୍ରମା ବୁପରେ ସଦା ଭାଳିଦେବି ଅଙ୍ଗେ
 ଶୀତଳ କିରଣ
 ଚୁମ୍ବକ ବାଣ ପେଶିବ ଶୀଘ୍ରରଣ ଚୋଳ
 ହୋଇ ମୁଁ ମଦନ
 ପାରିଜାତ ଗଡ଼ରରେ ମଣ୍ଡିତ କରରୀ
 ଦେବରାଜ ଅନ୍ତଃପୁରେ ॥
 ଶୀକରରେ ଧୋଇଦେବି ହୋଇ ମୁଁ ବାଦଳ
 ଓଡ଼ା ବସେ ତନୁ
 ଚଢ଼ରହି ଉକୁଟିବ କମନୀୟ ଆର
 ନ ଲିଭିବ ମନୁ
 ବୀଣା ହୋଇ ରହିଯିବି ଚାନ ମାନ ଚୋଳି
 ତମ କର ଯୁଗଳରେ ॥
 ସଂସାର ସାଗର କୋଳେ ତମେ ପିନ୍ଧୁ କେମା
 ବଇକୁଣ୍ଠୁ ଆସି
 ପ୍ରଣୟ ଡୋରୀରେ ବାନ୍ଧ ଚୋଳନେବି ପ୍ରେମେ
 ନଦୀଘୋଷେ ବସି
 ବିହରିବା ଶୀଘ୍ରରରେ ସପ୍ତପେଶୀ ତଳେ
 ତରମୁହଁ ଶୁନ୍ୟ-ପୁରେ ॥
 ସାଗରର କୁଳେ କୁଳେ ଘନ ଝାଞ୍ଜ କୁଖେ
 ରସ କ୍ରୀଡ଼ା ପାଇଁ
 ଶ୍ରୀରାଧା ଗୋ ରହିଁ ଥିବ ତବ ଆଗମନ
 ମୁରଲୀ ବଜାଇ
 ନୀଳ ଭେଦ ବସ ଚିତ୍ତି ମେଳ ଦେବା ନାବ

ବାସ ଅଳକା ପୁରୀରେ ॥

ଚାଣୁର ନୂଆ ମୁଦ୍ରାରେ କମାଉ ମେଦିନୀ
 ଦେଖ କଇଳାସ
 ଉତ୍ତମ ହୋଇବ ପ୍ରାଣ ତମ ତମ ଶବ୍ଦେ
 ତମେ ଗୋ ପୀଠୁଅ
 ଅର୍ଦ୍ଧନାରିଶ୍ଵର ରୂପ ଦେଖିବ ତରତ
 ମିଳନର ପୁରେ ପୁରେ ।

ଘୋଷଣା

କୃଷ୍ଣଦାସ

(ହୃଦିଆ ଭାବି ହୋଇଥିବା ଲେଖି ପ୍ରମୋଦରେ)

ଏଠି କଦମ୍ବ ବନ ନାହିଁ
 କି ପ୍ରମୁଦା ନାହିଁ
 ଗଛ ବୋଲି ଗଛଟିଏ
 ଗଛ ଗଛଟିଏ ॥ ୧ ॥

ଯେଉଁ ଗଛ ଭାଳରେ
 କୌପୀନଟିଏ ଝୁଲୁଛନ୍ତି
 ଆଶା ନେଇ

ହଜୁଥାବା ଲେକଟି

ରୁହିଁ ବସିଛି ଯେ ॥ ୨ ॥

ଗଛରେ ଭାଳ କେବେ କଅଁଳ କି ? ॥ ୩ ॥

ଏଠି ବଢ଼ିଶିର ଯୁନ ଶୁଣା ନ ଯାଇ

ଧଇଁ ଯଇଁ ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଯାଏ

ଭୀବନର ବୋଝ ବୋହି

ଅତିଷ୍ଠ ହୋଇଥାବା ଲେକଟି

ନିଜ ବୋଝ ତଳେ

ନିଜେ ହଜୁଥାଏ ॥ ୪ ॥

ଆକାଶରେ ମେଘ

ଧରିହୀର ଓଠ ଫଟା

ଶୁଖିଲା ଶୁଖିଲା

ପବନର ବହୁଆତି ଛାଟେ

ଆକାଶ କି କମି ଉଠେ

ମେଘ ଖୁଲିଗଲା ॥ ୫ ॥

ସୂର୍ଯ୍ୟ ହସି ଦେଲା ଯେ

ବୁଢ଼ା ପାଟିରୁ ଲଳ ଗଡ଼ଲା ପରି

ଦି ଖୁସିଗୋପା

ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା

ବୁଲୁ କୁଡ଼ା ପରି

ଶୁଖିଲା ବାଲି

ତାକୁ ଝଟି ନେଲା ॥ ୬ ॥

ସବୁ ପରିଷ୍କାର

କହୁଛୁ ପଛ ବି
ଶୁଣାନର ନୀରବତା
ପ୍ରତିଟି ଓଠରେ
ନିମଗ୍ନଶକାରୀ ନିତେ
ନିକକୁ ବି ଭୁଲିଯାଏ

ବିଧକୁ ପରାରେ ॥ ୭ ॥

ହାତସାର

ଅନେକ ପଥର
ସବୁ ପଥରରେ
ଚଢ଼େଇଟିଏ
ହାତ ବଢ଼େଇ ଦେଲେରେ ବାୟା

ଫୁଲ୍ ॥ ୮ ॥

ଘର କୋଣରେ

କାଳ ବୁଣିଥିବା ବୁଢ଼ଆଣୀଟି
ନିଜ କାଳରେ ହସ ହୋଇ
ଓହଳି ଥାଏ

ଆତ୍ମହତାର ଶବ ପରି ॥ ୯ ॥

ହରି ଶଙ୍କର ଜଣାଣ

ଶ୍ରୀ ପରମବ୍ରହ୍ମ ଖମାରୀ

କୋଶଳ ପ୍ରଦେଶ	ବିଶ୍ୱାତ ଠାକୁର	ନମୋ ନମ ହରିହର
ଭଗତ ମାନସ	ସରେବର ନୀରେ	ତୁମ୍ଭ ନୀଳ ଇନ୍ଦବର ।
ଅଟବୀ ପୁରିତ	ସାନ୍ନମାନ କୋଳେ	କଲ ପ୍ରଭେ ପୁଣ୍ୟଧାମ
ପାଳନ ସଂହାର	କରତା ଯେଉଁଠି	ଧନ୍ୟ ସେହି ପୁତସ୍ଥାନ ।
କୀର୍ତ୍ତ ବୁଝିପାଏ	ପାଳିଆଅ ଜଣେ	ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରା କର୍ମଦାନୀ
ଭନ ତନୁ ସିନା	ଏକ ଆତ୍ମା ତବ	ଅଧମ ନ ପାରେ ଭାଣି ।
ଜାଣିଛନ୍ତି ସିଦ୍ଧ	ମୁନି ତବ ଗାଥା	ମହିମା ମହତ ପଣ
ବୋଲି ନିବସନ୍ତ	ତବ ଲୀଳା ଧାମେ	ଉଦ୍ଧୃତେ ତା ପଣ ॥
ତୁମ୍ଭରି ସେବାରେ	ନିର୍ଝର ଝରଇ	କୁଳୁ କୁଳୁ ତାନ ଧରି
ପଥା ସଦ୍ୟ ସ୍ୱାତା	ସ୍ୱୟଂ ସିଦ୍ଧ ବିପ୍ର	ତଳେ ପୁଣ୍ୟ ଶ୍ଳୋକ ସୁରି ।
ବନ୍ଧୁର ଶପ୍ୟାକୁ	ନାହିଁ ତାର ଶଙ୍ଖା	ରଙ୍ଗା ଯେଣୁ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରତି
ପଥା ପତିବ୍ରତା	ସତୀ ଶିରେମଣି	ସେବଇ ଆପଣା ପତି ।
ତୀର ତରୁ ଲତା	ତାହା ପ୍ରସାଦରେ	ଲଭନ୍ତି ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ
ମହତଙ୍କ ଆଶ୍ରା	ନୁହଇ ବଫଳ	ସିଦ୍ଧନ୍ତି ତ ପ୍ରଚରନ ।
ଧନ୍ୟ ସେ ଅଚଳ	ପାଏ ପୁଣ୍ୟ ଫଳ	ସତତ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସେବ
ପତିତ ତାଳିକା	ମଧ୍ୟରେ ତା ନାମ	ନାହିଁ କହିବ ସିଏ ବ ।
ସଜାଇ ଦେଇଛନ୍ତି	ତବ ନିରୁଦନେ	କୁସୁମିତ ରମ୍ୟ ଲତା
ହୃତତୀ ସକଳ	ଫଳ ପ୍ରସନ୍ନରେ	ଅଙ୍ଗେ ବହି ସରସତା ।

କରନ୍ତ ସେବାରେ	ସେ ସବୁ ପ୍ରଦାନ	ଯାବ ନାହିଁ ହାୟାଦାନୀ
ମଣନ୍ତ ନିଜକୁ	ମହା ଉଗାଦାନ	ତୁମ୍ଭେ ତ ପାରୁଛ ତାଣି ।
କଳକଣ୍ଠ କଣ୍ଠୀ	ଆନ ଦୂତ ଚୟ	କବି ମଧୁ କଳରବ
ଚର ଗୁଣଧରି	କହୁଥାନ୍ତ ହେଉ	ହୃଦେ ଯାହା ସମୁଦ୍ଭବ ।
ଶୀତଳ ମରୁତ	ଚଳଇ ସଚର	ପ୍ରସନ୍ନ ସୌରଭ ଘେନି
ଚନଦେବୀ ଅବା	ପଠିଆଏ ଭେଟି	ଧନ୍ୟ ଏକା ସେହି ବେନି ।
ଧୀମାନି ପ୍ରକୃତି	ନିୟତି ଇଙ୍ଗିରେ	ଆଦରଣ ଜ୍ଞାନପାଇ
ଯୋଗ୍ୟତା ପରଶା	ଅବିଚଳ ଭବେ	ତବ ପଦୁ-ପାଦ ଧ୍ୟାୟି ।
(ଅବବାହି ଆଦିବାସୀ ନାଁ ବାଳକ		କରୁ ପୂଜା ଭୋଗ ପାଇ
ପ୍ରକାଶିତ୍ର ସତେ	ମାନବ ସମାଜେ	ଅଶ୍ରୁ ଶୀତା ଭବେ ନାହିଁ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଳ ପତ୍ର	ଏ ମହିମା ତବ	ବଳଙ୍ଗିର ଗଡ଼ ଦେଇ
କହେ ନରସିଂହେ	ସମ୍ବଳପୁରବ	ପ୍ରତିଧ୍ବନୀ ହଲେ ନେଇ ।)
ଯାତ୍ରୀ ସମାରମ	ଶିବେ-ଶିବରତ୍ନେ	ବଇଶାଖ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ
ଚର ଦରଶନେ	ଭଗଦଙ୍ଗ ମେଳ	ହୁଏ ହର୍ଷ ଅସୁମାରେ ।
ଖୋଳ କରତାଳ	ନିଦାଦ ଉଠଇ	ଗିରିଖୋଳ ସେହି ନାଦେ
ମୁଖରବ ତଥା	ସହଚାର ଦେଇ	ମିଶେ ଭକ୍ତି ଆହାଲାଦେ ।
ଧନ୍ୟ ନାୟୋପଲ	ଧନ୍ୟ ସେ ଦୁରୁଲ୍ଲା	ଆନ ସନ୍ନିକଟ ଗ୍ରାମ
ବାସୀଙ୍କ ସର୍ବଦା	ତବ ଦରଶନେ	ହୋଇଛନ୍ତି ଉଗାଦାନ ।
କର୍ମ ବନ୍ଧେ ବନ୍ଧା	ମୁଁ ପବିତ୍ର ପ୍ରଭୁ !	ସଂସାର ଅସାରେ ଭଡ଼
ଶତଆଳ ଗଡ଼େ	ଉଦର ଉରଣେ	ଧରି ହୁଏଁ ହରଦତ ।
ଏହି ଅପରାଧ	ନୁହେଁ କ୍ଷମଣୀୟ	ଦଣ୍ଡ ପ୍ରଭୁ ପାର ଯେତେ
ଏତିକି ମାରୁଣୀ	ବଳଦଅ ତାହା	ସହିବାକୁ ଅନୁକ୍ରମେ ।

ଦୂରେ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ତବ ନାମ ମମ ରସନାରେ କରୁ ଖେଳା
ସଂସାର ସାଗର ପାଣି ହେବା ପାଇଁ ମିଳୁ ତବ ପଦ ଢେଳା ।

(ବି:ଦ୍ର:- ବଚନୀୟ ପଦ ଗୁଡ଼ିକୁ ବାଦ ଦେଇ ମଧ୍ୟ ଗୁଡ଼ଣ କରାଯାଇପାରେ)

ଅବନୀ ଭଜନ (ନଂ ୧)

ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ନିଆଳ

ଭଜନେ ଧ୍ୟାନ ଭଜନ ଭଜନ

ଜଳଦ ବରନ ଜଳଦ ବଦନ

ନନ୍ଦର ନନ୍ଦନ ମହାବଳନ ॥ ଭଜନେ । ୧ ।

କଞ୍ଚନଧାନ ଅଞ୍ଜନ ରଞ୍ଜନ

ମରମ ରଞ୍ଜନ ଗରବ ଗଞ୍ଜନ

ଜପ ତପ ଗପ କଥନ, ସରବ, ଅରସ ମନର ରସ ଝରଣ ॥ । ୨ ।

ଚରଣ କମଳ ଅଧରଳ ଝଲ

ଅଧରର ହସ ପଶ ବସ ଖଳ

ଭବ ଲଟପଟ ହଟ ନଟଟର କରତନ କର ଧଟ ରତନ ॥ । ୩ ।

ଖଗବର ତବ ଗରବ ଧନ

ଗଞ୍ଜର ଜନ ପଦର ରତନ

ମନ ପଦକର ବରନକୁ ବାହୁ ରାମକୃଷ୍ଣ ଜଳା ଗୀତ ରତନ ॥ । ୪ ।

ଅବନା ଭଜନ (ନଂ ୨)

ହର ହର ବଚନ ଧର ୨
 ରଚନରମନ ଏ ଭଜନ ଧନ
 ଶରଣ ତବ ପୟର..... (ପଦ)
 ଗଣର ଜନକ ସରଣ ସଦନ
 ଜଳ ବରଜନ ପରବତ ମନ
 ତମ ତମ ତବ ଶବଦ ଝର ॥ ୧ ॥
 ମରମ ସପନ ସମକର ମନ
 ତରଳ ଶମନ ଭଜଇ ଭଜନ
 ଶଞ୍ଜଳ ଅଞ୍ଜଳ ଚରଳ ଗରଳ
 ତରବର ହର ହେ ଶଶଧର ହରହର ॥ ୨ ॥
 ଗଳପଟ ତବ ଗରଘର ଏକ
 ଅମର ଅକ୍ଷର ଚହଟ ଚମକ
 ଔଷଧ ବଜ୍ର ଏ ମନର ତବ
 ଦୁର ତାଙ୍କେ ନିଆଁଲ ଛାଉ ॥ ୩ ॥

ବିପ୍ଳବନୀ ରେଶନ୍ ଆର

ଶ୍ରୀ କିଶୋର ଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର

(ଡାକା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଥମ ବାର୍ଷିକ ଛାତ୍ରୀ କୁମାରୀ ରେଶନ୍ ଆର ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୭ ତାରିଖ ୧୯୭୧ରେ ଚାଙ୍ଗଲ ଦେଶ ସ୍ୱଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଝାସ ଦେଇ ଜୀବନୋତ୍ସର୍ଗ କରିଥିଲେ-ଚାଙ୍ଗର ଅମର ସ୍ମୃତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ)

ମୁକ୍ତି ପ୍ରତୀପ ଜଳ ଉଠିଥିଲା କୁମାରୀର ଶାନ୍ତ ହୃଦେ
ମନର କପୋତି ହୁଟି ଶୁଲୁଥିଲା ପ୍ରତିବନ୍ଧ ବୁକୁ ଚରି
ସର୍ବାଙ୍ଗ ଚାହାର ଥିବି ଉଠିଥିଲା ବଙ୍ଗବନ୍ଧୁ ରୁରୁ ତାଙ୍କେ
ନୟନୁ ନିର୍ଗତ ଅଗ୍ନି ସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗ ଆସିବ ନାହିଁ ସେ ଫେରି ।
ଡାକା କଲେଜର ପ୍ରଥମ ବାର୍ଷିକ ଛାତ୍ରୀ ରେଶନ୍ ଆର
ଦଳିତ ଲକ୍ଷ୍ମିତ ବଙ୍ଗ ଭୂଇଁର ମୁକ୍ତି ପିପାସା ନେଇ
ଶତ୍ରୁବିମାନଙ୍କ ଆତ୍ମବଳରେ ହୋଇଣ ସେ ଆତ୍ମହର
ଅରାଧି ନିଧନେ ବିପ୍ଳବନୀ ସାଜି ରଣଭୂମେ ଗଲା ଧାଇଁ
ତାମଶାହୀ ସେନା ଚର୍ଚ୍ଚରତା ତାର ପରଶେ ଜାଳନ୍ତି ନିଆଁ
ବଙ୍ଗମାଟିର ବୀରବାଳା ହୋଇ ଏ ସବୁ ସହଜା କିଆ ?
ରଣବନ୍ଧୀକୁ ଦେଶୁ ଜାଗ୍ରତ କରି ବିପ୍ଳବେ ଗଲା ମାଟି ।

X

X

X

X

X

ସମ୍ମୁଖେ ଚାହାର ଗର୍ଜନ କରି ଚେଙ୍ଗୁ ଆସଇ ହୁଟି
ବକ୍ଷେ ଚାହାର ଯତନରେ ରଖି ବୋମା ସେ ମମତାମୟୀ

ବଳିଦାନ ପାଇଁ ଯତ ହୁଏ ପରା ମୁକ୍ତି ପଥ ଯିବ ଫିଟି
 କୋଟିଏ ପ୍ରାଣର ରକ୍ଷା ପାଇଁ ତା ମରଣରେ ଭୟ ନାହିଁ ।
 ପଛୁ କିଏ ତାକେ ରହ ରହ ବାଳା ସମ୍ମୁଖେ 'ଚେଙ୍ଗ' ଆସଇ
 ତାଳି ଅଛି ଯେତେ ଦେଶ ପ୍ରେମ ବଢ଼ି ପଥ କି ଦୁଃସ୍ବ ଆଉ
 ଶୁଣି ନ ଶୁଣିଲ ପରି ଶିଫୁ ଗତିରେ ଗଲ ସେହୁ ଧାଇଁ
 କହିଗଲା-“ଜୀବନ ମୋ ଯାଉ ପଛେ ଦେଶ ମୋର ରହୁ ।”
 ବର୍ତ୍ତର ସୈନିକ ଦୁରୁଁ ଦେଖିଦେଲ ଆସେ ନାରୀ ଏକ
 କ୍ରୁର ହସେ ବାହି ନେଲ ଚେଙ୍ଗ ଯାନଟିକୁ ଅବଳାର ପାଶ
 ଲମ୍ପ ଦେଲ ଚେଙ୍ଗ ଆଗେ ମୁଖେ ତାର “ଭୟ ଖେଳା” ତାଙ୍କ
 ବକ୍ଷସ୍ଥିତ ବୋମା ତାର ଗର୍ଭଭିତ୍ତି ଯାନ କଲ ନାଶ ।
 ଦେଶ ପ୍ରେମ ପାଗଳନୀ ଦୁର୍ଝଟଲ ତାମସାହି ସଙ୍ଗେ
 ମୁକ୍ତି ଯଜ୍ଞେ ବଳିଦେଲ ପରାଣଟି ତାର
 ମରିବି ମରିବି ସଞ୍ଚରିଲ ରକତ ତା ବିପ୍ଳବୀର ଅଙ୍ଗେ
 ମୁକ୍ତିକାମୀ ହୃଦେ ସ୍ବଦନ ଭରିଲ ସ୍ମୃତିଟିକ ତାର ।
 ଅଶ୍ରୁ ପୋଛ, ପୋଛ ନୟନରୁ ଅଶ୍ରୁ ହେ ଖେ ଜନନୀ
 ବୀରମାତା ତୁମେ ଆଗୋ କନ୍ୟା ତବ ମରି କି ପାରଇ ?
 ଜୀବନର ଅଶ୍ରୁ ବିଛୁରିଛି ପତି ହୃଦୟେ ମାନନୀ
 ଦେଖୁଛୁ ତ ଚତାଗି ତା କ୍ରୋଧେ ଆଜ ଅରତି ଦହଇ ।
 ତ୍ୟାଗ ଅଦରଶ ପରନାରୀ ଜୀବନର ମୂଳ
 ଅପୂର୍ବ ଏ ବଳିଦାନେ ଆଜ ଜନନୀ ମହିମା ବଢେ
 “ରେଖନ୍ ଆର” ଅନ୍ଧକାର ଦୁନିଆଁକୁ ଆଲୋକିତ କଲ
 ଯୁଗଟି ଆବେଶେ କୋଟି ମଥା ଦୁମ ଚିତା ତଳେ ଗଢେ ।

★ ଅନୁଚିନ୍ତା ★

ରାମଭକ୍ତ ପଢ଼କାର (କୋମଳା)

ବଞ୍ଚିବାର ଅଛି ଫେନେ
ଗଢ଼ ଉଠେ ସପନ ସଭ୍ୟ
ଛାତିର କଂକ୍ରୀର୍ଷ୍ଟ ଚଟାଣ ତଳେ
ପଞ୍ଚବିଂଶତି ଜୀବଗଣ ରଣଭଣ
କହିବାକୁ ଶବ୍ଦମାନେ ଅପାରଗ
ବୁଝେଇବାକୁ ଶବ୍ଦମାନେ ଅସମର୍ଥ
ଶିଖେଇବାକୁ ଶବ୍ଦମାନେ ଶାମ୍ଭ
ନିଃସଙ୍ଗ ଶୁଣାନର
ନିର୍ଭର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ପରେ ବି
ବୟସ ଶୋଭୁଛି
ପାଣି ଫୋଟକାର ମହଲ ଭିତରେ
ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଆରମ୍ଭରେ

- ଅର୍ଚ୍ଚନା -

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡି ଚରଣ ବଣି

ଦେଉଳେ ବସି ଦବସ ନିଶି ପୁଡ଼ିଲେ ଭଗବାନ

ପାଇବ ବୋଲି ବଳିତା ଜାଳ ଦେଇ ନୈବେଦ୍ୟ ଦାନ । ୧ ।

ଭୂମି ଭେଦନ ଘୃତ ହବନ ସାଜଣ ପୂଜା ଥାଳ
 ଶଙ୍ଖ ଘଣ୍ଟର ଆମୋଦେନାଦେ ଡ଼ିଲେ ଧରି ମାଳ । ୨ ।
 ମୁରତୀ ଗଲେ କନକ ହାର ଧୂପ ବଦନ ଦେଲେ
 ହୋଇ ପ୍ରଣତ କଲେ ବିନତୀ ଦେବ କି ତହିଁ ମିଳେ ? । ୩ ।
 ମହାଭରତ ପୁରାଣବତ ଆବର ରମାୟଣ
 ନ ପାଳ କର୍ମେ ଉକ୍ତ କଣ୍ଠରେ କବିଲେ ନିତି ଗାନ । ୪ ।
 ତିଳକ ଚିତା ଅତି ସାନହେ ଲେପିତ ହୋଇ ଦେହି
 ଜନ ସମାଜ ବଣି ରୁଦୁରେ ପୁରଣ ରପ କହି । ୫ ।
 ପୁରଣ ଜ୍ଞାନ ହିତୋପଦେଶ ଲୀଳା ରହସ୍ୟମାନ
 କେବଳମୁଖେ ଉଷିଲେ ପେଷେ ମିଳେ କି ମୁକ୍ତି ଦାନ । ୬ ।
 ସକଳ ତୀର୍ଥ କବି ଭ୍ରମଣ କଣ୍ଠେ ଲଗାଇ ମାଳ
 ଉକ୍ତ ଆସନେ ବସି ଆନନ୍ଦେ ଉକ୍ତରେ ଦେଇ ତାଳ । ୭ ।
 ତୟ ଶ୍ରୀରାମ ଗୋବିନ୍ଦ ଶ୍ୟାମ ତାକିଲେ ଦେଶଣାରେ
 ତୀର୍ଥ ରତ୍ନର ମହିମା ଗାଥା ଶୁଣାଇ ଆନନ୍ଦରେ । ୮ ।
 ନ ପାଳ କର୍ମେ କୃଷ୍ଣ ବଚନ କେବଳ ନାମ ଗାନ
 କବି କି ଲଭେ ବିଭୁ କରୁଣା ନ କବି ସତ୍ୟକାମ । ୯ ।
 ବଶୁ ଜନକ ବିଶ୍ଵ ପାଳକ ବିଶ୍ଵ ସନ୍ତାନ ପ୍ରାଣେ
 ଆତାଶ୍ଵାଳର ପୂଜା ଘେନନ୍ତୁ କ୍ଷୁଦ୍ର ନୁହନ୍ତୁ ମନେ । ୧୦ ।
 ହୃଦ ମନ୍ଦିରେ ବସାଇ ଘିରେ ପୂଜ ତୋ ଆହାରମ
 ସତ୍ୟ କର୍ମରେ ଅର୍ଚ୍ଚନା କବି ଚଳା ତୋ କର୍ମରଣ । ୧୧ ।
 କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ଏ କର୍ମଭୂମି ତୋ ରଥ ତୋ ଅରଜୁନ
 ବିନ୍ଦୁ କୃଷ୍ଣ ନିଶି ଦିବସେ ରଥେ ତୋ ବିଦ୍ୟମାନ । ୧୨ ।

ପ୍ରବନ୍ଧ ଅଶ୍ରୁ ପରସ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ର ତୋ ନନ୍ଦଦୋଷ ଦେହି
 ବିନା ଲଗାମେ ବପଥେ ଚାଣି କରିବେ ଧରଣୀୟ । ୧୩ ।
 ଜ୍ଞାନ ଚାହୁଁ ନିୟୋଗି ତହିଁ ଇନ୍ଦ୍ର ଅଧୁନ କରି
 ସଂସାରୀ ବୀର ତୋ କର୍ମ ରକ୍ଷେ ସତକେ ଥିବୁ ଧରି । ୧୪ ।
 ବାସନା ରୂପୀ ଘୋର ମଜର ବ୍ୟାଦାନ ମୁଖେ ସ୍ଥିତ
 ଲକ୍ଷ୍ୟ ବହୁତ ହେଲେ ହେ ରଥ ହେବୁ ଦୁ କବଳିତ । ୧୫ ।
 କୁ କର୍ମ କରି ନାମ ଗାୟନେ ଲଭିବୁ ନାହିଁ ଶାନ୍ତି
 ସତ୍ କର୍ମ ଏକା ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପଥ ମାନବ ମହାମତୀ । ୧୬ ।
 ପୁକର୍ମ ତୋର ଉତ୍ତମ ଗତି ଭୁଲନ୍ତ ଧର୍ମ ଏହି
 ମିଳଇ ଶ୍ରମେ ନିର୍ଜଳା ସତ୍ୟ ସାଧୁଲେ ଭବେ ପାଇ । ୧୭ ।
 ପୁତ କରମେ ହୃଦୟ ମନ ନିୟୋଗ ହେବୁ ସ୍ଥିର
 ଉଦୟ ଇନ୍ଦ୍ର ଶାନ୍ତି ଭଜବ ନୋହିବ ବ୍ୟାଧିତାର । ୧୮ ।
 କର୍ମାନୁସାରେ ଉଚ୍ଚ ରକ୍ତର ହୁଅଇ ସୁନିର୍ମାଣ
 ସ୍ୱର୍ଗ ନରକ ଗତି ଦାୟକ ତୀବର କର୍ମଗୁଣ । ୧୯ ।
 କର୍ମ ସନ୍ୟାସ ତାଣି ପ୍ରବୀର କର୍ମେ ମିଳଇ ଧର୍ମ
 ବାହ୍ୟ ଭଜନେ ଉପକୌକନେ ମିଳେ ନା ଉଚ୍ଚବୀନ । ୨୦ ।
 ସାଧୁଲେ ଏହି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପଥେ ଦୃଢ଼ ହୃଦୟେ ଧ୍ୟାୟି
 ଏ ଭବାଣ୍ଡରୁ ହିତାପାନକୁ ଅବଶ୍ୟ ହେବୁ ହାସି । ୨୧ ।
 କର୍ମ ପଞ୍ଚ ଏ ଗରୀଷ୍ଠ ଧର୍ମ ସାଧ ସୁକୀୟ ହିତେ
 ଶସ୍ତ୍ର ଉନ୍ନବ ହେବ ନିଶ୍ଚିତ ଯିବ କାବନ ସାଥେ । ୨୨ ।

★ ପ୍ରିୟା ★

ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ବିଶ୍ଵ

ଝାଉଁ ଝାଉଁ ମାଦଳ ବାଜେ

ଝୁମି ଝୁମି ପୁଲକ ଜାଗେ

ଆସ ଆମେ ଦୁହେଁ ହରିପିବା

ମଳୟର ସାଥେ ମିଶି ଯିବା

ଫଗୁଣର ଫୁଲ ସଜେ

ମିଳନ ବଇଁଶୀ ବାଜେ

ଏଇ ମନ କାହିଁକି ନ ହୁଝେ

୧୦୧

ପ୍ରେମ ପକ୍ଷୀ ଆମେ ଦୁନିଆଁରେ

ତେଣା ମେଳ ଉଡ଼ିଯିବା ଦୂରେ

ଆଜି ଦେବି ସୋହାଗ ସିନ୍ଦୂର

ବାହୁ ବନ୍ଧନରେ ଥିବ ମୋର

ହୃଦୟ ଦେଇ ଦେବ ମୋତେ

ପ୍ରଣୟ ହୋଇବ ରୂପରେ

ପ୍ରୀତିର ଯେ ପୂଜାରୀ ମୁଁ

ଅଭିସାର ଆଜି ସାଜେ

୧୧୧

ମୁଁ ଯେ ଚାହେଁ ତୁମେ ନୀଳକଣ୍ଠ

ଦୂରେ ଥାଇ ଯାଅ ମତେ ବୁଝ

ତୁମେ ଏକ ମଧୁର ଝରଣା

ସରସ ସୁନ୍ଦର ତୁମେ କିନା

ଆଖିରେ ମନର ଚାନ୍ଦ୍ରାଣୀ

କୀଟନେ ନ ଥିଲି ମୁଁ ତାଣି

ତୁମ ନୀଳ ଆଖି ଦୁଇ

କଜ୍ଜୁଳ ଧାରରେ ଯାଡ଼େ

। ୨ ।

ସୁଲୁ ସୁଲୁ ଚଢ଼ି ପବନ

ମନେ ଭାରି ଉଠେ ଶୀତ୍ଳରଣ

ଆହା ତୁମେ ନାହିଁ ପାଶେ ମୋର

ବୀଣାରେ ମୋ ନାହିଁ ଆଉ ସୁର

ତୁମେ କି ଭୁଲିଗଲ ମୋତେ

କରୁଛ ଛଳନା କି ଯତେ ?

ଅଭିମାନୀ ତୁମ ନାହିଁ

ଖୋଦୁଛ ତୁମକୁ ମୁଁ ଯେ

। ୩ ।

ଜୀବନର ମୂଳ

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ନିଆଲ

(ଋତ - ଆଷାଢ଼ଶୁକ୍ଳ ବାଣୀ)

ସୃଷ୍ଟି ପୂର୍ବେ ବିଭୁ ଶ୍ରୁତି ପ୍ରକାଶ

ସ୍ବୟମ୍ଭୁ କରେ ଦେଲେ ହୋଇ ତୋଷ ।

ଯେ ଜ୍ଞାନ ଲଭି ଦୃଢ଼େ ପରମେଷ୍ଠି

ଦୃଶ୍ୟ ଅଦୃଶ୍ୟ ଯବ୍ କଲେ ସୃଷ୍ଟି

ତୀର୍ଥନର ମୂଳ

ଶିଖା ଅଟଇ ସଂସାରେ କେବଳ । ୧ ।
 ସେ ଶିଖା ପ୍ରାଣୀ ହୃଦେ କିଛି କିଛି
 ଅଛି ବହି ଯାକୁ ଯେତେ ଦେଇଛି ।
 ଯବ୍ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯେଉଁ ଅଟନ୍ତି ନର
 ଏହି ଲଭିଲେ ସେ ଜ୍ଞାନ ଭଣ୍ଡାର

ତୀର୍ଥନର ମୂଳ

ଶିଖା ଅଟଇ ସଂସାରେ କେବଳ । ୨ ।
 ଶିଖା ବଳେ ସଂସାରେ ଗମେ ନୟ
 ଚନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡଳ ମଙ୍ଗଳ ଗ୍ରହଣ ।
 ସମ୍ପାଦ ବୁଝୁଅଛି ମତେ ବସି
 ଶିଖା ସାଧନେ ଦୁଃ ଶୁଦ୍ଧିରୀ ।

ତୀର୍ଥନର ମୂଳ

ଶିଖା ଅଟଇ ସଂସାରେ କେବଳ । ୩ ।
 ଶିଖା ବଳେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର
 ଯବ୍ ସମାଚାର ବୁଝଇ ନର ।
 ଶିଖା ବଳେ ସୁନ୍ଦର ନୃତ୍ୟ ଗୀତ
 ଶ୍ରବଣ କରେ ହୋଇ ଆନନ୍ଦ ।

ତୀର୍ଥନର ମୂଳ

ଶିଖା ଅଟଇ ସଂସାରେ କେବଳ । ୪ ।
 ଶିଖା ବଳେ ଚୋର ଧରଇ ଶୂନ୍ୟ
 ଶୁଦ୍ଧିକ ପଦ୍ମ ରମ ନାମ ।
 କରୀ ପରେ ହରି କରଇ ଲୀଳା
 ତା ପରେ ଶୂନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଖେଳେ ପିଲା ।

ଜୀବନର ମୂଳ

ଶିକ୍ଷା ଅଟଇ ସଂସାରେ କେବଳ । ୪ ।

ଶିକ୍ଷା ବଳେ ଶୁଦ୍ର ହୁଏ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ଶିକ୍ଷା ବଳେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶୁଦ୍ର ହୁଏ
ପୁଣିଶିକ୍ଷା ଜୀବନକୁ କରେ ଉତ୍କୃଳ
କୁଣିକା ଜୀବନର ଅଟେ କାଳ ।

ଜୀବନର ମୂଳ

ଶିକ୍ଷା ଅଟଇ ସଂସାରେ କେବଳ । ୫ ।

ଏଣୁ ସାଧୁ ସଙ୍ଗ କର ସୁମନ
ଆନନ୍ଦେ କର ପୁଣିକ୍ଷା ସାଧନ ।
କାମ କ୍ରୋଧ ଲେଉ ମୋହକୁ ତ୍ୟ
କରି ଜୀବନ କର ଦୀପ୍ତିମୟ ।

ଜୀବନର ମୂଳ

ଶିକ୍ଷା ଅଟଇ ସଂସାରେ କେବଳ । ୬ ।

ତନଜ ତନନୀ ସାବଧାନରେ
ପୁଣିକ୍ଷା ଦାନ ଦିଅ ସନ୍ତାନରେ
ଶ୍ରଦ୍ଧା ପ୍ରେମ ଭକ୍ତି ହେଲେ ଜାଗ୍ରତ
ରୁରୁଜ୍ଞାନେ ଶିକ୍ଷା ହେବ ସ୍ବାପତ ।

ଜୀବନର ମୂଳ

ଶିକ୍ଷା ଅଟଇ ସଂସାରେ କେବଳ । ୭ ।

ଶିକ୍ଷା ଅଭବେ କ୍ଷୀରସିନ୍ଧୁ ହୁଏ
ଆଦଳ ପ୍ରେତେ ଭସେ ନିଶିଦିନ
ରମ ନାମ ଭବ ସିନ୍ଧୁ ତରଣୀ

ଯବ ଶିଖାର ମୂଳ ନାମ ଖଣି ।

କୀରନର ମୂଳ

ଶିଖା ଅଟଇ ସଂସାରେ କେବଳ । ୯ ।

★ ପୁରାଣିକା ★

ଶ୍ରୀ ପଦ୍ମଲେଚନ ଘରା

ସ୍ଵାର୍ଥଦୀନୀ ସତ୍ୟବାଦୀ ହେ ମହାତ୍ମା ରାଧି ।

ସତ୍ୟତା ମାନବଜତା ଥିଲ କି ସଂପାଦ । ୧ ।

ମାନବର ନୈତିକତା ସାତ୍ତ୍ଵିକ ବିଶ୍ଵର ।

ସ୍ଵର୍ଗୀୟ ବେଶର ଯେତେ ଥିଲ ତୁମ୍ଭଠାର । ୨ ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ ବା କ୍ଷତ୍ରିୟ ବା ବଲ୍ଲଣ୍ୟ ଶୁଦ୍ରର ।

ମଇତ୍ର, ଅରତି, ଜାତି, ବନ୍ଧୁ ସହୋଦର । ୩ ।

କରୁଣାସି ସଂପ୍ରଦାୟ ତାତି କୁଳାଘର ।

ପରିଚୟ ନେବା ପଥା ନ ଥିଲ ତୁମ୍ଭର । ୪ ।

ମଣୁଥିଲ ପୁଷ୍ପ ଲୌହ ଦରିଦ୍ର ଧନୀକ ।

ପ୍ରେମ, ପୁଣ୍ୟ ସମ୍ମାନର ଓଜନରେ ଏକ । ୫ ।

ହୃଦ ଉଦ୍ୟାନରେ ତୁମ୍ଭ ନ ଥିଲ ଜଗାଇ ।

ପରପର ଭେଦାଭେଦ ଭବ ପୁଞ୍ଜ ପାଇ । ୬ ।

ନ ଲଗଇ ପଙ୍କ ପଥା ମଲୀ ଲତା ଅଙ୍ଗେ ।

ନ ଥିଲ କଳଙ୍କ ତଥା ତୁମ୍ଭର ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ । ୭ ।

ଦୟା, ବିନୟ, ଅହିଂସା, କ୍ଷମା, ଶାନ୍ତି, ସତ ।

ଉପକାର, ସହିଷ୍ଣୁତା ପୁଣି ଡରି ଭକ୍ତ । ୮ ।

ସୁବିବେକ, ସୁରୁଣିକ, ଉତୁକ, ଧାର୍ମିକ ।
 ନିରପେକ୍ଷ, କାର୍ଯ୍ୟତକ୍ଷ, ନିର୍ଭୀକ, ଦାମ୍ଭିକ । ୯ ।
 ବାକ୍ୟାବଳରେ ତୁମ୍ଭର ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ଲଳିତ ।
 ନିହିତ ଥାଇ ଯୋଡ଼ାଞ୍ଜୁ କରିଛି ମୋହିତ । ୧୦ ।
 ଏହି ହେତୁ ପରିଚୟ ପାଇଲୁ ଜଗତ ।
 ମହା ପୁରୁଷରେ ତୁମ୍ଭେ ହୋଇଲେ ବଖ୍ୟାତ । ୧୧ ।
 ଯତ୍ୟ ଉପଦେଶ ଦେଇଥିଲୁ କାହ କାହ ।
 ଶିଖାଇଲୁ ରତନୀତି ତାରକ ମହାଦି । ୧୨ ।
 କିନ୍ତୁ ହୁଏ ପିତୃରରେ ନୀତିପକ୍ଷୀ କାହିଁ ।
 ରଖି ପାଳି ନ ପାରୁଛୁ ଅଳକ୍ୟରେ ଥାଇ । ୧୩ ।
 ତାହୁଁ ସ୍ଵରଗରେ ପ୍ରଜ୍ଞା ନ ଥାଇ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ।
 କରୁଥିବ ଦେବାଗ୍ରତେ ଦାବୀ ଆମ୍ଭ ହିତେ । ୧୪ ।
 ଉଦୁଥିବ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କୁ ଲେତକ ଲେତନେ ।
 କରୁଥିବ ଜଗତର କଲ୍ୟାଣ କାରଣେ । ୧୫ ।
 ସୁଦୃଷ୍ଟି ଯକାଶେ ଭ୍ରମଣଲେ ଆଶାଶୁଳେ ।
 କରୁଥିବ ଅନୁରୋଧ ଯଜ୍ଞତେ ଗୋଖଳେ । ୧୬ ।
 ଘେନି ଦଳବଳ ଗମୁଥିବ ବହୁଆଳେ ।
 ପ୍ରତିନିଧି ରୂପେ ବାଢ଼ି ଲଳ ବାଳ ପାଳ । ୧୭ ।
 ସ୍ଵାଧୀନତା ଯଜ୍ଞେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇ ସ୍ଵର୍ଗଆଳ ।
 ଗଲେ ଯେ କି କରି ଦେଶ ମାତା ମୁଖୋଦ୍ଭୁଳ । ୧୮ ।
 ପରତେ ହେଉଛି ଫେରି ଆସି ମରତରେ ।
 କରୁଛନ୍ତି ଯଜ୍ଞଳପ ଜଗତ ହିତରେ । ୧୯ ।

ଯେ ଭଲ ମାନବ ରାଜେ ଯେ ଭଲ ପଥରେ ।
ସ୍ବରାଜରେ ଥାଉ ଅବା ଥାଉ ମରତରେ । ୨୮ ।

ଏକଇ ବୃକ୍ଷେ ଶତପଥୀ

ଶ୍ରୀ ଅଭୟ ଚରଣ ଚଲନ

ରାଗବତ ଗଛେ ପଡ଼ିଲି ବୃକ୍ଷାନ୍ତ
ଏକ ବୃକ୍ଷେ ବେନି ସୁପର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ।
ଭଲ ଭଲ ମର୍ମ ନ ପାଇଲି ଅନ୍ତ
ମାୟା ନିର୍ବିକାର ଅଟେ କେମନ୍ତ ?
ପ୍ରକୃତି ନିର୍ମାଣ ମାନବ ଜୀବନ
ଲଗିଅଛି କ୍ରମ ଉଚ୍ଚାନ୍ତ ପତନ ।
ସଞ୍ଚିତ ପ୍ରକୃତି ବେଳକାଳ ଉଣ୍ଡି
ମହାଜ୍ଞାନୀ ତନେ ଦେଇଥାଏ ଉଣ୍ଡି ।
କାଣେ କି ଶିଉଳ ବଗଦୁମ୍ବ କଥା
ମୋ ପକ୍ଷେ ଏ ଜ୍ଞାନ ଅଟେ ତ ତଥା ।
ବୁଲୁଥିଲି ଦିନେ ପ୍ରଭାତ ଭ୍ରମଣେ
ଥିଲେ ତଣେ ବନ୍ଧୁ ଯେ ଦନ ବନ୍ଧୁଣେ ।
ସମ୍ମୁଖେ ଦେଖିଲି ପବିତ୍ର ପିପ୍ପଳ
କଣ୍ଠେ ମୋ ବାଉଁଶ ମଧୁର କାଳଳ ।
ଅନାଇ ଦେଖିଲି ହରତ ଶତେକ
ଫଳ ଭେଦ୍ୟ ଆଶେ ବେଷ୍ଟିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ।

କୁତୁହଳ ମନେ ଶୁଦ୍ଧି ଏକ କଷ୍ଟେ
 ଚୀର ସେନ୍ଧ୍ୟା ଫଳ ଦେଖିଲି ଏ ବୃକ୍ଷେ ।
 ଥୋଡ଼େ ପକ୍ଷୀ ମଉ ନିଜ ବାହୁ ବଳେ
 ପ୍ରସବ ବସ୍ତାବିହନ୍ତ ସବୁ ଫଳେ ।
 ମାତ୍ର ଦଳି ନଷ୍ଟ କରୁଛନ୍ତି ସିନା
 ଅନ୍ୟ ପାଇଁ ନାହିଁ ଚିନ୍ତିଏ ଶୋଚନା ।
 ବାକୀ ପକ୍ଷୀ ଯାକ ଦୁର୍ବଳ ଦଳତ
 ବଳବାନ ଦେଖି ହୁନ୍ତି ହସ୍ତକୀଡ଼ ।
 ଚଳନ୍ତାଲେ ଥିବା କଷି ଫଳ ଖାଇ
 ଜୀବନ ବଞ୍ଚାନ୍ତି ପ୍ରକୃତି ମେଣ୍ଟାଇ ।
 ବେଳେ ବେଳେ ପକ୍ଷୁ ଫଳ ରସ ଆଶେ
 ସତର୍କେ ବସନ୍ତ ଯାଇ ଅନ୍ୟ ପାଶେ ।
 ଜାତି ପ୍ରେମସର ନ ରଖି ମନରେ
 ତତନ୍ତ୍ର ଦୂର୍ବଳେ ପ୍ରହାରି ବଞ୍ଚୁରେ ।
 ନିଜ ପୂର୍ବସ୍ଥାନେ ବସନ୍ତ ବିକଳେ
 ଯୁଦ୍ଧିବାଦ ପଡ଼ା ଦଶୁ ନି ଦୂର୍ବଳେ ।
 ଚମକି କହିଲି ବିଧି ବିଦମ୍ବନା
 ଏ ପକ୍ଷୀ ଯେ ପକ୍ଷୀ କେମନ୍ତ ସୃଜନା ?
 ବନ୍ଧୁ କହିଲି ଦେଖ ଏହି ରୀତି
 ଦୂର୍ବଳର ସଦା ସତଳରେ ଭୀତି ।
 ନିର୍ବିକାର ବନ୍ଧୁ ନ କହିଲେ କିନ୍ତୁ
 ଦେଖିଲି ନେତ୍ରରୁ ଲୋଚକ ଝରୁଛି ।
 ମୋ ହୃଦୟ କିନ୍ତୁ ପାଶାଣେ ଗଠିତ
 ଅନ୍ୟ ପୁଣେ କେବେ ନ ହୁଏ ଦବିତ୍ର ।

ଭଗବତ ଧର୍ମ ଗଳ୍ପ କେଉଁ ଆଡ଼େ
ପଢ଼ିଅଛି ମୁହିଁ ଆଲୋକ ଉଦାତେ ।

-★-

ଅନ୍ତମ ବଦାୟ

ଇରଫାନ ମହମ୍ମଦ

ପ୍ରିୟତମା ! ଥିବ ଯଦି ମୃତ୍ୟୁବେଳେ ଗାମେ
ଅସିବ ନିଶ୍ଚୟ ଲୁହ ଲୁଗୁଲ ନୟନେ ।
ପଢ଼ିଲେ ମୋ ମୃତ ଦେହ ପରେ ତୁମ ହାତ
ବାହାଣିବ ସ୍ବତଃ ହସ୍ତ କଂପନେ ନ ରହି ॥
ପଲ୍ଲଭିବେ କୁତୁମ୍ଭେ ମୋ ଭୂତପ୍ରେତ ଭୟେ
ଭାଣେ, ତୁମେ ଏକାକିନୀ ରହିବ ନିର୍ଭୟେ ।
ଦେଖିବ କଫନ ଖୋଲି ଆସ୍ୟ ବଳଳରେ
ଦଶିବ ତୁମର ବାଲ୍ୟ ଛବି ମୋ ଚକ୍ଷୁରେ ॥
ଖେଳିଯିବ କ୍ଷଣକରେ 'ସେ ଦନ' ସ୍ମୃତିରେ
“ଅମରଣ ଭିନ୍ନ ନୋହି ରହିବୁଁ ସଂସାରରେ” ।
ପଣ କରଥିଲୁଁ ଦୁହେଁ ଗତ ଜୀବନରେ”
କୃତଘ୍ନ ନୁହେଁ, ଭାଣିବ କେଶି ସ୍ମାରକରେ ॥
ଅଶ୍ରେଷ୍ଠି ନାହିଁ ତୁମକୁ କେବେ ଜୀବନରେ
ଦେବ ଗୋ ଚିଦାୟ ଭବୁଁ ଭିତର ଅଙ୍ଗରେ ?

-★-

କୋଣାର୍କ କହେ

ଶ୍ରୀ ବାବୁଲଲ ଅଷ୍ଟମ୍ଭୀଲ

ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗର ନଇକୁଳ
 ମଦ ମଦ ସମୀର
 ଛିଡ଼ା ହୋଇ, ପଥରର ମୂର୍ତ୍ତିଟିଏ
 ଇଙ୍ଗିତ କରି ନିଜର ଯେହି ଭଗ୍ନାବଶେଷକୁ
 କହିଯାଏ, ବହୁ ମୋର ।
 ଅମର ବି ମର ହେବ.....ସମୟ ଆସୁଛି ।
 ଆଉ ହାତଯାଏ ମନରେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ
 କିପରି ? କାହିଁକି ?
 ଠିକ୍ ଏତିକି ବେଳେ ଗାଈ ଉଠେ
 ଅମର ଶିଳ୍ପୀର ମରଣର ଗାଥା
 କୋଣାର୍କର ଯେହି ଭଗ୍ନସ୍ତୁପ
 ଦୁଃଖ ଲଗେ ଆଜିର ଏହି ପଞ୍ଜୁ ଶାସନ
 କି ଅତ୍ୟାଚାର, ବୋଧ ନିଷ୍ଠୁର ଇଂରେଜ.....
 ଅଭିନୟ କରେ ଏହି କୋଣାର୍କ
 ବାଜି ରାଉତର ଭୂମିକାରେ
 ଗୋଟିଏ ରକ୍ତ ବଳଦାନରେ ସହସ୍ରର ରକ୍ଷା
 ଏକ ଚେତନାର ଉଷ୍ମ ।

୧୨୩

ମୂଳ ଇତିହାସ

ଶ୍ରୀ ବଳଭଦ୍ର ମହାନ୍ତ

ଓଃ କି ଶୀତ ! ଗଣି ଗଣି ପାହୁଲକୁ

ପହଞ୍ଚିଲି ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ ବରଗଛ କଡ଼େ ।

ବିଛେଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି କାକରର ପ୍ରତି ଓଃ ବିନ୍ଦୁ

ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ଗାଈପିଲ ଭୈରବୀର ପୁର ।

ହଠାତ୍ ଏକ ଶବ୍ଦ ଯୋଗ ଚାଲିଗଲା କାନବାଟ ଦେଇ

ମୁକୁଳ ଆକାଶକୁ ଅନାଇ ଦେଲି ।

ଏଁ ଏ କଣ ? କେତେ ଯାତ୍ରୀ ଧାଡ଼ ବାହ ଚାଲିଗଲେ ।

ଭଏଟିଙ୍ଗ ରୁମରୁ ଅକ୍ଷେପେ ଗ୍ରାମିଣୀ ଚତର ହୋଇ ।

ମନେ ମନେ କାହିଁକି କେଜାଣି ସୃଷ୍ଟି କଲ ପ୍ରଶ୍ନର ପାହାଚ

ମୁଁ ତ ନୁହେଁ ତ ଶାନ୍ତନୁ ଅବା ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର

କିମ୍ବା ନୁହେଁ ଏ ଯୁଗର ପାଠ୍ୟର ଥିବା କେଉଁ ଏକ ମନ୍ତ୍ରୀ

ନୁହେଁ କଦାପି ହାତେ ପିନ୍ଧିଲ ଭର ପୁଲିସ୍ ଯାହେତ ।

ନୁହେଁ ତ ଯାହୁବାଲ କେଉଁ ଭଲକାର

ଥୁ ଏକ୍ସ ରମ୍ ଅବା ନାହିଁ ମୋର ହାତେ ।

ନୁହେଁ ତ ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ବାଳ ଥିବା ଏ ପୁରର ହିପ୍ପୀ

ତାପରେ

ଗଣସ ମେଳାଇ ଦେଇଛି ତାର ଦୀର୍ଘ କଳେବର

ମାତ୍ର ନୁହେଁ ଭଣିକ

ଅନ୍ୟାୟ ଅତ୍ୟାଧିକାର ତାଙ୍କା ଫିସାଦ

କିଏ କେବେ କହିବାର ଶୁଣି ନାହିଁ ମୁହିଁ ।

ହୁ କୋଡ଼ ବରଷ ବୁଢ଼ା ନାଥୁଆ ପଣ୍ଡିତେ
 କେଉଁ ଯୁଗ କେତେ ଗପ କହିଯାନ୍ତି ହାଏଁ ହାଏଁ
 ବାଟୁଳି ବାଜେନା । କିନ୍ତୁ ଦାକତାକୁ ଅଣ୍ଟାଳି ଅଣ୍ଟାଳି କହନ୍ତି
 କେଉଁ କାଳୁ କେତେ ପକ୍ଷୀ ବସା ବାନ୍ଧ

ରହନ୍ତି ଏ ରକ୍ଷାସ କୋଳରେ ।

ଠେଲି ନାହିଁ ହାଉହିଲ ବାଟାରେ କାହାକୁ ।
 ବିଭିନ୍ନ ଦେଶ ଫଉଜ ଉଡ଼ିଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହୁଅନ୍ତି ଏଠାରେ
 ଆଶ୍ୱାଦିଏ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନ ଥାଇ ଦରଦ
 ଷ୍ଟେରୁ ଭଳି ଠିଆ ହୋଇ ଦେଖିଛୁ ଯେ ଏ ଭୁଇଁର ଅନେକ ଘଟଣା
 ଘମା ଘୋଟ ଧୂମଧାମ ସହ ଯେଉଁ ଦିନ ଭମିଦାର

ବାହା ହୋଇ ହାତୀରେ ଆସିଲେ,

ବେଣୁ ଶଙ୍ଖ ଭେଟୀ ଦୁରୀ ବିରାଟ ଫଉଜ

ଆଚସ ବାଜର ଶବ୍ଦେ ଆକାଶ ଫାଟିଛି

ସ୍ୱ ଆଖିରେ ଦେଖିଛି ଯେ ଦନ

ଦେଶ ଯେତୀ ରଥଙ୍କର ଶବ୍ଦଟାକୁ

ବୋହି ନେଲେ କେତେ ତଣ ରମ ନାମ କହି ।

ରୁଷ ପଟୁ ମଶାଣି ଭୁଇଁକୁ

ଆଜିପରି ମନେ ହୁଏ ମହାନ୍ତଙ୍କ ସତଫୁଲ ବୋହୁ

ରଣ ହୋଇ ଛେଚି ଦେଲ ଦିହାତ ରୁଷିଗଣ୍ଡା ଶଙ୍ଖା

ଭେ ଭେ କାହାଣୀ ଆକାଶ ଫଟାଇ

ଏଇ ଗାଁ କଡେ ଥାଇ ତୁନି ତୁନି

ଦେଖିଅଛୁ ମଣିଷର ଉଚ୍ଚ ଥାନ ପତନ

ସମୁଦ୍ରର କେଉଁ ପରି ଏକ ପରେ ଏକ

ତୁମେ ହିଁ ତ ଏ ଶିଆଳି ଜାତିର ମୂଳ ଇତିହାସ ।

ମୋ କୀର୍ତ୍ତନର ଏକ ଅଧ୍ୟାୟ

ଶ୍ରୀ ସୁଧାକର ମହାନ୍ତ

ମୋ ଆଉ ଖୋଡ଼ୁଛି ମୋତେ

ଏକ ବେନାମି ସ୍ବପ୍ନ ଲଳିତାର ଗଳିକନ୍ଦ ଉପରେ ।

ସତେ କି ପାଉଛି ହୃଦ ତୁମ ଗାଁ କିଆ ବଣ

ଗୋହରୀ ବାଟରେ

ଅବା ମୁଁ ଗଲ କି ଉପି ଅଶାନ୍ତ ସମୁଦ୍ରର

ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଲହରୀର

ବେଳା ବୁକୁରେ ।

ମୋର ଜୀବନ ସମୁଦ୍ରରେ ବିପଦ ଦରଙ୍ଗର

ବିଶ୍ରାମ ନାହିଁ ବିରାମ ନାହିଁ ।

ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଆସିଛି ଭୟଙ୍କର

ଗର୍ଜନ କରି ମୋତେ ଗ୍ରାସ କରିବାକୁ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣର

ଉଭୟ ବୁଦ୍ଧ ଧରି

ଯେମିତି ମୁଁ ଏକ ଷ୍ଟେରୁ

ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଶୋଇନି

ଦୁଃଖର ଦ୍ରାଘିମା ଦେଇଁ ଆଶାର ଅନ୍ଧାର

ପାଶେ ରହିବ ତୁନି ତୁନି ତାରାର ପଶତ କାନିରେ

ମୁଁ ଶୋଇଛି

କିଛି ହେଉ ଭିତା

ଶୀତ ସକାଳ ଶାନ୍ତ ସ୍ବପ୍ନ, କୋମଳ

ଅଳସ ଖରବେ

ସେ ଖର ଖେଳୁଥିବ, ଲେହୁଥିବ;
 ତୁମ ମନ ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ ହାଣ୍ଡି ଶାଳ ଝରକା ଫାଙ୍କରେ
 ଶରଧା ବାଲିକୁ ମାପି ସୁତିର ଶାମୁକାରେ
 ମୁଁ ଭଲିଛି ଭଲିଛି ବନ୍ଧୁ ଭୀବନର
 ଅମଡ଼ା ବାଟରେ ।

ମୃତ୍ୟୁ ପଥର ନିର୍ଭୀକ ଯାତ୍ରୀ

ଡାକ୍ତର କେପ୍‌ଟେନ୍ ଦୀନବନ୍ଧୁ ପଟ୍ଟନାୟକ

ମୃତ୍ୟୁ-ବଳୟ-ବ୍ୟାପ୍ତ ପରିଧି ଅଗ୍ରେ ରହିଯା ଯାତ୍ରୀ
 ପଶ୍ଚାତେ ତବ ନିସୀମ ରୁଦ୍ର ନିବିଡ଼ ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ଶ ଗର୍ଭି
 ଘନ କୁଝୁଝୁଟି ପାଶ୍ବେ ରଚିଛି ବିକଟ-ମରଣ ଧାର
 ପୃଷ୍ଠେ ବହୁତ ଅଗଳ-ବନ୍ଧ-ଦୁର୍ଦ୍ଦମ- ରୁଦ୍ଧ-କାରା
 ରହି ଯା ନିର୍ଭୀକ ଯାତ୍ରୀ
 ତଟିଳ ଚର୍ମ ଢେବି ଗରଜେ ଗନ୍ଧାର ନିଃସ୍ବମ ଗତି ।
 ଆଶା ଅନ୍ତରାଳେ ନିରାଶା-ସାଗର ଜଳାଧି ବାଡ଼ିବା ଶିଖା
 ବାସନା ଅନନ୍ତ ମହା ବ୍ୟୋମତଳେ ସ୍ବପ୍ନାକୃତ ନିହାରିକା
 ଶତ କଙ୍କାଳ ଅଗ୍ନି ଝଲସେ ତାଣ୍ଡବ ନୃତ୍ୟରତ
 ଶତ ଶତାନ୍ତୀ ହୃଦପିଣ୍ଡ ଶୋଣିତେ ଲେହିତ ଏ ମାୟାପଥ
 ନିର୍ଭୀକ ଉଦ୍‌ବେଳ ପ୍ରଶମିତ
 ବିରଟ ତଟୀଳ କୁଟିଳ ଏ ପଥ ଦୁର୍ଗମ ଜଙ୍ଗଲିତ ।
 ଧୂଳିଟୀ ତଟା ଚକ୍ରଆବର୍ତ୍ତେ ଫେନିଲ ସାଗରତଳ

ଉଦଗାରେ ତୀବ୍ର ନୀଳାଭ ରଶ୍ମି ମାରଣାସ୍ତ୍ର ହଳାହଳ
 ସୀମାରେଖା ଶୂନ୍ୟ ଦୂର ଶବ୍ଦଲୟ ମୂର୍ତ୍ତି ଚଣ୍ଡ ମହାକାଳ
 ଅଳକ୍ଷେ ଉଲ୍ଲକା କ୍ଷେପେ ତୋ ପଥେ କ୍ଷିପ୍ତ ବିଶିଖା ଭାଲ
 ରହିଯା ନିର୍ଭୀକ ମୃତ୍ୟୁଯାତ୍ରୀ, ଘନ ଘଟା ଘୋର ବଡ଼ ଆରବେ
 ଆକ୍ରୋଶେ ମହାରାତ୍ରି ।

ଚର ଜଳନା ସଂଘର୍ଷେ ବହେ ଚରଳ ଧାତବ ସ୍ରୋତ
 ଧ୍ବନି କହର ଧ୍ବନି ମହାକାଶ ଉତ୍ତରଳ ମୃତ୍ୟୁ ପଥ
 ଶିବ ତାଣ୍ଡବ ଅବ୍ଧ ଉଦୟେ, ସ୍ବତେ ଗୁରୁ ବିଭୀଷିକା
 ମରଣ ତୀବ୍ର ଅନଳ ଉଦ୍‌ଗାରେ ଲୁପ୍ତ ଭୀବନ ଶିଖା
 ଶାନ୍ତ ନିର୍ଭୀକ ବୀର ଯାତ୍ରୀ

ପ୍ରଳୟ ପାତାଳୁ ନିର୍ଗତ ଭୀମ ଉଚ୍‌ଫାଣ ମହାରାତ୍ରି ।
 ତେନାରାଲ୍ ଚିମାୟଙ୍କ ଝଝଝ ଶବ୍ଦ ଶିବିର ଆକ୍ରମଣରେ ଯୋଗ ଯାତ୍ରୀ ।

ଶତଆଳ ଦରବାର

ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର

କି ହେଲରେ କି ଦେଖୁଛି ନେତ୍ର ଆଜ
 ଏହି ଦେଖ ଶତଆଳ ଦରବାର ଆଜ
 ଉଭ ସତେ ଅତୀତର ଗୌରବ ରଜ
 ଇଟା ସିମେଣ୍ଟ ଅବା ଶିଳାରେ ବନ୍ଧା
 ହୋଇନାହିଁ ଏହା କେବଳ ଯେ ଛଦା
 ବାଣୀ ଆରାଧନା ପ୍ରଜା ପୁଣ୍ୟାସନେ
 ବିଦିତ ସତେ ଅବା ଅପ୍‌ସର ହୃଦନେ

ଏହି ଦରବାରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଥିଲେ ଦୂତୀୟ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ
 ଅବା ଉତ୍କଳ ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ (ନାମଥୁଲ୍ ବୀରବର କବିବର ଗଜା
 ବ୍ରତରତ ପ୍ରଜାନୁରଞ୍ଜକ ସଦ୍‌ଗୁଣେ ବିଭୂଷିତ)
 ନାଟ୍ୟକାର ବୀରବ୍ରଜମ ଦେବ ଓଡ଼ିଆ ନାଟ୍ୟ ସାହିତ୍ୟେ
 ଭବରଲେ ଅପୂର୍ବ କୋଣାର୍କ
 ଆଜି କି ଦେଖୁଛୁ ମାନ ବିଷୟ ବଦନା
 ଦରବାର ପ୍ରତିକୋଣୁ ଖସି ଉଠେ ପୂର୍ବର ବାସନା
 ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଜନୈତିକ ନିରାଶାବାଦର
 ଦୁର୍ନୀତି ଅନ୍ୟାୟ ଅତ୍ୟାଚାରୀ ସମାଜର
 ପ୍ରତିଧ୍ବନି ଖସିଉଠେ କବି ସୌରଭ ଅନୁପଙ୍କ ବଳଷ୍ଟ ଲେଖନୀରୁ ।
 ଦରବାରେ ଉଭୟ ଆଜି ସାହିତ୍ୟ ସମିତି
 ବାଣୀ ଆରାଧନା ପାଇଁ ସର୍ବଦା ସେ ବ୍ରତୀ
 ଏହିଠାରେ ପ୍ରଜା ପାଇଛି ସୁଖାସନ
 ଏହିଠାରେ ବିଦ୍ବାନଙ୍କ ହୁଏ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ।
 ଜ୍ଞାନୀ, କବି, ବିଦ୍ବାନ, ଜ୍ୟୋତିଷ
 କଳା ବିଶାରଦ ଚକ୍ରପାଳ ପଣ୍ଡିତେ ବିମଣ୍ଡିତ
 ଜୀବନ୍ତ ଶିଶୁର ଅହା ଏହି ଦରବାର ।
 ଶତ୍ରୁଆଳ ମଥାମଣି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ନେତ୍ରମଣି
 ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନଙ୍କ ଖଣି ବସି ରହି ହେଉଥାଅ ପଥ ପ୍ରଦର୍ଶକ ।

ପ୍ରଣତ କଣାଏଁ

ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀ ପଞ୍ଚାନନ ମିଶ୍ର

ପ୍ରଣତି ତଣାଏଁ ତୋତେ ଶତଆଳ
 ପ୍ରଣତି ତଣାଏଁ ଦୁରୁଁ ଗୋ
 ପଶତ କାନିରେ ବାନ୍ଧିଛୁ କେତେ
 ପୂର୍ଣ୍ଣମୀ ଶଶି ଉରୁ ଗୋ
 ଯେବେ ମନ ପୋତ ଛାଡ଼େ ଏ କଗତ
 ଅନ୍ଧାର ଆସେ ଛାଇ
 ଯକାଳ ରମନେ ଶୁଭ୍ର ଆନନେ
 ଦୁରୁଁ ଶେଷେ ତୋର ଛାଇ ଗୋ
 ମୁଦୁ ହିଲୋଳ ଶିଶୁ କଲ୍ଲୋଳ
 ସ୍ଵାଗତିକା ଗାଏ ଉରୁ ଗୋ ।
 ଦୁର୍ଗାର ତୋର ଉରତୀ ସାଧନା
 ଦୁର୍ନିବାର ତୋ ପଣ
 ଅଭେଦ୍ୟ ତୋର ପ୍ରତିଭା ପ୍ରଗତି
 ଅଭିନ୍ନ ତୋର ପଣ ଗୋ
 ଗିରିମାଳା ତୋର କୁତୀର ମେଖଳା
 ବସନ ତୋ ଫୁଲ ତରୁ ଗୋ ।
 ଆଦିମ କସତି ଥିଲୁ ଦିନେ ଏଥି
 ଅବସ୍ୟ ଲଭଇ କଳ୍ପନା
 ଶୁଭୁଥିଲୁ ଦିନେ ମନ୍ଦିରେ ତୋର
 ବ୍ରଜ ସିଂହର ମୂର୍ତ୍ତିନା

କହ ଆଉ କେତେ ଜବି ପ୍ରସବିବେ

ପବିତ୍ର ତୋର ଅନ୍ତରୁ

ବୁଝଇବ ଗଲ ଦନେ ବିକ୍ରମ ଗଲ

ରୁଦ୍ର ଆରତ ଗଲ

ହେଲେ ଦେବାଳୟେ ବାଣୀ ବନ୍ଦନ ବଲ୍ଲକୀ ଗାନ ଗଲ

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱନାୟକ ସେବକ ଅନୁପ ସମ୍ପର୍କସର ମୁକ୍ତନାବାଡ଼

ଲବିକା ନୟ୍ୟ ଭୁରୁ ଗୋ

ଆରତୀ ଦେଖାଏ ଦୂରୁ ଗୋ ।

ଦୁହିଁ କଲ୍ୟାଣୀ ବନ୍ଧୁ ଜନନୀ ରୁଦ୍ର ତୋର ଅନୁପମ

ପ୍ରସାଗ ଦେବୀକୁ ବନ୍ଧୁ ତୋ ଦିନେ ଶରମୁନାଘାତେ ରମ

ଅଦ୍ୟାପି ତହିଁ ପାଦ ଦୂର ଯାଇ ଶୁଣାଯାଏ ଲୋକଠାରୁ ଗୋ

ଯାଉଛି ଗୋ ମାଆ ଫେରି ସେ କାରରେ

ଲେଖାଅଛି ଯାହା ଭଲେ

ବହୁଥିବି ମୁଁ ନିତ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟେ ଦେଖାଦେବୁ ସେହି କାଳେ

ଜବି ପ୍ରସବନୀ ଯାତ୍ରା ଧାରଣୀ

ଶୁଣୁଥିବୁ ଆଉ ଦୂରୁ ଗୋ

ପ୍ରଣତି କଣାଏଁ ଦୂରୁ ଗୋ ।

ମେହେର କବିଙ୍କ ସ୍ମରଣେ

ଶ୍ରୀ ସୋମେଶ୍ଵର ଠାକୁର

ଭଜନ-ସାହିତ୍ୟାକାଶ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ଚନ୍ଦ୍ରମା ହେ,
 ମେହେର କବି ତୁମେ କେଉଁ ଶୁଭ କ୍ଷଣେ
 ଏ ଧର ବନ୍ଧରେ ଆସି ଦେଇଗଲ ଯାହା
 ଲେଖିବାକୁ ନାହିଁ ଏହି ଲେଖନୀର ଶକ୍ତି ।
 ହେ ଶାଶ୍ଵତ ପଣା ! ତୁମ ଆଗମନେ ଦୁଃଖି ଥିଲ
 ଭଜନ ଭନନୀ ଅଜ୍ଞାନ କାଳିନୀ !
 ‘ପ୍ରଣୟ ବନ୍ଧୁରୀ’ କାବ୍ୟ ରସ ଆହ୍ୱାନେ
 ମୋ ମନ ମଧୁପ ଥରେ ଗଲ ଚହିଁ ଲଖି
 ନିରେଖିଲ ପ୍ରତିପଦେ କବିତ୍ୱ ମାଧୁରୀ
 ଅପୂର୍ବ ରଚନା ଦେଲ ପ୍ରାଣେ ମୋର
 ଅଲୌକିକ ଦତ୍ତାନନ୍ଦ ଅଦ୍ଭୁତ ଅଭୁତ !
 ‘ଚପସିନୀ’ କାବ୍ୟେ ତୁମେ ଭାଳ ମଧୁ ଧାର
 କରିପାରିଅଛ ଯାହା ନୁହେଁ ତାହା କହି
 ପ୍ରକୃତି ଚତୁଷ କାବ୍ୟେ କରି ସଚେତନ
 କରିପାରିଅଛ କାବ୍ୟ ସରସ ଚୀରନ୍ତ !
 ‘ସରତୀ ସରନୀ’ କାବ୍ୟ କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳେବର
 ହେଲେହେଁ ଏ କାବ୍ୟ ତୁଲେ ସମକକ୍ଷ ନୁହେଁ ଅନ୍ୟ କାବ୍ୟ ।
 ଯେହେତୁ ଦେଇଛ ଏଥି ସରସ ବର୍ଣ୍ଣନ ଦ୍ଵିଅର୍ଥରେ
 ଗହିଅଛ ଗଣାର ମହତ୍ତ୍ୱ
 ପ୍ରକାଶି ପାରିଛ କବି, ତୁମ୍ଭ ସମ କେହି

ରୂପ ଦେଇ ପାରିବେ କି ନାହିଁ ସେ ଜନ୍ମନା

ଅଦ୍ୟ ତା ଭବିଷ୍ୟ !

ଚନ୍ଦ୍ର ଗୁଳନା ଗୁଡ଼ ଗୁଳନା ଥିଲା ତୁମ୍ଭ ଜୀବନର

ନୈମିତ୍ତିକ ବ୍ରତ, ତନ୍ମଠାରୁ ଗୁଡ଼ଟିକୁ ଦେଇ ଉଚ୍ଛ୍ଵାନ

ଅରଜିତ ଶାଶ୍ଵତ ଅକ୍ଷର କାରିଣୀ !

ପାହାଡ଼ ! ତୁମେ ଆଜି ହାରଗଲ ମୁଁ କି ତଳ

ଶ୍ରୀ ଶତ୍ରୁଘ୍ନବିଂଶତି ଦେଖ

ହେ ପାହାଡ଼ !

ତୁମର ବଜ୍ରଠାରୁ କଠିଣ (ଶକ୍ତ) ବନ୍ଧ

ମୋର ପୌରୁଷର ପ୍ରତୀକ •

ମୋର ସ୍ଵାତ୍ମମାନ ଗର୍ବର ଦୟାଧୃତା ଉଦାତ୍ତ ଥିଲା

ମାତ୍ର ସେ ଦନ

ମୋର ପ୍ରିୟାର କେଇ ମାତ୍ର ଅଶ୍ରୁବିନ୍ଦୁ

ମୋର ବିଶାଳ ବନ୍ଧେ ଗଢ଼ି

ମୋର ଅଭିମାନର ଶିଳାକୁ ବୁଣ୍ଡ ବିରୁଣ୍ଡ

କବି ଏକ ସ୍ଫୁଟି ଚିହ୍ନ କଲ

ମୁଁ ସେ ଦନ ଗୁଣିଥିଲି ମୁଁ ପରଜିତ ତୁମେ ଯଦା ଶକ୍ତ

କିନ୍ତୁ

ଆଜି

ତୁମରି ସେହି ବିଶାଳ ବନ୍ଧେ ବର୍ଷାର କେଇ ବନ୍ଦୁ ତଳ ପଡ଼ି

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିଳାକୁ ବଣି ପ୍ରାନ୍ତରରେ ଗଢାଇ ଗଢାଇ
ନିଦୀ ନକ୍ଷେ ବାଲକା ଘଣିରେ ପରିଣତ କଲ ।

५३

ସେଇ ବାଲୁକା ଗଣି ଉପରେ
 ମୋର ପ୍ରୀୟାର କୋମଳ ପଦ ସ୍ପର୍ଶେ
 ଏକ ପଦତନ୍ତ୍ର ବି ରହିଗଲା ।
 ମୁଁ ଉକ ସ୍ଵରେ ମୁକ୍ତ କଣ୍ଠେ କହିବି
 ପାହାଡ଼ । ଆଜି ତୁମେ ହାରିଗଲୁ ମୁଁ ଜିତିଲି ।

ମନର ପ୍ରତି ସାନ୍ତ୍ବନା

ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ଭଗବାନ ମେଘେଇ

ମାୟା ପାଦେ ପଡ଼ି ମନ ନ ହୁଅ ଘାଣ୍ଟି
ସମୟ ଆସିଲେ ଦିନେ ମିଳବ ତୁଟୀ
ଏକ ଜନ ସୁତ ଦାର ଆଦର ଗୁହ ପସର
ଯିବା ବେଳେ ନ ଯିବେ ତ ଯିବ ତ ହରି
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମାନବ ଜନ୍ମ ଅଶେଷ କର୍ମେ ଭଜମ
କରଇ ଶ୍ରବ ଚିନ୍ତଣ ସେ ପରମେଷ୍ଠି ।
ଉପତେ ଦିନ ଥିବ ଜୀବ ଦେହାନ୍ତେ ଏହା ନ ଯିବ
ଅନ୍ତମ କାଳରେ ମନ ପଡ଼ିବ ପାଟି
ଆଗରୁ ହରି ନାମକୁ ଛାଡ଼ିଲୁ ଉଦ୍ଧାରକକୁ
ପାଟି ଶୁଖିଗଲେ ନି କି ପାରିବ ଋତି । ୧ ।

କେତେ କେତେ ଧର୍ମବୀର ପୁଣି କେତେ କର୍ମବୀର

ଭକ୍ତି ଏ ସଂସାରେ ରଲେ ଶୁଖାନ ମାଟି

ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ମଣ୍ଡଳରେ ଭକ୍ତ ହେଲେ ଦିନେ ମୃତ୍ୟୁ ହାଣ

ପୂର୍ବ ଭକ୍ତ କର୍ମଫଳ ଭେଗେ ତୀବରି । ୨ ।

ଯାଉ ଥିବଟି ସୁକୁଚ ତାର ହେବ ଜୀବମୁକ୍ତ

ରକ ସୁତ ଦୁର୍ଭି ଦେଖି ଯିବଟି ହୁଟି

ପାପ ପୁଣ୍ୟର ବିଭାଦ ଲେଖା ହୁଏ ନିରନ୍ତର

ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତ ପଞ୍ଜି କାରେ ରହିଛି କୋଷି ।

କୃଷ୍ଣ ନାମ ବିନା ଆନ ଜୀବର ନାହିଁଟି ହାଣ

ଆଗ ମୁକ୍ତି ପଥ ଦେଖ ନାମକୁ ରଟି

କହେ ଦୀନ ନାରାୟଣ- ଭବସା ମୋ ନାରାୟଣ ।

ଏ ଭବ ବନ୍ଧନ ପ୍ରଭୁ ଦେବ କି ଜାତି ? । ୩ ।

ଜଗନ୍ନାଥ ଜଣାଣ

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ ସିଂହ ଠାକୁର

ହେ ପ୍ରଭୁ ଦାରୁଦ୍ରହୁ ଘେନ ମୋର ଜଣାଣ ନୀଳାଚଳ ବହାବୀ

ବିଷୟ ଭରି ଦୁଃଖ,

କେବେ ନ ମିଳେ ସୁଖ ଦୁରିତ ଦିଅ ମୋ ନିବାସି, ହେ ମହାପ୍ରଭୁ

ନରହୃଦେଶେ ମୋର ଭକ୍ତି, ଭକ୍ତିଟି ହେଲି ଅକାରଣ ହେ(ମହାପ୍ରଭୁ) । ୧

ଚକ୍ରଚାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସିଂହାସନ ଉପରେ ଭ୍ରାତା ଭକ୍ତି କି ସଙ୍ଗେ ନେଇ

ମଉନେ ରହିଅଛୁ,

ଦାରୁ ବୁଝେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଯା ନାମ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେବୀ ସାହିଁ, ହେ ମହାପ୍ରଭୁ
କଉସୁଭ ମଣି ଯା ଚଣ୍ଡିର, ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଯାର ହସ୍ତର ହେ (ମହାପ୍ରଭୁ) । ୭
ଧଣ୍ଡାମାଳ ଯାହାର, ଯା ଅଙ୍ଗେ ଦାରୁସାର ପୟରେ ସିଞ୍ଚି ନୀ ଧାରଣ
ଯାର ଭେଗ ଅଭତା,

ଜେବେ ନ ହୁଏ ବଢ଼ା, ମହାପ୍ରସାଦ ସେହି ପୁଣ ହେ ମହାପ୍ରଭୁ
ଭରବେ ସେହିଟି ଅମୃତ, ଚାହୁଁଲେ ନୁହେଁ ଶୈବ ବିଜ ହେ (ମହାପ୍ରଭୁ) । ୮
ସୁଗନ୍ଧ ପୁରର ଉକ୍ତ ପୁମ୍ପ ଚରଣାମୃତ, ପାନ କରିଣ ରଲେ ନବି
ପକ୍ଷା ଯେ ପଡ଼ିବାରୀ,

ତୁମ୍ଭର ସେବା କରି, ଆଉ ଯେତେକ ନରନାରୀ ହେ ମହାପ୍ରଭୁ
କ୍ଷେତ୍ରରେଅଛନ୍ତି ଗୋଡ଼ାଈ, କଳପୁରରୁ ମୁକ୍ତି ହେବାପାଇଁ ହେ ମହାପ୍ରଭୁ । ୯
ଦୈତ୍ୟ ଦାନବ ଯେତେ ଶର ମୁଗ ସହିତେ ସମସ୍ତେ ଯାଇଛନ୍ତି ଚରି
ଗଣେଶ ମୁଖ ହାନ,

ତବ ପାଦରେ ଧ୍ୟାନ ନିଶି ଦିବସେ ଅଳ୍ପ ସୁବି ହେ ମହାପ୍ରଭୁ
ପ୍ରଦାନ କର ଦିବ୍ୟ ଧାମ, ରତ୍ନ ଯେ ଥିବ ତୁମ୍ଭ ନାମ ହେ (ମହାପ୍ରଭୁ) । ୧୦

ବାପାଙ୍କୁ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କୁମାର ସାମନ୍ତରାୟ

ତୁ କାଳେ କହିଥିଲୁ “ଭବରେ ମନ ଚୋର ନିଜହୁରୁ”
ତୋ କଥାକୁ ବୁଝେଇଙ୍ଗ୍ କରୁଛି ତୋ ପାଇଁ
ଥରେ ହେଲେ ପଛରେ ମନକୁ ତୋ ବଢ଼େକକୁ
ତେଲ ଖୁଣି ମହାପର ସାଲୁବାଲୁ କରିବାଟା ଉଚିତ କି

ଏକ ଅମୃତର ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ?

ଭୁଲ୍ଲ ଘୁଷି ଘୁଷି ପାଏ ପାତାଳ ଆଡ଼କୁ
ଆକାଶ ତ କାହିଁ କେତେ ଦୂରେ

ତୁ ଶଙ୍କୁ ପରସ୍ତେ ରହି, ବାହୁ ମେଲି

‘ତୋ ପୟରେ ଆଶ୍ରା ଲାଭ’ ଚକ୍ରାବିଳେ

ତୋତେ କ’ଣ ଭଲ ଲାଗେ

ଫଳ ଭର ଲବ୍ଧ ରହୁଁ

କଷ୍ଟ ଲବ୍ଧ ହୃଦୟର ବୁଝାମଣା

ଦେଖି ନ ଦେଖୁଛୁ ଦୁହିଁ

କହ ଭଲ ଏ କେଉଁ ନ୍ୟାୟଟା ?

ବସ୍ତୁ ଲବ୍ଧ ପର ତମା ତମା ତୋଳା ଦିଶା ଧରି

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟରେ ଖାଲି ଦେଖୁଛୁ

ଦେଖି ନ ଦେଖୁଛୁ ବୁଝି ନ ବୁଝୁଛୁ

ଏବେ ହେଲେ ପରସ୍ତ ମନକୁ ତୋ ବିବେକକୁ

ତା ଶୋଷ ପାଇଁ ରଖି ଥିବା ଜଳ ଚକ

ଆଉ ତଣେ ଚଳୁ କଲ

ସେ ବିଚାର ଉପାସ ରହିଲା -- ଶୋଷିତ ରହିଲା

ଆଉ ତୁ ଜଳ ଜଳ କରି ଖାଲି ଦେଖି ଉଲ୍ଲସ

ଏବେ ହେଲେ ପରସ୍ତ ମନକୁ ତୋ ବିବେକକୁ

ବାପା ପଦେ ଅଛୁ ବୋଲି

କାହିଁ କେଉଁ ରଜୁଡ଼ା ଠାଣିରେ

ଏ ପୁରାଣ ବି ଉଲ୍ଲୁ ଥିବୁ --

ଝୁଲି ଝୁଲି ଘଣ୍ଟାର ଦୋଳକ ପରି

ଗାନ୍ଧିଆ ହଲେଇ । ଟା’ ଟା’ କରି ?

ଘରର ମୁରବୀ ତୁମ୍ଭ

ତୋ ଆଗରେ ଘରୁଅଛୁ ଯାବତ ଅନୀତି

ପଢ଼ାଗିଲେ କହୁଅଛୁ -

“ହାତ ନାହିଁ ଗୋଡ଼ ନାହିଁ କି କରିବି ମୁହିଁ”

କହୁ ତେବେ କି ଲେଡ଼ା ତୋ ବସିଥିବା

ଖାଲି ନାଁ ଚାକୁ ବାପାପଦ ବହି ?

ଅହରହ ପଢ଼ାଣାର ଗାତାରେ

ଦୁଃଖ ପଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଯଦ; ଉତୁରୁଛୁ ହେବା ହୁଏ ଯାଉ

କହୁ ତେବେ

ତୋ ଶବ୍ଦକୁ କେତେ ବହି ନେରୁ କାହିଁ ?

କୋଇଲି ବୈକୁଣ୍ଠ ?

ନ ହେଲେ ଉନ୍ନତି

କରୁଛୁ ଶପଥ ନିଶ୍ଚେ ଦିନେ ବହି ନେବୁ

ତୋ ଶବ୍ଦକୁ ସ୍ବର୍ଗଦ୍ବାର ।

ପ୍ରତିଲିପି କୀର୍ତ୍ତନ

ଶ୍ରୀ ମହେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ମିଶ୍ର

ଯାଗରର ଅଜନାରେ ଆକାଶ ଦେଖଇ ନିତ ମୁହିଁ

ଚା ନିତର ମୁହେଁ ଆଜି କେତେ ଗହ ତାରର ଆଲୁଅ

ଆକାଶ ଦଶଇ ଆଜି ଯାଗର ଓ ପୃଥିବୀର ଦିଗ୍‌ବଳୟରେ ।

ଆହା କେତେ ଭଲ ଲାଗେ, ନିତ ମୁହିଁ ଅଜନାରେ ଦେଖି,

ନିଜକୁ ସୁନ୍ଦର କହିବାରେ ॥

ଆକାଶ ଦେଖଇ ନିଜ ମୁହଁ, କେତେ ନୀଳ କେତେ ସେ ସୁନ୍ଦର
 ଆଲୁଅର ବ୍ୟବଧାନେ ଅନ୍ଧାରଙ୍କ ଭିତ, ନୀଳ ଅନ୍ଧକାର ।
 ଆକାଶ ନିଜକୁ ଦେଖେ ନିଜ ଦୁଇ ଆଖି ସନ୍ଧାନୀର ଆଖି
 ଗହ୍ୱ ବୃକ୍ଷ ନଈନାଳ-ପାହାଡ଼ ପର୍ବତ-ରକ୍ତିମ କିରଣେ ଯତେ ଟାଣିନେଇ
 ଆଖିରେ ଥୋଇଛି ।

ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଖି ନେଇ -

ଆଖିରେ ଦେଖୁଛୁ ତାର ଲୁହର ସାଗର
 ମଣିଷ ମନର ॥

ମଣିଷର ଭଗ୍ନମୃତ୍ୟୁ ବ୍ୟବଧାନ-ଶୋକକୁହୁ, ମୋହ ଆଉ ଭୟ
 ବଞ୍ଚିବାର ଇଏ ଏକ ଲିପିବଦ୍ଧ ଜୀବନ୍ତ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ଆଶା ଆଉ ନିରାଶାର ଆଲୁଅ ଅନ୍ଧାର

ସୁଅରେ ଓଠ-ଉପତ୍ୟକାରେ ହସର ଲହରୀ
 ଦୁଃଖରେ ଅମାସିଆ ଅନ୍ଧାରରେ ଭୟ ନ ଶଶିଲ ପରି ।

ସାଗରରେ ଆକାଶ ଦେଖଇ ଜଳାମଣିଷର ହାଲ,
 ଝାଳ ଆଉ ଦେହ ମୁଣ୍ଡ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ଧୂଳିର ପରସ୍ତ
 ଜୀବନର ଲରେଇରେ ଯିଏ ଧୂସ୍ର ପରଜିତ-ଅସହାୟ
 ଶୂନ୍ୟ ଆଖିରେ ଖୋଜଇ ବଞ୍ଚିବାର ସାର୍ଥକତା, ଜୀବନର ଅର୍ଥ
 ଭବିଷ୍ୟତେ ରଖିବାକୁ ଦି ରାଗେଟି ଜୀବନ ସନ୍ତକ ରକ୍ତର ॥

ସେ ଦେଖୁଛି ସାଗରର ପ୍ରତିବିମ୍ବେ
 କେତେ ଦନ କେତେ ରାତି - ପୃଥିବୀଟା କେତେ ବ୍ୟସ୍ତ
 ପୂର୍ଣ୍ଣର ଉଦୟ ସହ

ଚଢ଼େଇର କାକଳୀରେ ଚୁଙ୍ଗା ଫୁଙ୍କେ କାରଖାନା
 ପିନ୍ଧିବାକୁ ମଣିଷକୁ ଶ୍ରମର ନିର୍ମୋକ, ହେବାକୁ ଯାନ୍ତି କି ।

ଶ୍ରମିକ ବାହାରେ (ପୁରୁଷାଙ୍କୁ ସୈନ୍ୟସବୁ ବାହାରିଲ ପରି)

କାରଖାନା ତାଙ୍କେ — ଶୋଷିବାକୁ ରକ୍ତ, ହୋଇ ହାରପୋକ ॥

ସେ ଦେଖୁଛି ସାଗରରେ, ଅତିକାୟ ଶୋଷକ ଡିମ୍ବର —

ବାଧାହୀନ ନିଃଶ୍ରେଷ୍ଠ କ୍ଷମତାର ମଦମତ୍ତ ଶାସନ ଓ ଶୋଷଣର ମୋହ ।

ଦେହେ ତାର ଶତାବ୍ଦୀର କ୍ଷୁଧା ମନେତାର ସମ୍ପ୍ରାନ୍ତୀ ପିପାସା —

ସମୁଦ୍ରରେ ନିଜର ଅସ୍ଥିତକୁ କ୍ଷମତା କୂର୍ତ୍ତରେ ବସାଇବା ପାଇଁ

ସର୍ବଗ୍ରାସୀତିମୀ — ବାତବାଗ୍ନି କ୍ଷୁଧା ନେଇ — ଯେତେ ଜଳଜନ୍ମର ପରି-

ମିତ ସ୍ୱାର୍ଥ ଭଙ୍ଗ କରେ

ନିର୍ବିରାଗରେ ଗର୍ଭସ୍ଥ କରେ — ହତ୍ୟାକରେ — ନିଶ୍ଚିହ୍ନ କରିଦେଏ —

ବିରାଗ ନିରୀହ ଜଳଜୀବମାନଙ୍କର ଆଖିରେ ମୁଦୁର ଜରୁଣତାକୁ ଖାତିର

ନ କରି ॥

ଏଠି ପୁଣି ଅକ୍ଷୋପାୟ ବନ୍ଧନର ଚୀବ୍ର ଆଲିଙ୍ଗନେ ।

ସରଳ ହୃଦୟ କୌଣସି ଦେଶପ୍ରେମୀ,

କୁଟ ରତନୀତିବାଳଙ୍କର ମିତ୍ର ଆଦର୍ଶ ଭାଲରେ ପଡ଼ି ହତପତ ହେଲପରି

ବନ୍ଧନରେ ପଡ଼େ — ବଚିତ୍ର ଭବରେ ॥

ସାମୁଦ୍ରିକ ଆବେଗର ସାଥେ — ଖଣ୍ଡିତ ପ୍ରତ୍ୟୟର ଭରସାରେ

ଆକାଶ ଦେଖୁଛି ପୃଥିବୀର ଅଗ୍ରଗତି ଜଳପ ଗତିର

ଧାଁ ଦୌଡ଼, ଝାଳନାଳ — ଆଶାର ମିନାର । ତୀବନର ଅର୍ଥ ଖାଲି

ଦେହ ଆଉ ମନର ଯୋଗ ଓ ବିଯୋଗ ।

ମୁଠାଏ ଅନ୍ନ ଆଉ ମୁଠାଏ ପାଉଁଶ

ଟିକେ ଆଶା ଓ ସାହୁ ନା — ହତାଶାର ମରୁବାଲି ଝଡ଼-ବ୍ୟର୍ଥର ଗଜଲ ।

ଏ ଧରର ସବୁଜିମା ଗଛ ଓ ପତର

କେତେ ଯେ ବରଷା ଆଉ ବୁଢ଼ାଙ୍କର ହାତଧର ଶୀତ ଓ ହେମନ୍ତ

କେତେ ଯେ ସପନ, ସତେ ଋତୁ ବସନ୍ତର,
ଆଖିରେ ଲଗାଇ ଆସେ ମାୟାର ଅଜନ ଆଉ ଗାଆ ପ୍ରେମ ବରହର
ଏହାପରେ ଆସେ ବୈଶାଖର ଝଡ଼ —
ଆକାଶ ଧ୍ରୁବର ଆଉ ସାଗରଟି ନୀଳ — ଯେହେତୁ ଏ ଗ୍ରୀଷ୍ମର ସହର ।
ସାଗରର ପୁଣି ଏତେ ଦୁଃଖ, ଏତେ ନିରାଶା ଓ ପ୍ରତ୍ୟାଶା
କେତେ ସମ୍ଭାବନା ଆଉ କେତେ ପ୍ରବଞ୍ଚନା
କେତେ ଅଭିଳାଷ ପୁଣି କେତେ ମୁମୂର୍ଷୁ ଚେତନା ।
କ୍ଷତାହତ ହୃଦୟର ଅବ୍ୟକ୍ତ ବେଦନା ॥

ସମୟ ସ୍ରୋତରେ
 ସେ ହୁଏ ହନ୍ତସନ୍ତ
 ତଥାପି, ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳେ ତାଗ୍ରତ ହୁଏ
 ନବ କଳ୍ପିତକୁ ସୁରଭିତ କରି
 ବୋଲିବାକୁ ପବିତ୍ରତାର ସୋମ୍ୟାଞ୍ଜନ ।
 କଷ୍ଟକର ସୀମାହୀନ ଦରିଆରେ
 ସେ ଆଜି ଉପନୀତ
 ସମୟ କଷ୍ଟ ଏବଂ ସାଧନାକୁ
 ଉପାଦ ଦେଉଛି ଏକ
 କରୁଣ ସମୀରର ହିତୋଳରେ———

★ ★

ଜାଗରଣ

ଶ୍ରୀ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଦଣ୍ଡସେନା
 ଶୁଭ ଚାରି ଶହେ ଶହ ବାନା,
 ଉଡ଼ୁଛି ଉଡ଼ୁଛି ଉଡ଼ୁଛି କି ନା ? (ଘୋଷା)
 ଶହୀ କ୍ଷେତ୍ରେ କରଇ ଶହ,
 ହସ୍ତେ ଧରି ଅସ୍ତ୍ର ହୋଇ ପବିତ୍ର ।
 ସେ ପବିତ୍ର ଅସ୍ତ୍ର, ଦେଖିବ କି ନେତ୍ର,
 ହୃଦୟରେ ଭବ କରେ ସ୍ଥାପନା । ୧ ।
 କର୍ମ ଭୂମି ସିନା ଏ ଦେଶ,
 ଅକର୍ମରେ ରଖଇ ରେଷ ।

ଅକର୍ମଟି ଏକା ଇଚ୍ଛା ଦେଖି ପୁଣି;
 ଦୁଃଖ ଶରୀରରେ ଦିଏ ଚେତନା । ୨ ।
 ନିଷ୍ଠା ରଖି ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ଜ୍ଞାନ,
 ତତ୍ତ୍ୱ ଜ୍ଞାନେ ତା ପ୍ରୟୋଜନ ।
 ଅଜ୍ଞାନ ନାଶଇ ଜ୍ଞାନ ଖଡଗରେ,
 ମେଷଇ ଉଦନା ହୃଦ ଯାତନା । ୩ ।
 ଷଡ୍ରୀ ଯୋଗ ସ୍ଥାପିତ ଜ୍ଞାନ,
 ଗୀତା ଉପେ ଦିଏ ପ୍ରମାଣ,
 ତତ୍ତ୍ୱ ଉଦନାରେ ନିବେଶି କର୍ମରେ,
 ସ୍ଥାପିତ ଭଗବେ କୀର୍ତ୍ତି ବାନା । ୪ ।
 ଆହେ ଷଡ୍ରୀ ହାତ୍ର ସମାତ,
 ମୂଳଦୁଆ ସଜାଡି ସାତ ।
 ବହୁଆଦି ଦୁଇ ପତ୍ରରୁ କୁଣ୍ଡାଳ,
 ଦୁଳକ୍ଷୀ ବାସନା ମହକେ ଢଳା । ୫ ।
 ପ୍ରାଣୁ ଚିତ ହେବାକୁ ବେଳ,
 ଆତ୍ମଅନ୍ତ କର ଖିଆଲ ।
 ତବ କୀର୍ତ୍ତିମାନ ରଚିତ ଭୁବନେ,
 ସ୍ୱର ମିଶାଇଣ ବାଇବ ବାନା । ୬ ।

★ ସ୍ଥଳପଦ୍ୟ ★

ଶ୍ରୀ ସୁରଜିତ ସିଂହ ମହାରାଜା ବ: ସ:

(ଦେଓବୀହାଲ ,

ଉଦ୍ୟାନ ମଧ୍ୟରେ ଫୁଟିଥିଲା

ନାଲ ଚୁକୁ ଚୁକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଲପ ।

ସବଂ

ଥିବି ଥିବି ପବନରେ ଖେଳୁଥିଲା ଦୋଳ

ମୁଗ୍ଧ ନେତ୍ରେ ଚାହିଁ ଥିଲି ସେହି ଗୋଲାପକୁ —

ଫିକ ସାଉଥିଲା ତା'ର ଅଦୃଶ୍ୟ ସୌରଭ ।

ଇଚ୍ଛା ହେଲା ହାତେ ଧରି—

ଦେଖନ୍ତି ଆହୁରି ପାଖରୁ

ଫୁଲକିତ ହୁଅନ୍ତି ମୁଁ ତାହାରି ପରଶେ ।

ହାତ ବଢାଇଲି ତୋଳିବାକୁ,

କିନ୍ତୁ, କଣ୍ଠା !!!

“ଆଃ”

ଗୋଲାପର କଣ୍ଠା ବାଧା ଦେଲା

ସେ ଯେପରି କହୁଥିଲା —

ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ ଛୁଇଁବାର

ଅଟେ କିନ୍ତୁ ଅନୁଭବ ପାଇଁ ।”

★ ଉଷା ★

ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁଲଲ ରଘବ

ଧୀରେ ଧୀରେ ନିଶିବିଦାୟ
 ଛପି ଛପି ଉଷା ପୁଷ୍ପମା
 ଧୀରେ ଧୀରେ ତମ ସଙ୍ଗି ନି,
 ଧୀରେ ଧୀରେ ଶଶି ଦିଶିଲେ,
 ଧୀରେ ଧୀରେ ନଭ ଉତ୍ତର,
 ମଦେ ମଦେ ଡୋଳି ବିକଶି,
 କିବା ତଦ୍ରାଜନ ଜୀବଜ
 ସଞ୍ଜୀବନୀ ସୁଧା କାଳନ୍ତ
 କିବା ଉଷାରଣୀ ମଞ୍ଜୁଳେ
 ଉନ୍ନୁ ଆଗମନ ବାର୍ତ୍ତାରେ
 ଧୀରେ ଧୀରେ ବହେ ସମୀର
 ଧୀରେ ଧୀରେ ଡାଳେ ହ୍ରମର
 ଲେଟି ପଡୁଅଛି ପ୍ରସନ୍ନ
 ଶୁଭ୍ର ସୁଶୀତଳ ଶିଶିର
 କି ଅବା ଉନ୍ନୁ ଆସିବା
 ଅନୁରାଗେ ପୁଷ୍ପ ବହାଏ
 କିବା ସନ୍ଧ୍ୟାରଣି ଉନ୍ନୁ
 ଛିଣ୍ଡିଛି ଗଭରୁ କୁସୁମ
 ଅଥବା ନୟନୁ ଝରଇ
 ବିଦାୟ କରୁଛି ପ୍ରିୟକୁ

ନେଲ ଧର ପୁଷ୍ପରୁ
 ବିକଶିଲ କୁଞ୍ଜର । ୧ ।
 ଲୁଚି ଗଲେ ଅନ୍ତରୁ
 ମୁନ ଉଷା ତେଜରୁ । ୨ ।
 କୋଣେ ଦନ୍ତେ ଗୁରୁ
 ଉଭ ହେଲେ ଗମ୍ଭୀରୁ । ୩ ।
 ମୋହ ମୋଚନ ପାଇଁ
 ଗୁରୁ ସଦୟ ହୋଇ । ୪ ।
 ଦେନି ହୀରକ ଗୁଣା
 ଶବେ ହୋଇଛୁ ବଣା । ୫ ।
 ମଦ ପୁରନ୍ତ ଉରେ
 ତରୁପୁଷ୍ପ ଗଭରେ । ୬ ।
 ମୃଦୁ ମଦ ମରୁତେ
 ବଦୁ ଝରଇ କେତେ । ୭ ।
 ପଥେ ଉଷା ସୁନ୍ଦରୀ
 ଛିଣ୍ଡି ପ୍ରବାସ ବାରି । ୮ ।
 ପ୍ରୀତି ପରଶ କାଳେ
 ହାର ପଡ଼ିଛି ତଳେ । ୯ ।
 ନୀର ମୁକ୍ତା ନିନ୍ଦିତ
 ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇ ଦୁଃଖିତ । ୧୦

ଗୁଣ୍ଡ ଗୁଣ୍ଡ ହୋଇ ଭ୍ରମର
 ତାମ୍ରରୁଦ୍ଧ ମୁଖୁ ସ୍ଵରଜ
 ଶୁଭ୍ର ବଳ ପଂକ୍ତି ଦୋଳାନ୍ତ
 ଶୁଭ୍ର ମୁକ୍ତାମାଳ ଅବାଳି
 ଶମ୍ଭୁଙ୍କ ଆଳୟେ କମ୍ବୁର
 କିବା ଭଷା ଉନ୍ନୁ ମିଳନ
 ଧୀରେ ଧୀରେ ଭଷା ସୁନ୍ଦରୀ
 ପ୍ରାଚୀ ନୟେ ଉଭୟ ହୋଇଲେ
 ଅବିର ଚନ୍ଦନ କୁଞ୍ଜମ
 ଭୁରୁ ମଧ୍ୟା ସ୍ଥଳ ହାତହିଁ
 କିବା ନୀଳମଣି ଚନ୍ଦ୍ରରେ
 ଘେନିଛ ମଞ୍ଜୁଳେ ପୂର୍ବାଶା
 କିବା ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ପରଶେ
 ଲତରେ ଝାଉଳି ପତ୍ରହିଁ
 ପୁତା ଉପହାର ସମ୍ଭାର
 ବାଳାରୁଣ ପଦେ ଦେଲେ
 ଧୀରେ ଧୀରେ ଉଦ୍ଧ ଆସଇ
 ଚୁମ୍ବି ଚୁମ୍ବି ପ୍ରାଚୀ ଅଧର
 ଯଥା ଶେଷିଲ ଭଷା କି
 ଉନ୍ନୁ ଅଳ ମଦ ମରେ କି
 କାମେ ବିଭେଳିତା ଭଷା କି
 ଉନ୍ନୁ ପ୍ରତିହତ ଆଜି ଯେ
 ଯତୀ ସାଧୁ ବୀର ବାଳା ଯେ
 ନିଶିଳ ମଞ୍ଜଳ କାମନା

ବୀଣା ଝଙ୍କାର ତୋଳେ
 ବେଦ ଓଁକାର ହଳେ । ୧୧
 ପକ୍ଷ ପ୍ରତୀଚୀ ଉଲେ
 ଝୁଲେ ପୂର୍ବାଶା ଗଲେ । ୧୨
 ନାଦ ଶୁଭଜ ଧୀରେ
 ବେଶୁ ବାଜେ ଅମ୍ବରେ । ୧୩
 ବିମ୍ବ ଓଷ୍ଠେ ଚୁମ୍ବିତ
 ଦିବ୍ୟ ବେଶେ ମଣ୍ଡିତ । ୧୪
 ଯୋପି ଉଳ ପଟରେ
 ଚନ୍ଦ୍ରବାକୁ ଉନ୍ନରେ । ୧୫
 ହେମ ରେଶୁ ମିଶ୍ରିତ
 କାନ୍ତ ନିଦେ ବିଦ୍ୟୁତ । ୧୬
 ଦିଗବଧୁ ସୁଷମା
 ଆଉ ସୁଜ ଲଳମା । ୧୭
 କର ପଲ୍ଲବେ ଧରି
 ଭଷା ରଣୀ ସୁନ୍ଦରୀ । ୧୮
 ତାଳ ଜନକ ରବି
 ଅବା ପ୍ରଣୟ ହୁବି । ୧୯
 ବାର ଶୋଭା ଉଷ୍ମାଦ
 ମଧୁ କରଇ ଭୁବ । ୨୦
 ନିଜ ହୃଦ ପଦ୍ମରେ
 ଲୁଚି ରଲ ରମ୍ଭୀରେ । ୨୧
 ନୂହେ କାହିଁରେ ଶ୍ରେଳ
 ବାର ଏକା ସକଳ । ୨୨

କ୍ଷଣିକ ଦୁଃଖରେ ନୁହେଁ ଯେ
ଅମୃତ ଅଧରେ ବୁଲୁ କେ
କେତେ ତପ କରି ଲଭିଛି
କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ପଥେ ବଢ଼ିଛି

ଦୁଃଖୀ ପଥ ପ୍ରାଣରେ
ତାକୁ ଫିଙ୍ଗିଛି ଦୂରେ । ୨୩
ଭଣା ଘନୁ ସାମ୍ବିଧୀ
ଶେଷେ ପଡ଼ି ବିଚ୍ଛେଦ । ୨୪

ମାଟିମୁଣ୍ଡା ଓ ପେଣ୍ଠ

ନୀଳଲେହିତ ସିଂହ ଦେବ

ହାଉଁ, ପୁଣି ପେଣ୍ଠ ।
ମାଟି ମୁଣ୍ଡା ।
ଯେତେବେଳେ ପରିହାସି ଯୋରୁଁ
ଉଭୟେ ପଡ଼ନ୍ତି ତଳକୁ
ଚଳେ ପଡ଼, ଏକ ପୁଣି ଉଠେ ଉପରକୁ
ଅନ୍ୟଟି ହରାଏ ବେଗେ
ନିଜର ନିଜରୁ
ପେଣ୍ଠଟିରେ ବାୟୁ ପୁଣି ପାଉଁ
ଯେହୁ ହୋଇଛି ସହାୟ
ପ୍ରକ୍ଷେପଣ ପରେ
ପୁଣି ଉପରକୁ ଉଠିଲେ ପେଣ୍ଠକୁ
ତୋଳ ନେବ ନାହିଁ କି ଯେ
ଯତନେ ଆଗ୍ରହେ ?

★ ଜନ୍ମଭୂମି ★

ଶ୍ରୀ ମୋହିତ ମୋହନ ମହାପାତ୍ର

ପ୍ରାକୃତିକ କୋଳେ ରହେ ସଂରୋପନେ

ସୁନା ମାଟି ବସେ ନେଇ

ଏହି ଶତଆଳ ଏହି ମୋ ଜନମ ଭୂଇଁ

ଏହାରି ଧୂଳିରେ ରତ ରତ କେତେ

କାନନରେ ପୁଣି ଖେଳି

ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଜି ଉଠିଲି ମୁଁ ଠିଆ ହୋଇ ।

ଏହାର ଜଳରେ ପବନରେ ଆଉ

ଧୂଳି ମାଟି ଭର ରଙ୍ଗେ

ଚଢ଼ା ହେଲ ମୋର ପରମାତ୍ମା ଜୀବନର

‘ହୀରମୁଖା’ ନୀର ଅମୃତ ପ୍ରକାର

‘ନୂଆବନ୍ଧ’ ପଦ୍ମ ବାସେ

ଶୁଭ ଗୀତିକା ଗାଇ ଉଠେ ମନ ଭ୍ରମର ।

‘ଚତ ମନ୍ଦିର’ରେ ଶୁଭ ଶଙ୍ଖ ବାଜେ

ଦେବ ଅରବିନ୍ଦ ପାଇଁ

ସାହା ପୁଣି ହୁଏ ‘ସମଲଇ’ ‘ରକ୍ତାମ୍ବରୀ’

‘ବୃନ୍ଦା’ ଶିଖରୁ ବାଳ ରବି ନିତି

ଯା’ ଦର୍ଶନ ଆଶା ନେଇ

ଭଇଁ ଭଇଁ ଆସେ ଚଢ଼ାଇ ଭକ୍ତିର ଭେରୀ ।

ରବିରେ ଶୀତଳ ଲୁହନୀ ଲୁହର

ସହାସେ ଘୋଡ଼ାଇ ଦିଏ

ଜନ୍ମଭୂମି ମୋର ସୁଖେ ନିଦ୍ରା ପିବ ବୋଲି

ପବନ ଶ୍ଵାସର ଦେନି ଉଠୁ ହୁଏ,
 ଚନ୍ଦ୍ରମା ପ୍ରହରୀ ସାଜି
 ଶୀତଳ ଚନ୍ଦନ ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଦିଅଇ ବୋଲ ।
 ‘ବାଳକ ବାଳିକା’ ଉଠୁ ବିଦ୍ୟାଳୟେ
 ଲବଣୀ ପିତୁଳା କେତେ
 ବିଦ୍ୟାଳୟ କରି ମଣିଷ ହୁଅନ୍ତୁ ସତେ
 ‘ବରତରତ’ଙ୍କ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି
 ବାଣୀ ଆରାଧନା କରି
 ବନ୍ଧୁ ନିଗାତ ଝରାଏ ପୀୟୂଷ କେତେ ।
 ‘ବିଜ୍ଞାପିତ କ୍ଷେତ୍ର’ ମୁନକ ଫଉଜ
 ତୋ ପଦ ଚନ୍ଦନା କରି
 ଗୋ ଡଳୁଭୂମି ! ଶାନ୍ତର କେତେକ ତୋଳେ
 ସଂସ୍କୃତି ସଂସ୍କୃତି ଟେକ ରଖିବାର
 ସୁମହାନ ବ୍ରତ ନେଇ
 “ଡଳୁଭୂମି ମୋ ସ୍ଵର୍ଗ” ଲେଖି ଦିଏ ନିଜ ଭାବେ ।

ଅଥବା ସନ୍ଧ୍ୟାସ

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଦାଶ

ଜଗତା ! ସଖା ମୋର
 ଦ୍ଵିତୀୟ ବଂଧୁ ପ୍ରାଣର ଦୋସର
 ଆ-ଆମେ ଭୁଲିଯିବା-
 ନୀଳଭୂତ ଉଆସ ଓ ନୀଳବସ କାଳିଦୀ ଚରଣ-

ଭିଜି ଭିଜି ମଧୁଷର ବାସନ୍ତୀ ବାସ୍ନାବେ-
 ହତ ପିବା ଖୋଜି ଖୋଜି ସ୍ତାବିର ଫରୁଆ ।
 ଆ-ଆମେ ଶୁଣିପିବା-
 ସ୍ନାୟୁର ସହରୁ କାମନାର ବୁଲ୍ ବୁଲ୍ ଉତାଜ
 ଅନିର୍ବାଣ ଆସ୍ବାସମ ମନ୍ଦ ଜପି ଜପି-
 ଏ ସହର ମୁମୂର୍ଷୁ ଗଳକୁ ପତ୍ର ପରି ଦେଇ ।
 ଗୋପଦାଶ୍ରମ ମନା ହେବା ପରେ-
 ଆମେ ଆଉ କଣ କରି ଥା-ଆ-ନ୍ତେ ?
 ଚଳ ବସ୍ତ୍ର ଶେଷ ଗଳ ବତୀ ଶୁଷ୍କ ଚଳେ,
 ମୁଢ଼ ବକୁ ଥିବା ମୋଟି ବେଶ୍ୟା ଦୋକାନ ଚାଳରେ -
 କେତେ ଦିନ ରହିଥାନ୍ତେ ‘ମାଙ୍କଡ଼ସା’ ସାଜ ?
 ଫୁଲ ସଂଜ ଝାପ୍‌ସା ଆଲୁଅରେ -
 ‘ଗରଖ’ଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଗଣି ଗଣି ।
 ପ୍ରିୟ ସଖା ଆସ୍ବାର ଆସ୍ବାୟ -
 ତୁ ଏବେ ନିଜେ କୁହ
 ସବୁ କୁଞ୍ଜ ଖାଲି ହେବା ପରେ, ଝରମଲ୍ଲୀ -
 ବାସୀ ବୋ ସାଉଁଟି, ସାଉଁଟି, ଦେଖି ଦେଖି -
 ଝାପ୍‌ସା ଭକ୍ତ ଗୈର ରହିର, କାଦମ୍ବରୀ ପେଟେ ପିଇ -
 ଶୋଇ ଯାଇ ଥା-ଆ-ନ୍ତେ, ବଡ଼ ପୋଲ ଆମ୍ଭ ଗଛ ମୂଳେ ?
 ଅବା ଆମେ ଦୁଲି ଥାନ୍ତେ-
 ଖାତ ପକା ଟୋକା ପଛେ ପଛେ ସାର ଖର ବେଳ
 ଦେଖି ଦେଖି ପଙ୍କ ଆଉ ଚୋଡ଼ ମାଛ ଖେଳ ।
 ଅବା ସେହି ଗାଡ଼ିଆକୁ ମହୋଦଧି କହି,
 ରହିଥାନ୍ତେ ସାରଦନ ଦାରୁବ୍ରହ୍ମ ପରି ।

ଡ଼କ୍ ଉଡ଼ି ମନା ହେବା ପରେ -
 ସଂସ୍କାରର ଛିଣ୍ଡା ପର୍ଦା 'ବନାଟି' ବନେଇ,
 ତୁଲି ଥାନ୍ତେ-ସଧା ପ୍ରେମ ଗାଲ -
 ଏ ସହରୁ ସେ ସହର ହଠାତ ପ୍ରେମରେ ?
 'ନା' ତା ନିଜଠାରୁ ବଡ଼ ହୋଇଯିବା ପରେ -
 ପୁଣି କ'ଣ ଝୁରିଥାନ୍ତେ, ନୀଳବନ୍ଧ -
 କୋଷୀ ମେଳା, ପଡ଼ିବ ପାବନ ?
 ଆ-ଆମେ ଝୁଲି ଯିବା -
 ଯଜ୍ଞଶାଳ ବୋଜଞ୍ଜର, ସବୁ ସ୍ମୃତି ବାନ୍ଧି ବୁନ୍ଧି ଦେଇ,
 ଯିଧା ଯିଧା ଝୁଲିଯିବା ପଛକୁ ନ ଝୁଟି ।
 କ'ଣ ବା ଲୋଡ଼ା ଆଉ -
 ଏ ସହର ତୁଆ ଆଡ଼ା ଦ୍ଵିତୀୟ ନିକାସ ।
 କେତେ ଦିନ ଶୁଣି ଥାନ୍ତେ ଆଉ -
 ଧୋ-ବାୟା, କୋକ ବନା ଲୋରୀ ?
 ଆ-ଆମେ ଝୁଲିଯିବା ଏ ସହର ପଛ କରି ଦେଇ
 ଯେହି ଆମ ପରିଚିତ ପୁରୁଣା ଛକକୁ ।

ଖଡ଼ିଆଳ ଯୁବରାଜ ଶ୍ରୀମାନ ଜିତାମିତ୍ର ସିଂହ ଦେଓଙ୍କ

- : ବ୍ରତୋପନୟନ ଉପଲକ୍ଷେ : -

୪ ଶ୍ରୀ ସୋମେଶ୍ୱର ପାଣିଗ୍ରାହୀ

★ ଶୁଭଶିଷ୍ୟ ★

ଷୋଡ଼ଶ ସଂସ୍କାର ମଧ୍ୟେ ବ୍ରତୋପନୟନ,
 ପର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଟେ ଏହା ଶାସ୍ତ୍ରର ବିଧାନ ।
 ତନ୍ତ୍ରରୁ ମାନବ ଶୁଦ୍ଧ ଦୃଢ଼ ସଂସ୍କାରରେ,
 ବେଦପାଠେ ହୁଏ ବସ୍ତୁ କଥିତ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ।
 ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ପ୍ରାପ୍ତେ ନର ହୁଅଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ,
 ଆଚରଣ ଉଚିତ ସେହୁ ପଦ୍ମ ଆଚରଣ ।
 ପଞ୍ଜୋପବିତ ଧାରଣ କର୍ମ ଏ ବ୍ରତରେ;
 ଅଟଇ ପ୍ରଧାନ କର୍ମ ପାଞ୍ଜିକ ମତରେ ।
 ଅଦିଶକ୍ତି ଗାୟତ୍ରୀଙ୍କ ପ୍ରତୀକ ସ୍ୱରୂପ,
 ନର ଦେହେ ରହେ ସଦା ତାଣ୍ଡ ଯୁବଭୂପ ।
 ଉପାସନା ଆରାଧନା ସୁପଥ ମୁକ୍ତିର,
 ପାଥ୍ୟ ଏହି ସୁବ୍ରତ ଚଳେ କାଣ୍ଡେ କୁମାର ।
 ହେ କୁମାର ମଣି ଏହି ପୁର ସୁବ୍ରତ ପାଇ,
 ଆଚରିବ ପୁଣ୍ୟ କର୍ମ ତନୁହିତେ ଥାଇ ।
 ଅବଳା, ଗୋ, ଦୃଢ଼, ରକ୍ଷା କ୍ଷତ୍ରିୟଙ୍କ ଧର୍ମ,
 ହିଂସା ନୁହଇ କେବେ ହେଁ ନରେଚର କର୍ମ ।
 କବିର ନାହିଁ କଦାପି କର୍ମେ ଅବହେଳ,
 ପର୍ବତ୍ର ଦୁମରି ପାହା ପ୍ରଭୁ ଚକାତେଳା ।

ଝରଫୁଲ

ଶ୍ରୀ ଭମେଷ ଚନ୍ଦ୍ର ଦତ୍ତ

ପ୍ରଭତର ଶୁଭଲଗନରେ

ଫୁଟିଥିଲା ଫୁଲଟିଏ,

ମଳୟର ମନ୍ଦ ପରଶରେ

ତା ସୁବାସ ଝରୁଥାଏ ।୧।

ଭ୍ରମର ପ୍ରୀତି ରୁଜନରେ

ଦୋଳାଉଁତ ସୁମନସ

ଅବଲେକି ପ୍ରାଣମନ ମମ

ହେଲା ବଶେଷ ଯରସ ।୨।

ଦବସର କାମଯାଜ୍ଞ ପରେ

ଧାଇଁ ଗଲି ହରଷରେ

ହେବିବି କମନୀୟ କୁସୁମ

ଫେରିଗଲି ବିରସରେ ।୩।

ଝରଫୁଲ ପଡ଼ନ୍ତୁ ହୃଦଳେ

ନିର୍ବିମାଣୀ ନାରୀପତି

ଏତେ ଶୀଘ୍ର ହରଇ ଲବଣ୍ୟ

ଘୋଡ଼ିଗଲା ମହାମାରୀ । ୪ ।

ତଥାପି ରବିଲି ବିଭୁସ୍ତୁଷ୍ଟି

ନୁହେଁ ଦୀର୍ଘ ଅବା ଶୀଘ୍ର

ଯେ ସୁନ୍ଦର ହେବି ତାକୁ ଥରେ

ଧନ୍ୟ ହେଉ ମୋର ପ୍ରାଣ । ୫

- ସମାପ୍ତ -

କବି ପରିଚୟ

— ପୂର୍ବାର୍ଦ୍ଧ —

ଶ୍ରୀମତୀ ନଳିନୀ କୁମାରୀ (ଗୋଲପ) — ୧୯୪୭ ମସିହାରୁ ୧୯୫୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖଡ଼ଆଳ ବାଳିକା ଭାବେ ପ୍ରାୟ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ସେ ନିଜକୁ ଗୋଲପ ନାମରେ ଅଭିହିତ କରି କବିତା ଲେଖୁଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀ ତ୍ରିବିକ୍ରମ ମୁଣ୍ଡ — ୧୯୩୦ମସିହାରେ ଖଡ଼ଆଳରେ ଜନ୍ମ । ସେ ହାଇସ୍କୁଲରେ ଛାତ୍ରପ୍ରତ୍ୟା ସମୟରେ କବିତା ଲେଖୁଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀ ଜିହ୍ୱତରାମ ପଟ୍ଟେଲଙ୍କ ଜନ୍ମ ତା. ୨୦ । ୪ । ୧୯୨୯ ନ୍ୟୁପତା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଗଡ଼ଚୋର ଗ୍ରାମରେ । ରତା ଆର୍ତ୍ତହାଣ ଭଳି ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅଧ୍ୟୟନ କାଳରେ ସେ କବିତା ଲେଖୁଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରନ୍ଥ ପତ୍ରାକ୍ଷରେ ମନୋନିବେଶ କରୁଛନ୍ତି ।

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ଦାମୋଦର ମହାପାତ୍ର — ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ବାଣପୁରର କୁମାରକା ଶାସନରେ ଜୁଲାଇ ୮ ତାରିଖ ୧୯୧୦ ମସିହାରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ୧୯୪୪ ଶ୍ରୀ ଅରେ ରତା ଆର୍ତ୍ତହାଣ ଭଳି ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ସଂସ୍କୃତ ପଣ୍ଡିତ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇ ଖଡ଼ଆଳରେ ଅବସ୍ଥାନ କରିଥିଲେ । ସେ ୧୯୪୫ ରୁ ୧୯୫୮ ମସିହା ପାଖ ଖଡ଼ଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ସଂପାଦକ ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରିଥିଲେ । ଶ୍ରୀ ମହାପାତ୍ର ବହୁ ସାହିତ୍ୟିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ ଓ ପୁରସ୍କୃତ । ସଂପ୍ରତି ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲା ଭଦ୍ରଣ ନିକଟ ବାଗୁରାଇ ଗ୍ରାମରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଛନ୍ତି ।

ସ୍ୱର୍ଗତ ଶ୍ରୀ ମନୋହର ମେହେର — ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜଣେ ପଲ୍ଲୀ କବି ଭାବରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ତାଙ୍କ ପୂର୍ବ ପୁରୁଷମାନେ ବୋଡ଼ାସମର ପଦ୍ମପୁରର ବାସିନ୍ଦା ଥିଲେ । କବିଙ୍କ ଜନ୍ମ ହିନାପାଲି ଗ୍ରାମରେ ୧୮୮୫ ଖ୍ରୀ.ଅ.ରେ ହୋଇଥିଲା । ସେ ପ୍ରାୟ ୨୫ବର୍ଷ ବୟସରେ କବିତା ଲେଖିବା ଆରମ୍ଭ କରି ଥିଲେ । ‘ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ଚଉତିଶା’ ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ରଚନା । ବାଣୀ ସେବାରେ

ଅହରହ ରଚନାକ୍ଷର, ସ୍ତ୍ରୀ ପୁଷ୍ପବତୀ, ବିବାହ ଦଶମେଳକ, ରଘୁ ଅରକ୍ଷିତ
 ଅହଲ୍ୟାସ୍ତବ, ଭାବପୁଲ, ରମାୟଣ, ଗୋବିନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଲୀଳା, କବିଚାରଣୀ ଓ
 ପୁଲତୋଳା ଆଦି ୩୦ ଖଣ୍ଡ କ୍ଷୁଦ୍ର କବିତା ତଥା କେତେକ୍ଷଣ ନାଟକ, ବ୍ରଜ
 ଓ ପୁରାଣ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ୧୯୩୪ ମସିହାରେ ଖଡ଼ିଆଳ ରଜା ଆର୍ତ୍ତହାଣ
 ଦେବ ଚାକ୍ଷୁ କବି ଭାବରେ ସମ୍ମାନିତ କରି ପ୍ରଶଂସା ପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ।
 ୧୯୬୭ ଖ୍ରୀ:ଅ:ରେ ସେ ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି ଦ୍ଵାରା ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧିତ ।
 ତା: ୯ । ୧ । ୧୯୬୮ରେ ତାଙ୍କର ଦେହାବସାନ ଘଟିଛି ।

କବିରାଜ ଶ୍ରୀ ପ୍ରୟାଗଦତ୍ତ ଯୋଶୀଙ୍କ ଜନ୍ମ ଖଡ଼ିଆଳ ବ୍ରାହ୍ମଣ
 ପଢ଼ାରେ ପବନ୍ତ ଶ୍ରୀପଞ୍ଚମୀ ୧୯୧୩ ଫେବୃଆରୀ ୨ ତାରିଖରେ । ସେ
 ବନାରସରେ ଅଧ୍ୟୟନ କାଳରେ ୪ଶ୍ରେଣୀ ସଂସ୍କୃତ ଗୁରୁର ହିନ୍ଦି ଟୀକା
 ରଚନା କରିଥିଲେ । ୪ ପୁସ୍ତକ ରୂପକ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ତତ୍କାଳୀନ
 ଆୟୁର୍ବେଦ ପାଠର ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ରୂପେ ପ୍ରଚଳିତ ହୋଇଥିଲା । ଶ୍ରୀ ଯୋଶୀ
 ୧୯୪୦ ମସିହାରୁ ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି ସହ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରୋତ ଭାବରେ
 ଚର୍ଚ୍ଚିତ । ସେ ଅନେକ କବିତା ଓ ଦୁଇଶଶ୍ଚ ନାଟକ ରଚନା କରିଛନ୍ତି ।
 ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ସଭାପତି ଏବଂ କୋଶଳୀ ଗଣା
 ଗବେଷଣାରେ ରତ ।

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣା ନନ୍ଦ ପତି - ଖଡ଼ିଆଳରେ ଜିଜ୍ଞିକାଳ ରତ୍ନସ୍ଵ ଆଦ୍ୟାୟ
 କର୍ମରତୀ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ସେ ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ସଂପ-
 କରେ ଆସି କେତେ ଖଣ୍ଡ କବିତା ଲେଖିଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀମତୀ ପ୍ରବୋଧିନୀ ବେହେରା - ବରଗଡ଼ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଆସି
 ଖଡ଼ିଆଳ ବାଳକା ଯୁ:ପି: ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ।
 ସେ କେତୋଟି କବିତା ରଚନା କରିଥିଲେ ।

ସ୍ଵ: ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ଵନାଥ ମିଶ୍ର - ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କସହ ଗଞ୍ଜାମ ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି
 ଅଞ୍ଚଳରୁ ଉଦ୍ଭିଆସି ଖଡ଼ିଆଳ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ସାନଦୁହେଲ ଗ୍ରାମରେ ବାସକଲେ ।
 ସେ ଜଣେ ଉଚ୍ଚ କୋଟିର ଅଭିନେତା ଓ ନାଟ୍ୟକାର ଥିଲେ । କେତୋଟି

ନାଚକ ରଚନା କରିଥିବା ଜଣାଯାଏ ଯେ ପାଲ, ଚଉପଦୀ, ଭଜନ, ଜଣାଣ ଓ କେତେକ କବିତା ରଚନା କରିଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀ ହୃଷିକେଶ ପଟ୍ଟନାୟକ – ଛାତ୍ର ଜୀବନରୁ କବିତା ଲେଖିବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ୧୯୩୪ ମସିହାରେ ଖଡ଼ିଆଳରେ ତାଙ୍କ ଜନ୍ମ ।

ସ୍ୱର୍ଗତ ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ବାରିକ – ରତ୍ନ ଚୀରବନ୍ଧୁମ ଦେବଙ୍କ ସମସାମୟିକ ଥିଲେ । ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ ଶହ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ବଲଙ୍ଗିର ଜଲ୍ଲାନ୍ତ-ଗଡ଼ ମୌଜା ବିଶିପାଳିରେ ତାଙ୍କ ଜନ୍ମ । ପ୍ରୌଢ଼ ଅବସ୍ଥାରେ କାଶିପଲ ଗ୍ରାମକୁ ଉନ୍ନତାସି ବାଣୀ ଆରାଧନାରେ ବ୍ରତୀ ହୋଇଥିଲେ । ସେ କାଳରେ ପ୍ରଚଳିତ ଅନେକ ଛାନ୍ଦ, ଚଉପଦୀ, ଭଜନ, ଦୁର୍ମୁରୀତ ସହ ପାର୍ବତୀ ପୂରଣ, ରାଧା ଚଉତିଶା, ଦ୍ରୋଣ ଚଉତିଶା ଓ ରାମ ବିଳାପ ଚଉତିଶା ରଚନା କରିଥିଲେ । ରାମ ବିଳାପ ଚଉତିଶା ପ୍ରକାଶିତ ।

ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ନାୟକ – ତତ୍କାଳିନ ନୂଆପଡ଼ା ହେପିଲପାର ଥିଲେ । ସେ ଅନେକ ଉଚ୍ଚ କୋଟିର କବିତା ରଚନା କରିଛନ୍ତି ।

ସନ୍ତତି ଶ୍ରୀ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଠାକୁରଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୦୫ ଖ୍ରୀ: ଅ:ରେ ଖଡ଼ିଆଳରେ । କାଶୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପାଠରେ ସଂସ୍କୃତ ଅଧ୍ୟୟନ କରି ଖଡ଼ିଆଳ ମି: ଇ: ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷକ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ସେ କେତୋଟି କବିତା ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି ଦ୍ୱାରା ୧୯୮୧ରେ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧିତ ।

ଶ୍ରୀ ସଲେମନ ଛବିୟା – ଖଡ଼ିଆଳ ବାଳକ ସ୍ତ୍ରୀ ପି ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷକ ଥିଲେ । ସେ ଜଣେ ସାହିତ୍ୟ ସାଧକ ଓ ସମାଜ ସେବୀ ଭାବରେ ସୁପରିଚିତ ।

ଶ୍ରୀ ଶିଶିର କୁମାର ଗୋସ୍ୱାମୀ – ଖଡ଼ିଆଳ ରତ୍ନ ବିଭରରେ କାନୁନ୍‌ଗୋ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଗଭୀର ନିଷ୍ଠା ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଥିଲା ।

ସ୍ୱର୍ଗତ୍ ଉମାକାନ୍ତ ମୁଣ୍ଡ- ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିବାରରେ ଖଡ଼ିଆଳରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସେ କିଛି କାଳ ସରକାରୀ ଉଚ୍ଚିରୀ କରିଥିଲେ । ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି ସଂପର୍କରେ ଆସି କେତୋଟି ଗୀତ ରଚନା କରିଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀ କୁମୁଦ ବନ୍ଧୁ ପୋଷୀଙ୍କ ଜନ୍ମ ଡା. ୨୭-୧୧-୧୯୩୦ ମସିହାରେ ଖଡ଼ିଆଳରେ । ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀ ଅଧ୍ୟୟନ କାଳରୁ କବିତା ଲେଖିବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ କବିତା ସଂଗୃହୀତ ହୋଇ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଆକାରରେ ଅଛି ।

ଶ୍ରୀ ଉପେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ପଣ୍ଡା - କରଙ୍ଗମାଳ ଗ୍ରାମରେ ୧୯୩୧ ମସିହାରେ ଜନ୍ମ । ରଜା ଆର୍ତ୍ତହାଣ ଉଚ୍ଚ ବ୍ୟାଳୟରେ ଅଧ୍ୟୟନ କାଳରେ କବିତା ଲେଖୁଥିଲେ । ସଂସ୍କୃତି ଖଡ଼ିଆଳ ବନ ବିଭାଗର ରେଖିର ।

ସ୍ୱର୍ଗତ ଶ୍ରୀ କାମରାଜୁ ଶର୍ମା - ହେମୋପ୍ୟାଥକ ତାଙ୍କର ଘରରେ ରଜା ଆର୍ତ୍ତହାଣ ଦେବଙ୍କ ରଜତ୍ୱ କାଳରେ ଗୋମ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଆସି ଖଡ଼ିଆଳରେ ବାସ କଲେ । ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ସଂପର୍କରେ ଆସି କେତୋଟି କବିତା ରଚନା କରିଥିଲେ ।

ସ୍ୱର୍ଗତ ଶ୍ରୀମତୀ ଶରତ୍ କୁମାରୀ ଦେବୀ - ସାନ ଦୁହେଲ ନିବାସୀ ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ୱନାଥ ମିଶ୍ରଙ୍କ ତୃତୀୟା କନ୍ୟା । ମାତ୍ର ଦଶ ବର୍ଷ ବୟସରେ ତାଙ୍କର କବିତ୍ୱ ଉଦୟ ହୋଇଥିଲା । ସେ ବହୁ କବିତା, ପ୍ରବନ୍ଧ ଓ ଗଳ୍ପ ଲେଖିଥିବା ଜଣାଯାଏ । ଏସବୁ ଅପ୍ରାପ୍ୟ ।

ଶ୍ରୀ ଦେବାନନ୍ଦ ସେନାପତି - ପ୍ରଥମ ଅଞ୍ଚଳାଧିକାରୀ ରୂପେ ୧୯୪୨ ମସିହାରେ ଖଡ଼ିଆଳରେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ସେ ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ତତ୍ତ୍ୱ ସକ୍ରିୟ ସଭ୍ୟଥିଲେ ଏବଂ ନିୟମିତ ଭାବେ କବିତା ଗଳ୍ପ ଲେଖୁଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀ ପରମ ବ୍ରହ୍ମ ପଣ୍ଡା - କୋମନା ଥାନାର ଲାଙ୍ଗି ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମ । ଛାତ୍ର ଜୀବନରେ ସେ କବିତା ଲେଖୁଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ କୁନାଗଡ଼ ହାଇ ସ୍କୁଲର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ।

ଶ୍ରୀ ଅଭିନ୍ନ ଚନ୍ଦ୍ର ପାଢୀଙ୍କ ଜନ୍ମ ତା- ୧୪ । ୫ । ୧୯୨୯ ଦିନ ବୁଦ୍ଧି କୋମଳା ଗ୍ରାମରେ । ଋତା ଆର୍ତ୍ତହାଣ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅଧ୍ୟୟନ କାଳରେ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ କବିତା ଆଦି ରଚନା କରିବାରେ ମନୋନିବେଶ କରିଛନ୍ତି । ଅନେକ କବିତା, ଖଣ୍ଡ କବିତା, ଧାଣ୍ଡା ନାଟକ ଓ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗଳ୍ପ ଲେଖିଛନ୍ତି । ନ୍ୟାସୀ ସମୟରେ କବିତା ରଚନା କରିବା ତାଙ୍କ ଅଭିରୁଚି ଅଟେ ।

ଶ୍ରୀ ଉଦୟକର ସେଠ — ଋତା ବ୍ରହ୍ମମ ଦେବଙ୍କ ଉଚ୍ଚତ୍ମ କାଳରେ ଖଡ଼ିଆଳ ଧୋବା ପଡ଼ାରେ ବାସ କରୁଥିଲେ । ସେ ଆଞ୍ଚଳିକ ଖଡ଼ିଆଳ ଭାଷାରେ ହାସ୍ୟାସ୍ୟ ଖେଳି ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ସରସ କବିତା ଲେଖିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ବଂଶଧରମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ କୋମଳାରେ ବାସ କରୁଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ କୈଳାଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଦଣ୍ଡସେନା — ଖଡ଼ିଆଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜଣେ ଦଣ୍ଡିଷ୍ଠ କବି ଭାବରେ ସୁପରିଚିତ । ପ୍ରାଚୀନ ନବନାଟ ବର୍ତ୍ତମାନର ନେତ୍ରେନା ଗ୍ରାମରେ ତା- ୪ । ୪ । ୧୯୧୨ ମସିହାରେ ତାଙ୍କ ଜନ୍ମ । କିଶୋର ଅବସ୍ଥାରୁ ବାଣୀ ପାରିଧ୍ୟନାରେ ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ କାବ୍ୟ କବିତା, ଉଚ୍ଚନ, ଢଗାଣ, ଚୁଟ ଓ ପୁରାଣ ଲେଖାରେ ବ୍ରତୀ ଅଛନ୍ତି । ସେ ଚନ୍ଦ୍ର ଚରଣଶ୍ରୀ, ସତସଙ୍ଗ ବାରିଧି ପ୍ରଦର୍ଶିଣୀ, କୁସୁମସୁଧା ଓ ରାମ ଚୁଟ କଥା ପ୍ରଭୃତି ଅନେକ ଉପାଦେୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି ଦ୍ଵାରା ୧୯୭୯ ମସିହାରେ ସେ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧିତ ।

ସ୍ଵର୍ଗତ ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ଵନାଥ ପାଇକରାୟ — ଜଣେ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟିକ ଭାବରେ ସୁପରିଚିତ । ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ବାଣପୁର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଶୁଷ୍କପୁର ଗ୍ରାମରେ ୧୯୮୮ ଖ୍ରୀ: ଅ: ରେ ତାଙ୍କ ଜନ୍ମ । ଶ୍ରୀରାଜୀବନରେ କିଛି କାଳ ଖଡ଼ିଆଳରେ ଅବସ୍ଥାନ କରିଥିଲେ । ‘ପିଲାଙ୍କ କାହିଁକି’ ତାଙ୍କର ଅନୁପମ ରଚନା । ଋତ୍ୟୁ ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ସେ ସମ୍ମାନିତ ଓ ପୁରସ୍କୃତ ।

ସ୍ଵର୍ଗତ ଶ୍ରୀ ବୈକୁଣ୍ଠ ନାଥ ଦଣ୍ଡସେନା — ଖଡ଼ିଆଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜଣେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବ୍ୟକ୍ତି । ୧୯୦୩ ଖ୍ରୀ: ଅ:ରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନେତ୍ରେନା ଗ୍ରାମରେ

ତାଙ୍କ ଜନ୍ମ । ଶିକ୍ଷକ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କରି ବାଣୀ ସେବାରେ ବ୍ରତୀ ହୋଇଥିଲେ । ପାଲ, ଘୁମୁର ଗୀତ, ଭଜନ, କଣାଣ ସହିତ ସତ୍‌ସଙ୍ଗ ସଂହିତା ନାମରେ ଗୋଟିଏ ଉପାଦେୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ସେ ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ଜଣେ ସକ୍ରିୟ ସଭ୍ୟଥିଲେ ।

ସ୍ୱର୍ଗତ ଶ୍ରୀ ଆନନ୍ଦ ମୋହନ ବାରିକ-ହାତ ଜୀବନରୁ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲେ । ପଣ୍ଡିତ ଦାମୋଦର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ଲଭ କରି କବିତା ଲେଖିତାରେ ମନୋନିବେଶ କରିଥିଲେ । ଆନନ୍ଦ ତରଙ୍ଗ, ଚନ୍ଦ୍ରମାଳା, ଉତ୍କଳକୃତି, କବିତା ବଲ୍ଲୀ, ବନ୍ଧୁ କବିତା ଓ ସାହିତ୍ରୀ ବ୍ରତ ପ୍ରକାଶିତ । ସେ ୧୯୮୧ ମସିହାରେ ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି ଦ୍ୱାରା ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧିତ । ଶ୍ରୀ ବାରିକ ଚଳାନପଡ଼ା ଗ୍ରାମରେ ୧୯୨୭ ଖ୍ରୀ: ଅ:ରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ୧୯୮୧ ମସିହାରେ ତାଙ୍କର ଅକାଳ ବିୟୋଗ ହୋଇଥିଲା ।

ସ୍ୱର୍ଗତ ରୁଦ୍ର ମାଧବ ଦେବ (ବନଫୁଲ)ଙ୍କ ଜନ୍ମ ୩୦ ମଇ ୧୯୦୬ ମସିହାରେ ଖଡ଼ିଆଳରେ । କଳିକତା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅଧ୍ୟୟନ କାଳରେ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ସମୟ ଜୀବନକାଳ ସାହିତ୍ୟ ସେବାରେ ନିଜକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଥିଲେ । ସେ ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିରେ ସଂପାଦକ ଭବରେ ୧୯୪୨ ମସିହାରେ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇ ଶେଷ ଜୀବନ ଯାଏଁ ଏ ଦାୟିତ୍ୱ ତୁଲାଇ ଥିଲେ । ସାହିତ୍ୟର ଅନୁବାଦ ଦିଗ ପ୍ରତି ମନ ବଳାଇ ରୁବାୟତ ଓମାର ଖୟାମ, ଦୁର୍ଗାସ୍ତୁତି କବିତା ଓ କର୍ଣ୍ଣାଜୁନ, ପାଷାଣି, ନର ନାରାୟଣ, ପରପାରେ, ନାଟକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଅନୁବାଦ କଠିନିଛନ୍ତି । କୌତୁକ କୋଳାହଳ ଓ ଅଙ୍ଗାଆୟା ନାଟକ ଅଞ୍ଚଳକ ଭାଷାରେ ଲିଖିତ । ‘ଥୋମାସ ଟ୍ରା’ଙ୍କ ଏଲେଫି କାବ୍ୟର ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ କରି ପ୍ରଶଂସିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେ ୧୯୪୬-୧୯୫୦ ଯାଏ ଓଡ଼ିଶା ବିଧାନସଭାର ସଭ୍ୟଥିଲେ । ଖଡ଼ିଆଳ କୁସୁମ ୧ମ ଭାଗ, ୨ୟ ଭାଗ, ବଲ୍ଲଭକ ଚଉତିଶା ଓ ସତ୍ୟ ନାରାୟଣ ବ୍ରତ କଥା ସେ ତଥା କରିରାତ ପ୍ରୟାଗଦର ଯୋଷୀ ସଂପାଦନା କରି

୧୯୫୫ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ କରିଛନ୍ତି । ୬ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୬୦ ଖ୍ରୀ: ଅ: ରେ ତାଙ୍କର ଚିରୋପାନ ଘଟିଛି ।

ଶ୍ରୀ ହର ପ୍ରସାଦ ଘୋଡ଼ାଟାଙ୍କ ଖତିଆଳ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସାଗୁନସଡ଼ ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମ । ଋତା ଆର୍ତ୍ତହାଣ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅଧ୍ୟୟନ କାଳରେ କବିତା ରଚନା କରୁଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ଭେଳା କାଚକୁ ହାଲ୍‌ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ସହକାରୀ ଶିକ୍ଷକ ଅଛନ୍ତି ।

ସ୍ୱର୍ଗତ ଶିବ ନାରାୟଣ ଦେବ-୬ ଫେବୃଆରୀ ୧୮୭୭ ମସିହାରେ ଋତା ବ୍ରଜରତ ସିଂହ ଦେବଙ୍କ ଔରଷରୁ ମାତା ଧନେଶ୍ୱରୀ ହିନ୍ଦା ଦେବୀ ଗର୍ଭରୁ ଭ୍ରମିଷ୍ଠ ହୋଇଥିଲେ । ସେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଋଷୀ କୋଷ ପ୍ରକାଶନ ଦିଗରେ ଶ୍ରୀ ପ୍ରହରତଙ୍କୁ ସକ୍ରିୟ ସହଯୋଗ ଓ ଅର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ସେ କବିବର ରାଧାନାଥଙ୍କ ଗୁଡ଼ାଳେୀ ୧୩ ଏପ୍ରିଲ ୧୯୦୨ରେ ପ୍ରକାଶିତ କରି ଓଡ଼ିଶାରେ ଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି । କବିଙ୍କ କବିତା "ତାତି ତାତି ଫୁଲ" ନାମରେ ୧୯୫୨ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ । ସେ ଆଜୀବନ ବାଣୀ ସାଧକ ଓ ଖତିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ଶୁଭ ଚନ୍ଦ୍ରକ ଥିଲେ । ୧୯୫୮ ମସିହାରେ ତାଙ୍କ ଚିରୋପାନ ଘଟିଅଛି ।

ଉତ୍ତରାଙ୍କ

ଡକ୍ଟର ହରେକୃଷ୍ଣ ମେତେହରଙ୍କ ତା ୫।୪।୧୯୫୬ ମସିହାରେ ଖତିଆଳ ନିକଟସ୍ଥ ସିନାପାଲ ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମ । ସେ କବି ମନୋହର ମେତେହରଙ୍କ ପୌତ୍ର । ଛାତ୍ର ଜୀବନରୁ ସାହିତ୍ୟ ସାଧନାରେ ବ୍ରତୀ । ତାଙ୍କ ଲିଖିତ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣ ଜନ୍ମ, ଶ୍ରୀ ରାମ ରଷା ସ୍ତୋତ୍ର, ବିଷ୍ଣୁ ସହସ୍ର ନାମ ଓ ଶିବ ସ୍ତୋତ୍ର ପ୍ରକାଶିତ । ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭଗବତ୍ ଗୀତା, କୁମାର ସମ୍ଭବ ଓ ସାବିତ୍ରୀ ନାଟକ ପାଣ୍ଡୁଲପି ଆକାରରେ ଅଛି । ନୈମିଷ୍ୟ କାବ୍ୟରେ ଦର୍ଶନର ପ୍ରତି-ଫଳନ ସଂପର୍କରେ ଗବେଷଣା କରି ଡକ୍ଟରେଟ ଲଭ କରିଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ଭାଗିରଥୀ ପଟ୍ଟନାୟକ — ୧୯୬୯ ରୁ ୧୯୮୦ ଯାଏ ଖତିଆଳ ପୋଲିସ ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ଥିଲେ । ସେ ତଣେ ସୁଲେଖକ ।

ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣ ଦାସ- ନୂଆପଡ଼ା ବିଭବ ବରଗାୟ ଡ଼େ ମାତ୍ରେଷ୍ଟ ଥିଲେ ।
ହାତ୍ର ଜୀବନରୁ ବାଣୀ ସେବାରେ ନିଜକୁ ନିଯୋଜିତ କରିଛନ୍ତି । ଆଧୁନିକ
କବିତା ଲେଖିବା ତାଙ୍କର ଭୂତ ।

ଶ୍ରୀ ଯରମ ବ୍ରହ୍ମ ଖମାରୀଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୪୧ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ୪
ତାରିଖରେ କୋମନା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଜଗନ୍ନାଥପାଲ ଗ୍ରାମରେ । ସେ କେତେ
ରୂପ୍ୟ କବିତା ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ସଂପ୍ରତି ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଡ଼େ
ଶିକ୍ଷକ ।

ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ନିଆଲ - ପଲ୍ଲୀଗ୍ରାମ ବିଲଇଅଣ୍ଡରରେ ତା: ୨୫/୧୯୪୭
ରେ ତାଙ୍କ ଜନ୍ମ । ୧୯୬୬ ମସିହାରୁ ଶିକ୍ଷକତା କରିବା ସହ ବାଣୀ ଅର୍ଚ୍ଚନା-
ରତ ଅଛନ୍ତି । ସେ ଅନେକ ଚଉପଦୀ, ସଂକୀର୍ତ୍ତନ, ଭଜନ, ଖଣ୍ଡକାବ୍ୟ ଓ
ସାଂସ୍କୃତିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ । ତାଙ୍କର କେତୋଟି ପ୍ରବନ୍ଧ ଓ
କବିତା ବିଭିନ୍ନ ପତ୍ର ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ।

ଶ୍ରୀ କିଶୋର ଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୪୫ ମସିହା ଖଡ଼ିଆଳରେ ।
ସେ କୃତୀତ୍ବର ସହ ବେଢେନ୍ଦ୍ରା ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଉପାଧ୍ୟାୟର ଶିକ୍ଷା
ସଂପନ୍ନ କରି ବର୍ତ୍ତମାନ ଖଡ଼ିଆଳ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଧ୍ୟାପକ । ସେ ଡ଼େ
ସୁସାହିତ୍ୟିକ ଓ ମାର୍ମିକ କବି ।

ଶ୍ରୀ ରାମଭକ୍ତ ଫାତ୍ତକାର- ସଂପ୍ରତି କୋମନାରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଛନ୍ତି ।
ସେ ବହୁତ ବରଗର ଡ଼େ କର୍ମରୁରୀ । ଆଧୁନିକ କବିତା ଲେଖିବାରେ
ତାଙ୍କର ଅଗ୍ନିଭୂତି ଅଛି ।

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡି ଚରଣ ବିଶି - ଖଡ଼ିଆଳ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଦମାପଲ ଗ୍ରାମରେ
୧୫/୫/୧୯୩୪ ଖ୍ରୀ: ଅ: ରେ ଜନ୍ମ । ୧୯୫୦ ମସିହାରୁ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟା -
ଳୟରେ ଶିକ୍ଷକତା ଆରମ୍ଭ କରିବା ସହ ବାଣୀ ଆରମ୍ଭନାରେ ବ୍ରତୀ ହୋଇ
ଅଛନ୍ତି । “ଗୀତା କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ” “ସମ୍ବୋଧନ” ଓ “ପୂର୍ଣ୍ଣତା” ନାମକ ତିନିଖଣ୍ଡ
କେତୋଟିର ପଦ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଏ ସବୁ ପ୍ରକାଶିତ ।

ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ବିଶିଙ୍କ ଜନ୍ମ ୨୯ ଜାନୁୟାରୀ ୧୯୬୩ ମସିହାରେ ।
କଲେଜ ହାତ୍ର, ସାହିତ୍ୟ ସେବାରେ ବ୍ରତୀ । ଅନେକ ଆଧୁନିକ କବିତା

ଲେଖିଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ କ୍ଷୀରସିନ୍ଧୁ ନିଆଳଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୩୪ ମସିହା ଖତିଆଳ ବ୍ଳେକିଆ ପଡ଼ାରେ । ୧୯୬୪ ଖ୍ରୀ: ଅ: ରୁ ସେ ସାହିତ୍ୟ ସାଧନାରେ ମନୋନିବେଶ କରୁଛନ୍ତି । ଅନେକ ଭଜନ, ଢାଞ୍ଚା, ଖଣ୍ଡକାବ୍ୟ ଚିଆ କବିତା ରଚନା କରିଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ପଦ୍ମଲୋଚନ ପାଢ଼ୀ ବଲଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲାର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମଣ୍ଡଳ ଗ୍ରାମରେ ୧୯୦୬ ଖ୍ରୀ: ଅ: ରେ ଜନ୍ମିତ ହୋଇଥିଲେ । ୧୯୨୨ ଠାରୁ କୋମଳାରେ ବାସ କରୁଛନ୍ତି । ପ୍ରୌଢ଼ ଅବସ୍ଥାରେ ତାଙ୍କର କବିତ୍ୱ ଉପରୁ ଉଦୟ ହୋଇଛି । ଅନେକ କବିତା ଓ କୋଷଳ ଭାଷାରେ ରମାୟଣ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ସେ ଜଣେ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରେମି ଓ ସମାଜ ସେବୀ ।

ଶ୍ରୀ ଅଭୟ କରଣ ଚଲ୍ଲନଚା: ୧ । ୧ । ୧୯୪୦ ମସିହାରେ ଖତିଆଳ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କାଶିପଲ ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମ । ୧୯୬୩ ଖ୍ରୀ: ଅ: ଠାରୁ ସେ ସାହିତ୍ୟ ସାଧନାରେ ରତ । “କବିତା କଦମ୍ବ” “ଅର୍ଜୁନ ପରାଜୟ” ଓ ସୁଦର୍ଶନୀ ନଦୀ ନାମକ ତିନି ଶ୍ରେଣୀ କବିତା ପୁସ୍ତକ ଲେଖି ଅଛନ୍ତି । ସେ ୧୯୬୩ରୁ ଖତିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ପୁରୁ ସଂପାଦକ ଓ ୨୯୬୮ ମସିହାରୁ ପରିଷଦ-କଳା ସଂପାଦକ ।

ଇରଫାନ ମହମ୍ମଦଙ୍କ ଜନ୍ମ ଖତିଆଳରେ ୧୩ ଏପ୍ରିଲ ୧୯୪୯ ମସିହାରେ । କବିତା ଲେଖିବା ଛଡ଼ା “ପ୍ରଳାପ” ଓ “ବିଳାପ” ନାମରେ ଦୁଇଶ୍ରେଣୀ କବିତା ପୁସ୍ତକ ଲେଖିଛନ୍ତି । ତାହା ଅପ୍ରକାଶିତ । ସଂପ୍ରତି ସେ ଖତିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ପୁରୁ ସଂପାଦକ ଅଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ବାବୁଲଲ ଅଗ୍ରୱାଲ — ଖତିଆଳ ମହା ବନ୍ୟାଳୟର ଜଣେ ଛାତ୍ର । ଖତିଆଳଠାରେ ୧୯୬୪ ଖ୍ରୀ: ଅ: ରେ ତାଙ୍କ ଜନ୍ମ । ଛାତ୍ର ଜୀବନରୁ ସାହିତ୍ୟ ପତି ତାଙ୍କର ଗଭୀର ଅନୁରାଗ ରହିଛି । କବିତା, ପ୍ରବନ୍ଧ, ଗଳ୍ପ, ଭଜନରେ ବୃତ୍ତି ଅଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ବଳଭଦ୍ର ମହାନ୍ତି — ଖତିଆଳ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀପୁର (ଲକ୍ଷ୍ମିପୁର) ଗ୍ରାମରେ ତା ୩ । ୧୨ । ୧୯୩୯ ମସିହାରେ ଜନ୍ମିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେ

୧୯୬୩ ଶ୍ରୀ: ଅ: ରୁ ସାହିତ୍ୟ ସାଧନାରେ ବ୍ରତୀ ଅଛନ୍ତି । ସମାଲୋଚନା ମୁଳକ ପ୍ରବନ୍ଧ ୧୫୦ ଟି ଆଧୁନିକ କବିତା ଓ ଗାୟନଧର୍ମୀ ୪୦ ଟି ସଙ୍ଗୀତ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ସେ ଜଣେ ସଙ୍ଗୀତ ସାଧକ ଓ ମଞ୍ଚଶିଳ୍ପୀ ଅଟନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ସୁଧାକର ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଜନ୍ମ ଖଡ଼ଆଳ ରିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀପୁର ଗ୍ରାମରେ ତା ୯ । ୪ । ୧୯୨୦ ଦିନ । ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଅଧ୍ୟୟନ କାଳରୁ କବିତା ପ୍ରବନ୍ଧ ଓ ରମ୍ୟ ରଚନା ଲେଖିବାର ପ୍ରୟାସୀ ହୋଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଅନେକ ଲେଖା ସମ୍ବଲପୁର ବଣ୍ଟ ବିଦ୍ୟାଳୟର ମୁଖପତ୍ର “ଶବ୍ଦଲତା” ରେ ଫୁଲିଗିତ । ସେ ୧୯୪୧ ମସିହାରେ ଏମ:ଏ: ଓଡ଼ିଆରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନମ୍ବର ରଖି ସମ୍ମାନିତ ହୋଇଛନ୍ତି ।

କେପଟେନ୍ ତାଙ୍କର ଶ୍ରୀ ଦୀନବନ୍ଧୁ ପଟ୍ଟନାୟକ - ଜନ୍ମ ଅକ୍ଟୋବର ୧୯ ତାରିଖ ୧୯୦୭ ମସିହାରେ ତାମଣ୍ଡା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ନର୍କୁଳ ଗ୍ରାମରେ । ରଜା ଆର୍ତ୍ତପ୍ରାଣ ଦେବଙ୍କ ଠାରୁ ବୁଝି ପାଇ ନାରପୁର ମେଡକାଳ କାଲେଜରୁ ପାସ କରି ୧୯୪୧ରେ ତାଙ୍କର ରୂପେ ପୈତ୍ୟ ବରଗରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ କାଳରେ ଗ୍ରୋମ ଆଦି ପୁର ଶେହରେ ଚୀଫ୍‌ସର ସହିତ ପୁର କରି ପୁରସ୍କୃତ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେ କିଶୋର ଅବସ୍ଥାରେ ସାହିତ୍ୟ ସାଧନାରେ ବ୍ରତୀ ହୋଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଲିଖିତ ନାଟ୍ୟକାର ବୀରବିଜୟମ ଦେବ ପୁରସ୍କାନ୍ତା ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ । ସେ ଅନେକ ରୂପେ ଶକ୍ତି କବିତା, ପ୍ରବନ୍ଧ ଓ କବିତା ଲେଖିଛନ୍ତି । ୧୯୬୮ ମସିହାରେ ସେ ଖଡ଼ଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି ଦ୍ୱାରା ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧିତ ।

ଶ୍ରୀ ସୁମତୀ ମିଶ୍ର-ବିଜ୍ଞାନୀର କନ୍ୟା ଓ ଖଡ଼ଆଳ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ଓଡ଼ିଆ ଅଧ୍ୟାପକ । ସେ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ଜଣେ ଉପାଦ୍ୟାୟ ଓ ସକ୍ରିୟ ସଭ୍ୟ । ଶ୍ରୀ ମିଶ୍ର ଜଣେ ସମ ଲେଖକ ଓ ସାମ୍ବାଦକ ।

ଶ୍ରୀ ପଞ୍ଚାନନ ମିଶ୍ର - ଚିଟିଲଗଡ଼ ତ:ଏ ଉ: ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ଓଡ଼ିଆ ଅଧ୍ୟାପକ । ଖଡ଼ଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି ସହ ଦିନିକ ସମ୍ପର୍କ ଖଣି ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ସହଯୋଗ କରି ଆସୁଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ସୋମେଶ୍ୱର ଠାକୁରଙ୍କ ଜନ୍ମ ତା. ୨୪ । ୧ । ୧୯୩୪ ମସିହା ଖଡ଼ଆଳରେ । ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀ ଅଧ୍ୟୟନ କାଳରୁ ତାଙ୍କ ହୃଦୟରେ କବିତା

ସ୍ଵରାଜ ହୋଇଥିଲା । “ସାବିତ୍ରୀ” ଗୀତି ସୁମନ ଶାଖଣ୍ଡ ଅନୁତାପ ଚୌତିଶା (ପ୍ରକାଶିତ) ଗ୍ରନ୍ଥାକାନ୍ତ ଜଣାଣ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ଜଣାଣ ଓ ପଦ୍ୟାବଳି ୨୫୫ ତଥା କବିତା ବୁଦ୍ଧ ରଚନା କରିଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଯିଂହ ଦେବ ତନ୍ମ ୧୯୪୬ ମସିହା ଖତିଆଳରେ । ସେ ମୁବଶିଲୀ, ସମାଜ ସେବୀ ଓ ଯୌଶୀନ କବି ନାଟ୍ୟକାର ଭବରେ ସୁପରିଚିତ । ସ୍ଵର୍ଗତ କବି ଓ ସୁସାହିତ୍ୟିକ ଶ୍ରୀ ରୁଦ୍ରମାଧବ ଦେବଙ୍କ ପଞ୍ଚମ ଆତ୍ମତ । ଖତିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ପୂର୍ବତନ ସଂପାଦକ ।

ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ଭରସା ମେହେର- କବି ମନୋହର ମେହେରଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର । ସେ ସତ୍ୟ ନାରାୟଣ ଚୂଡ଼ କଥା, ସତୀ ସାବିତ୍ରୀ, ପଲ୍ଲୀ ପତନ (ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ର) ଓ ବନ୍ଧ୍ୟା ଚକିତ୍ସା (ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର) ପ୍ରଣୟନ କରିଛନ୍ତି । ଏ ସବୁ ପ୍ରକାଶିତ । ୧୯୮୦ ମସିହାରେ ଖତିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି ଦ୍ଵାରା ଶ୍ରୀ ମେହେର ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧିତ ।

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ ଯିଂହ ଠାକୁର ୧୯୭୨ ମସିହାରେ ଖତିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ସଭ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀ ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ଭଜନ, ଜଣାଣ ଆଦି ଲେଖିବାରେ ବ୍ରତୀ । ତାଙ୍କ ଲିଖିତ “ଜଳର ମୁକ୍ତି ଜଣାଣ” କବିତା ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶିତ । ଗଳ୍ପ ଅନୁପ ଯିଂହ ଦେଓଙ୍କ ଠାରୁ ଜମିଆଦି ପାଇ ମୌତା ବାଗବାହାଲ ରେ ବାସ କରୁଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କୁମାର ସାମନ୍ତରାୟ-ବର୍ତ୍ତମାନ ଖତିଆଳ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ସହକାରୀ କ୍ୟୁରେଟର । ୧୯୫୫ ଖ୍ରୀ.ଅ:ରେ କଟକ ଜିଲ୍ଲା ଏଇଓମା ଥାନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଚାରିବାଟିଆ ଗ୍ରାମରେ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ । କଲେଜ ଛାତ୍ର ଜୀବନରୁ ନାଟକ ଲେଖିବା ଦିଗରେ ପ୍ରୟାସୀ ହୋଇଥିଲେ । ‘ପ୍ରୟାଗଚାର୍ଯ୍ୟ’ ‘ଶୁଣକ୍ୟ’ ଓ ‘ଭରୁରୀ ପରିସ୍ଥିତି’ ନାଟକ ଛାତ୍ର ଜୀବନରେ ଲେଖିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଅନେକ ଗବେଷଣାତ୍ମକ ଓ ପ୍ରତ୍ନତତ୍ତ୍ଵ ଯମ୍ବକତ ପ୍ରବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ଝଙ୍କାର, ଆସନ୍ତାକାଲ ଭଗର ଆଦି ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ।

ଶ୍ରୀ ମହେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ମିଶ୍ର - ଜନ୍ମ ୧-୪-୧୯୪୭ । ୧୯୭୯ ମସିହା
ଠାରୁ ବାଣୀ ସାଧନାରେ ବ୍ରତୀ ଅଛନ୍ତି । ଖଡ଼଼ଆଳରୁ ପ୍ରକାଶିତ ‘କଲ୍ୟାଣୀ’
ମାସିକ ପତ୍ରିକାର ପରିଚାଳନା ସଂପାଦକ ଥିଲେ । ଯଂପୁଟି କଳାହାଣ୍ଡି
ଲେଖକ କଳାପରିଷଦର ଆଞ୍ଚଳିକ ସଂପାଦକ ଅଛନ୍ତି ।
ତାଙ୍କ ଆଧୁନିକ କବିତାରୁଚକ ବିଭିନ୍ନ ପତ୍ର ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ
ହେଉଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ସିନାପ ଲିରେ ବାସ କରନ୍ତି ।
ତାଙ୍କ ‘ସ୍ମୃତିର ସନ୍ଦେହ’ କବିତା ପାଠେ ସ୍ଥବରେ (୧୯୮୧) ପ୍ରଥମ ବବେଚିତ
ହୋଇ ଖଡ଼଼ଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି ଦ୍ଵାରା ପୁରସ୍କୃତ ।

ଶ୍ରୀ ରାମ ପ୍ରସାଦ ବିଶି - ଜନ୍ମ ତା ୩୦ । ୬ । ୧୯୭୨ ମୌଜା
ବଜ୍ରସର ଗ୍ରାମରେ । ହାଇସ୍କୁଲ ଚୀବନରୁ ସାହିତ୍ୟ ସାଧନାରେ ବ୍ରତୀ ।
ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ସାହିତ୍ୟ ସାଂସ୍କୃତିକ ପରିଷଦ ଗଠନରେ ତାଙ୍କ ଅବଦାନ
ରହିଛି । ଆଧୁନିକ ଅନେକ କବିତା ଓ ପ୍ରବନ୍ଧ ରଚନା କରିଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ଭୁବନେଶ୍ଵର ଦଣ୍ଡସେନା - କବି କୈଳାଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଦଣ୍ଡସେନାଙ୍କ
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର । ୧୯୩୩ ମସିହାରେ ତାଙ୍କ ଜନ୍ମ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସାହିତ୍ୟ
ସାଧନାରେ ବ୍ରତୀ ଅଛନ୍ତି । ଗୀତା ଉପନିଷଦ ଉପରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରବେଶ
ଓ ଗାଢ଼ ଅନୁରାଗ ରହିଛି । ସମାଜ ସେବାରେ ମଧ୍ୟ ନିଯୋଜିତ ରହିଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ସୁରଜିତ ସିଂହମହାରଥୀ - ଟା ୨୧ । ୯ । ୧୯୭୨ମସିହାରେ
ଖଡ଼଼ଆଳ ନିକଟସ୍ଥ ଦେବତାହାଲ ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମ । ହାଇସ୍କୁଲ ଚୀବନରୁ
କବିତା; କ୍ଷୁଦ୍ର ଗଳ୍ପ ଓ ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖିବାର ପ୍ରୟାସୀ ହୋଇଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ
ସେ ଅନେକ କବିତା ପ୍ରବନ୍ଧ ଓ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ ରଚନା କରିଅଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁଲଲ ରାଉତ - ଜନ୍ମ ୧୯୪୪ ମସିହାରେ ବଲଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲା
ଅନ୍ତର୍ଗତ ମୌଜା ସଚ୍ଚେଲ ଗ୍ରାମର । ପୌଷପୁତ୍ର ଭାବରେ ଆଦି ଖଡ଼଼ଆଳରେ
ଅବସ୍ଥାନ କଲେ । ମାଧ୍ୟମିକ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ କାଳରେ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ
ହୋଇ କବିତା ରଚନାରେ ମନ ବଳାଇ ଥିଲେ । ଉତ୍ତମ, ତୃତୀୟ ସହିତ
“ଡାକେ ପାର୍ଟନର୍” କବିତା ବୁକ୍ସ ରଚନା କରିଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ନୀଳଲେହନ ସିଂହ ଦେବ - ଜନ୍ମ ତା ୨୭ । ୧୨ । ୧୯୫୪ ।
 ସେ କବି ସୌରଭ ଅନୁପ ସିଂହ ଦେବଙ୍କ ମଧ୍ୟମ ପୁତ୍ର । ଅଳ୍ପ ବୟସରୁ
 ବାଣୀ ଆରମ୍ଭନାରେ ବୁଝି । ତାଙ୍କର ରଚିତ କ୍ଷୁଦ୍ର କାବ୍ୟ “ହାୟା” ୧୯୮୦
 ଓ ‘ତୃଷ୍ଣା’ ୧୯୮୩ରେ ପ୍ରକାଶିତ । ଅନ୍ତର୍ବିଧିଆ କାବ୍ୟ ପ୍ରକାଶୋନ୍ମୁଖୀ ।
 ସେ ୧୯୭୮ ମସିହାରୁ ଖଡ଼ଗାଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ଦାୟିତ୍ବରେ
 ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଏକାଧିକ କବିତା ଓ ପ୍ରବନ୍ଧ ଭଗବତ ମାସିକ ପତ୍ରିକାରେ
 ପ୍ରକାଶିତ ।

ଶ୍ରୀ ମୋହନ ମୋହନ ମହାପାତ୍ର - ଜନ୍ମ ୧ । ୧୨ । ୧୯୨୯ ।
 ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ରତ୍ନ ବରଦ ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ସମ୍ବଲପୁରରେ ତିନି ବର୍ଷ ଶୁକ୍ଳିନୀ
 କଲପରେ ଦୀର୍ଘ ଚିରିଶ ବର୍ଷ ହେଲେ ରଜା ଆର୍ତ୍ତହାଣ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ
 ଶିକ୍ଷକତା କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟର ମୁଖପତ୍ର ‘ବ୍ୟୋମ୍ନା’ର ସଂପାଦକ ।
 ତାଙ୍କ ଲେଖନୀ ନିପୁଣ ଓଡ଼ିଆ ଏବଂ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ଜୀବନୀ ଏବଂ
 ସମାଲୋଚନାମୂଳକ ଗବେଷଣାତ୍ମକ ପ୍ରବନ୍ଧମାନ ସପ୍ତର୍ଷି, ବ୍ୟୋମ୍ନା ଆଦି
 ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ । ୧୯୮୧ ଜନଗଣନାରେ ଅସାଧାରଣ ଉତ୍ସାହ ଓ
 ଉଚ୍ଚକୋଟିର ସେବା ଉପଲକ୍ଷେ ଶରତର ଶସ୍ତ୍ରପତି ପ୍ରଦତ୍ତପଦକ ପୁରସ୍କୃତ ।
 ୧୯୭୮ ମସିହାରୁ ଖଡ଼ଗାଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ଉପସଭପତି ଅଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀକାନ୍ତ ଦାସ - ଜନ୍ମ ୫ । ୧୦ । ୧୯୫୪ ନୟାଗଡ଼ ଗୋବିନ୍ଦପୁର ।
 ସାହିତ୍ୟ ସାଧନା ହାତ ଜୀବନରୁ । ଲେଖିତ ଦଗନ୍ଧ (ଉପନ୍ୟାସ) ସମ୍ଭାବ
 ବତୀ ଖୁଣ୍ଟିଠାରୁ କବିତା ଗୁଚ୍ଛ, ପଞ୍ଚପ୍ରାନ୍ତେ(କବିତା) କଲେକ ମାଗାଜିନରେ
 ପ୍ରକାଶିତ ଏବଂ ଏମିତି (କବିତା) ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟ ମାଗାଜିନରେ ପ୍ରକାଶିତ ।

ଶ୍ରୀ ଶ୍ୟାମ ସୁନ୍ଦର ମହାରଣା - ଜନ୍ମ ତା ୧ । ୨ । ୧୯୫୦ ପୁରୀ
 ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଉତ୍ତାମାଟି ଗ୍ରାମରେ । ହାତ ଜୀବନରୁ କବିତା ଲେଖିବାରେ
 ଆରମ୍ଭ । ତାଙ୍କ ଲିଖିତ ଶାନ୍ତପୁତ୍ର କବିତା ଓ ପ୍ରବନ୍ଧ ପୁରୀର ସ୍ବଦେଶ ‘ବାମନ
 ଅବକାଶ’ ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ।

ସ୍ୱ: ସୋମେଶ୍ୱର ପାଣିଗ୍ରାହୀ - ଜନ୍ମ ଖଡ଼ିଆଳରେ । ସେ ରତା
 ଆର୍ତ୍ତହାଣ ଉକ ଇଂରଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଶିକ୍ଷକ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ।
 ସେ ଜଣେ ସମାଜ ସେବୀ ଓ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ । ସେ ୧୯୬୮
 ମସିହାରୁ ୧୯୭୪ ଯାଏ ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ସଂପାଦକ ଦାୟିତ୍ୱରେ
 ଥିଲେ । କେତେକ କବିତା ଓ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଅନୁବାଦ ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରିଛନ୍ତି ।
 ଶ୍ରୀ ଉମେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଦତ୍ତ - ବି.ଏ. (ଅନର୍ସ) ଡି: ଏଡ୍(ଫିଜିକ୍ସ୍)ନ)
 ଓ.ଇ:ଏସ(II) । ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋପାଳପୁର ଗ୍ରାମରେ ତା ୧୯୧୦।୧୯୨୫
 ରେ ଜନ୍ମ । ସଂପ୍ରତି ରତା ଆର୍ତ୍ତହାଣ ବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ।
 ତାଙ୍କ ‘ବାରବୁଲ୍’ ଉପନ୍ୟାସ ଓ ‘ଛଦହୀନ’ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ ପ୍ରୌଢ଼ଶିକ୍ଷା ବିଭଗ୍ନରୁ
 ପୁରସ୍କୃତ । ଅନେକ ପ୍ରବନ୍ଧ ଓ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ ନବଜୀବନ ପତ୍ରିକାରେ, ‘ଷଷ୍ଠ
 ଶ୍ରେଣୀରେ ଇଂରଜୀଶିକ୍ଷା’ ପ୍ରବନ୍ଧ ଶିକ୍ଷା ବିଭଗ୍ନ ପତ୍ରିକାରେ ଏବଂ ‘ହସପେଡ଼
 ‘ବାଦମାଝୁ’ ଓ ଅଭିଯାନ ଗଳ୍ପମାଳା ଶୀର୍ଷକ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ ‘ବ୍ରାହ୍ମ ସାଥୀ
 ଇଂରଜୀ ଗ୍ରାମର୍ ଓ ଜ୍ୟୋତିସନ’ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ସେ
 ବର୍ତ୍ତମାନ ଭବାନୀପାଟଣାର ସ୍ୱାୟୀ ବାସିନ୍ଦା ।

* ସମାପ୍ତ *

ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି, ଖଡ଼ିଆଳ

ଦ୍ଵାରା

ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକାବଳୀ :-

- ★ ଖଡ଼ିଆଳ କୁସୁମ (ପ୍ରଥମ ଭାଗ)
ଚୀରବର ରଚନାବଳୀ ୧୯୪୪ ଖ୍ରୀ: ଅ: ରେ ପ୍ରକାଶିତ
- ★ ଖଡ଼ିଆଳ କୁସୁମ (ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗ)
ଗୀତି ମଞ୍ଜୁଷା ୧୯୪୪ ଖ୍ରୀ: ଅ: ରେ ପ୍ରକାଶିତ
- ★ ସତ୍ୟନାରାୟଣ ବ୍ରତ କଥା ୧୯୪୪ ଖ୍ରୀ: ଅ: ରେ ପ୍ରକାଶିତ
- ★ ବଳାହଳ ଚଉତିଶା ୧୯୪୪ ଖ୍ରୀ: ଅ: ରେ ପ୍ରକାଶିତ
- ★ ମୂର୍ତ୍ତିନା ୧୯୪୭ ଖ୍ରୀ: ଅ: ରେ ପ୍ରକାଶିତ
- ★ ହିପତ୍ରୀ ୧୯୭୩ ଖ୍ରୀ: ଅ: ରେ ପ୍ରକାଶିତ
- ★ ହାସା ୧୯୮୦ ଖ୍ରୀ: ଅ: ରେ ପ୍ରକାଶିତ

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ :-

ସମ୍ପାଦକ

ଖଡ଼ିଆଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି, ଖଡ଼ିଆଳ

ପୋ: ଅ: ଖଡ଼ିଆଳ, ଜି: କଳାହାଣ୍ଡି

ଓଡ଼ିଶା - ୭୬୭୨୦୭